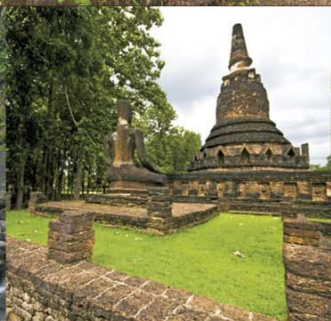
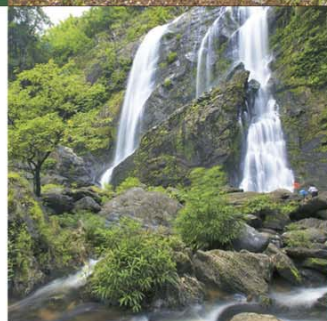

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย
ชุมชนเหนือ

กำแพงเพชร

Kamphaeng Phet

ท ร ั พ ย า ก ร
การท่องเที่ยวไทย
ชุดภาคเหนือ
กำแพงเพชร

ตราประจำจังหวัดกำแพงเพชร :

เป็นรูปกำแพงเมืองประดับเพชรเปล่งประกาย
แห่งความมั่งคั่งอุดมโชติช่วง อยู่ในรูปวงกลม

รูปกำแพงเมือง หมายถึง กำแพงเมืองโบราณ
ของเมืองกำแพงเพชร ซึ่งเป็นมรดกที่ล้ำค่าทาง
ประวัติศาสตร์และโบราณคดี แสดงเกียรติประวัติ
ที่น่าภาคภูมิใจของชาวเมือง และเป็นที่มาของชื่อ
จังหวัด

รูปวงกลม หมายถึง ความกลมเกลียว สัมคร-
สมานสามัคคี รักใคร่มีน้ำใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ของชาวกำแพงเพชร

ความหมายโดยรวมของดวงตรา จึงหมายถึง
“กำแพงเพชร เป็นเมืองที่มีกำแพงเมืองมั่นคง
แข็งแรง สวยงาม เป็นมรดกอันยิ่งใหญ่ประจักษ์
พยานแห่งความรุ่งโรจน์โชติช่วงในอดีต ผู้คนมีความ
สามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกันเป็นอันดี”

ดอกไม้ประจำจังหวัด : ดอกพิกุล

ชื่อสามัญ: Mimusops

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Mimusops elengi* L.

ต้นไม้มงคลประจำจังหวัด : สีสียดแว่น, สีสียด
เหลือง

ชื่อสามัญ: Catechu Tree

ชื่อวิทยาศาสตร์: *Acacia catechu* Willd.

คำขวัญประจำจังหวัด :

กรุพระเครื่อง เมืองคนแกร่ง ศิลาน่าใหญ่
กล้วยไข่หวาน น้ำมันลานกระบือ เลื่องลือมรดกโลก

คำนำ

เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๔ อันเป็นโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นว่าน่าจะจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้

อนึ่งในโอกาส ๕๐ ปี แห่งการสถาปนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๓ นับเป็นช่วงอันดีที่จะมีการรวบรวมสรรพความรู้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อการพัฒนาศักยภาพการตลาดการท่องเที่ยวไทย การจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเกิดขึ้นจากสองแนวคิดนี้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยนั้นแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน ทะเลสาบ รวมถึงสิ่งที่ถือกำเนิดขึ้นร่วมกาลสมัยกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ เช่น ชากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถานและศาสนา รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานเทศกาล ประเพณี ศิลปะการแสดง ศิลปหัตถกรรม หอศิลป์ วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอด นับแต่ก่อตั้งองค์กรเมื่อ พ.ศ.๒๕๐๓ และได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่สาธารณชน ด้วยวิธีการและสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท เช่น นิตยสาร จุลสาร ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หนังสือ หนังสือภาพ แผ่นพับ สารคดี ภาพยนตร์ ตลอดจนการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในนามของรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๙ ฯลฯ แต่การนำเสนอข้อมูลโดยรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยเรียงลำดับอักษรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโอกาสนี้ องค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว นักศึกษา และบุคลากรด้านการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้นำไปใช้พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนต่อไปได้ ตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีเป้าหมายให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและกระจายรายได้ ไปยังทุกภูมิภาค

ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการท้องถิ่นดังเช่นทุกวันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าในอดีต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีความตระหนักดีว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทนั้นยังมิได้มีระบบบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม เนื่องจากขาดฐานข้อมูลที่ต้องรองรับพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๑ จึงได้กำหนดภาระหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการให้ความรู้แก่บุคลากรในหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ด้วย หนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการให้ความรู้

การจัดทำทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย แบ่งเป็น ๔ ชุด เริ่มต้นที่ภาคอีสานใน พ.ศ.๒๕๕๑ และจัดทำภาคกลาง-ภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ในเวลาถัดมา แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในหนังสือชุดนี้รวบรวมจากข้อเสนอแนะของท้องถิ่นและฐานข้อมูลส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีประสบการณ์สาขาต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน ร่วมเป็นที่ปรึกษา อำนวยการ ดำเนินงาน ทั้งได้มีการประชุมตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อความถูกต้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากหนังสือชุดทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ อันมีผลสืบเนื่องให้เกิดความสำนึกหวงแหนรักษามรดกที่ธรรมชาติและบรรพชนได้สร้างไว้เพื่อให้คนไทยสามารถเป็นเจ้าบ้านผู้มีความรู้ มีศักดิ์ศรี และมีธรรมาภิบาลต่อผู้มาเยือน มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแห่งหนึ่งของโลก

วิธีใช้

สัญลักษณ์ แสดงศักยภาพ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ได้
รับรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
ไทย

คำหลัก เรียงตามตัวอักษร ก - ฮ แยกประเภทตาม
ลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยว

ความนำ แสดงภาพรวม
หรือจุดเด่นของคำหลัก

อุทยานแห่งชาติคลองลาน

อุทยานแห่งชาติคลองลาน อยู่ในตำบล
โป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัด
กำแพงเพชร ด้านเหนือติดกับอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ด้านใต้ติดกับอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลานเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวร ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๕ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของจังหวัดกำแพงเพชร ในอดีตอุทยานแห่งนี้เคยเป็นที่อยู่ของชาวเขมรหลายเผ่า ในกาตุของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา กรมประมงและกรมป่าไม้ ทำให้สภาพป่าบางส่วนถูกทำลาย การประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ จึงเป็นการอนุรักษ์สภาพป่าที่มีไม้สักและไม้กระยาเลยที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีทิวทัศน์สวยงาม เป็นป่าต้นน้ำลำธารต่อไป

อุทยานแห่งชาติคลองลานมีพื้นที่ ๓๐๐ ตารางกิโลเมตร (๑๘๗,๕๐๐ ไร่) สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนตามแนวยาวของเทือกเขานครชัย มียอดเขาที่สูงที่สุด ๑,๕๓๕ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง สภาพป่าสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำของลำน้ำหลายสาย เช่น คลองชลูง คลองสวนหมาก คลองน้ำไหล ที่ไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำปิง ป่าในอุทยานแห่งชาติคลองลาน เป็นป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ มีไม้สำคัญ เช่น สัก เต็ง รัง ประดู่ แดง ตะแบก ชิงชัน พยอม มะค่าโมง และไม้ชนิดต่าง ๆ ได้

ภายในอุทยานชาตินี้มีถ้ำคลองลาน มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกคลองลาน แก่ง น้ำตกคลองน้ำไหล น้ำตกเพชรชะวอ คลองสวนหมาก เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกคลองลาน และจุดชมวิวยาวห้วยช้าง บริเวณที่ทำการอุทยานฯ มีสิ่ง

อำนวยความสะดวก ที่พักรับรองกางเต็นท์ และบ้านพักของอุทยานฯ ไว้บริการนักท่องเที่ยว โดยเจ้าหน้าที่อุทยานฯ จะประกาศปิดไม่ให้เข้าไปเที่ยวในฤดูฝน ช่วงที่มีฝนตกชุกหรือน้ำมาก

อุทยานแห่งชาติคลองลาน ได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ ๘ ประจำปี ๒๕๕๓ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ที่ตั้ง อำเภอคลองลาน/ น้ำตกคลองน้ำไหล/ น้ำตกเพชรชะวอ/ คลองสวนหมาก
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 07' 35.8" E 099° 17' 02.2"

สัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติคลองลาน
สำรวจพบสัตว์ป่าหลายสาย เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๔๒ ชนิด นก ๔๒ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๒๒ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๓๕ ชนิด และปลา ๓๐ ชนิด อย่างไรก็ตามพบว่าไม่มีสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์จากปัจจัยการถูกคุกคามหลายชนิด เช่น นกใหญ่เขามือเรียบ ชะมดเขีล แมวป่า เลือดลายเมฆ เลือดขาว เลือดดำ เลือดโคร่ง วัวแดง ช้างป่า กระต๊อ เป็นต้น

สัญลักษณ์ แสดง
ทรัพยากรการท่องเที่ยว
ประเภทต่าง ๆ ได้แก่

ธรรมชาติ

ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ
สถาน และศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
และกิจกรรม

ความรอง - ล้อมกรอบ
แสดงเกร็ดความรู้ หรือ
ขั้นตอนกระบวนการ

ดูที่ อ่านเพิ่มเติม
เพื่อโยงความรู้ความคิด

พิกัดภูมิศาสตร์ แสดง
ตำแหน่งของสถานที่
ประกอบด้วย ละติจูด และ
ลองจิจูด

หมวดอักษร และ เลขหน้า

๗๒

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุดภาคเหนือ ประกอบด้วย **บทนำ** ได้แก่ ภูมิเนเวค / ยุคดึกดำบรรพ์ ปุ่มบ้านปุ่มเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ / ศิลปวัฒนธรรม **คำหลัก** เรียงลำดับตามอักษร ก-ฮ แยกประเภทตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว **ดัชนี** อยู่ต่อท้าย ช่วยในการสืบค้น **บรรณานุกรม** อยู่ท้ายเล่ม สำหรับผู้ประสงค์ค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบการเขียน เช่น

- หลีกเลี่ยงคำหรือความที่จะก่อความขัดแย้ง
- คำเฉพาะหรือภาษาท้องถิ่น คงไว้โดยวงเล็บภาษากลาง เช่น ลายคำ (ลายลงรักปิดทอง)
- **ยุค** ใช้ในความหมายที่ใหญ่มากกว่า ยังไม่มีตัวอักษรใช้สื่อสาร
- **สมัย** ใช้กำหนดค่าเมื่อมีการประดิษฐ์ตัวอักษรใช้สื่อสาร
- พันธุ์ไม้ / พรรณไม้ ใช้ตามบริบท เช่น พันธุ์ไม้ ใช้ในกรณีเกี่ยวกับการสืบต่อพันธุ์ (สายพันธุ์) พรรณ หมายถึงชนิด (เน้นรูปร่างภายนอก)
- ภาพเขียนสี ใช้ในกรณีที่เป็น ภาพเขียนสี โดยแท้จริง นอกนั้นใช้ว่า ศิลปะถ้ำ
- แม่น้ำ / ลำน้ำ ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้คำว่า แม่น้ำ ในกรณีเอ่ยถึงเส้นทางน้ำตลอดสาย เช่น แม่น้ำปิง และใช้ ลำน้ำ ในกรณีเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำ หรือเป็นคำเรียกอย่างท้องถิ่นภาคเหนือ เช่น น้ำแม่แจ่ม, น้ำแม่กลาง
- สร้างบ้านแปงเมือง ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้ แปงเมือง ตามการออกเสียงอย่างท้องถิ่นภาคเหนือและภาคอีสาน ซึ่งต่างจากราชบัณฑิตยสถานที่ใช้ว่า แปลงเมือง

สารบัญ

วิธีใช้	๒	น้ำตกแม่กระสา	๒๖	วัดหมาผี	๕๐
ภูมินิเวศ	๔	น้ำตกแม่กิ๊	๒๗	วัดอวาสใหญ่	๕๑
ยุคดึกดำบรรพ์	๗	น้ำตกวังขมภู	๒๗	ค	
ปุมบ้านปุมเมือง	๗	บ		ศาลพระอิศวร	๕๑
กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน	๙	บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป)	๒๘	ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	
ศิลปวัฒนธรรม	๑๐	พ		สายใยชุมชนตำบลนครชุม	
		พิพิธภัณฑสถานเฉลิมราชวัดปราสาท		(พิพิธภัณฑท์ภูมิปัญญาท้องถิ่น)	๕๒
		(พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นวัดปราสาท)	๒๘	ส	
		พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร		สิริจิตอุทยาน	๕๒
		เฉลิมพระเกียรติ (พิพิธภัณฑท์เรือนไทย)	๒๙	ท	
		พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร	๓๐	หมู่บ้านไม้ประดับวังน้ำแดงใต้	๕๓
		ม		หอไตร วัดคูยาง	๕๓
	๑๔	เมืองคมठी	๓๑	หินอ่อนพรานกระต่าย	๕๔
	๑๕	เมืองไตรดริงซ์	๓๑	แหล่งน้ำมันสิริกิติ์	๕๔
		เมืองนครชุม	๓๒	อ	
		แม่น้ำปิง	๓๓	อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดงเพื่อการเกษตร	๕๕
		ย		อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร	๕๕
	๑๖	ยอดเขาโมโกจู	๓๔	อุทยานแห่งชาติคลองลาน	๕๗
		ว		อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า	๕๘
	๑๗	วังโบราณสระมน	๓๕	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	๕๙
	๑๘	วัดกะโลทัย	๓๕		
		วัดกำแพงงาม	๓๖	ดัชนีคำ	๖๒
	๑๘	วัดฆ้องชัย	๓๗	ดัชนีภาพ	๖๔
		วัดเจติยกลางทุ่ง	๓๘	แหล่งภาพ	๖๕
	๑๙	วัดช้าง หรือวัดนาควัชรโสภณ	๓๘	บรรณานุกรม	๖๗
		วัดช้างรอบ	๓๙		
	๑๙	วัดขุ่มกอ	๔๐		
		วัดดงหวาย	๔๐		
	๒๐	วัดบาง	๔๑		
	๒๐	วัดป่าเขาเขียว	๔๑		
	๒๑	วัดป่ามิด	๔๒		
		วัดป่าแลง	๔๒		
	๒๑	วัดพระแก้ว	๔๓		
		วัดพระธาตุ	๔๔		
	๒๒	วัดพระนอน	๔๔		
	๒๓	วัดพระบรมธาตุเจติยาราม	๔๕		
		วัดพระสี่อิริยาบถ	๔๖		
	๒๔	วัดสระแก้ว	๔๗		
	๒๔	วัดสว่างอารมณ์	๔๗		
	๒๕	วัดสิงห์	๔๘		
	๒๕	วัดเสด็จ	๔๘		
	๒๕	วัดหนองพิกุล	๔๙		
	๒๖	วัดหนองลังกา	๕๐		

แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขต
ของจังหวัดกำแพงเพชร

ตาก

สุโขทัย

พิษณุโลก

พิจิตร

นครสวรรค์

ภูมินิเวศ

ที่ตั้งและอาณาเขต

กำแพงเพชร (Kamphaeng Phet) ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง ค่อนไปทางตะวันตกของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามเส้นทางถนนสายเอเชีย ๓๕๘ กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด ๘,๖๐๗.๕ ตารางกิโลเมตร (๕,๓๗๙,๖๘๕.๕ ไร่) อยู่ระหว่างลองติจูด ๑๖ องศา ๒๘.๑๒ ลิปดา ละติจูด ๙๙ องศา ๓๑.๑๒ ลิปดา

ทิศเหนือติดกับอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก อำเภอด่านลานหอย และอำเภอศรีมัส จังหวัดสุโขทัย ทิศใต้ติดกับอำเภอแม่วงก์ อำเภอลาดยาว และอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออกติดกับอำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก อำเภอมะขาม อำเภอบึงนาราง อำเภอโพทะเล และอำเภอสว่าง จังหวัดพิจิตร ทิศตะวันตก ติดกับ

อำเภอพบพระและอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง-กำแพงเพชร อำเภอไทรงาม อำเภอคลอง-ลาน อำเภอชาณุวรลักษบุรี อำเภอคลองขลุง อำเภอพรานกระต่าย อำเภอลานกระบือ อำเภอทรายทองวัฒนา อำเภอปางศิลาทอง อำเภอเบ็ญสาคคี และอำเภอโกสัมพีนคร

ภูมิประเทศ

จังหวัดกำแพงเพชร สภาพภูมิประเทศทั่วไปเป็นที่ราบ มีพื้นที่สูงสลับเป็นตอนๆ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน หินดั้งเดิมเป็นหินตะกอน (Sedimentary Rock) ที่ยังไม่อัดตัวกันแน่น

ลักษณะภูมิประเทศของกำแพงเพชรเป็นภูเขาสูงด้านทิศตะวันตก ลาดลงมาสู่ที่เนินและที่ราบด้านตะวันออก โดยแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่

ที่ราบลุ่มแม่น้ำหรือตะพักลุ่มน้ำ ด้านทิศตะวันออก กลาง และได้ของจังหวัด พื้นที่ประกอบด้วยที่ราบเป็นชั้นๆ แบบตะพักลุ่มน้ำ (ตะพัก คือ ไหล่เขา ตลิ่ง ฟังน้ำ ท้องน้ำ เนินเชิงเทิน หรือโคกหิน ที่หักลงต่ำเป็นชั้นๆ คล้ายขั้นบันได บางแห่งเรียก *กระพัก*) พื้นที่มีระดับความสูง ๔๓ - ๑๐๗ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มีแม่น้ำปิงไหลผ่าน

เขตเนินเขาเตี้ยสลับที่ราบ บริเวณทิศเหนือและตอนกลางของจังหวัด พื้นที่มีลักษณะสูงต่ำเป็นลูกเนินหรือเขาเตี้ยๆ สลับที่ราบ ระดับความสูง ๑๐๐ - ๓๐๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ในเขตอำเภอพรานกระต่าย อำเภอโกสัมพีนคร และอำเภอเมืองกำแพงเพชร

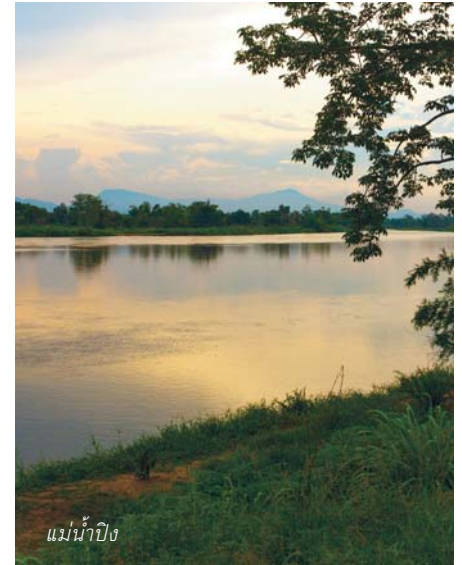
เขตภูเขาสูงสลับซับซ้อนต่อเนื่องกันเป็น

ทิวยาว ด้านทิศตะวันตกของจังหวัดเป็นทิวเขาถนนธงชัยที่ต่อเนื่องมาจากภาคเหนือ เป็นแนวกันเขตแดนระหว่างจังหวัดกำแพงเพชรกับอำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก มีระดับความสูงตั้งแต่ ๑,๐๐๐ - ๒,๑๕๒ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เช่น คลองขลุง คลองสวนหมาก คลองวังเจ้า ที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิงในแนวตะวันออกเฉียงใต้

แหล่งน้ำ จากสภาพภูมิประเทศดังกล่าวกำแพงเพชรจึงมีพื้นที่รับน้ำฝนแบ่งเป็น ๒ บริเวณ คือ ลุ่มน้ำปิงและลุ่มน้ำยม

ลุ่มน้ำปิง พื้นที่ ๕,๙๕๕.๘๖๕ ตารางกิโลเมตร รวมไว้ด้วยพื้นที่รับน้ำของลุ่มน้ำต่างๆ เช่น ลุ่มน้ำคลองแม่ระกา คลองกะแซง คลองวังเจ้า ลานดอกไม้ม้า คลองแขยง คลองสวนหมาก คลองขลุง คลองวังวัด แม่वंกัที่ราบลุ่มแม่น้ำปิงเชื่อมต่อเป็นผืนเดียวกันกับที่ราบลุ่มแม่น้ำยมและแม่น้ำน่าน ในจังหวัดพิจิตร

ลุ่มน้ำยม พื้นที่ ๒,๖๕๑.๖๒๕ ตารางกิโลเมตร มีแหล่งน้ำเป็นห้วยและคลองสายหลัก เช่น คลองน้อย ห้วยวังชะโอน คลองคันทิ ห้วยใหญ่ ห้วยดงฉัตร คลองละหาน เป็นต้น รวมทั้งหนองและบึง เช่น บึงพิไกร บึงบอน หนองไผ่ หนองกระโน บึงกั่ว บึง-

ปอแดง เป็นต้น

จังหวัดกำแพงเพชรมีแม่น้ำและคลองสายสำคัญ ดังนี้

แม่น้ำปิง ต้นกำเนิดจากทิวเขาในจังหวัดเชียงใหม่ ไหลเข้าจังหวัดกำแพงเพชรผ่านอำเภอโกสัมพีนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง อำเภอขาณุวรลักษบุรี รวมความยาวที่ไหลผ่านจังหวัดกำแพงเพชร ๑๐๔ กิโลเมตร ก่อนไหลรวมกับแม่น้ำยมและน่านที่จังหวัดนครสวรรค์

คลองสวนหมาก ต้นน้ำจากทิวเขาสูงทางตะวันตกในอำเภอคลองลาน มีลำน้ำสาขามากมายไหลมารวมกับแม่น้ำปิงที่อำเภอนครชุม

คลองขลุง ต้นน้ำจากทิวเขาสูงทางตะวันตกในอำเภอคลองลานเช่นกัน ไหลลงสู่แม่น้ำปิงทางทิศใต้ของจังหวัด

คลองวังเจ้า ต้นน้ำจากทิวเขาถนนธงชัยในอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ไหลลงสู่แม่น้ำปิงที่อำเภอโกสัมพีนคร

ป่าไม้ พื้นที่ป่าด้านตะวันตกของจังหวัดกำแพงเพชร เชื่อมต่อเนื่องเป็นผืนป่าเดียวกันกับผืนป่ามรดกโลกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและทุ่งใหญ่นเรศวร เป็นป่าผลัดใบ (Deciduous Forest) แบบป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous Forest) มีไม้ประเภทมะค่าโม่ง (*Azelia xylocarpa* (Kurz) Craib)

สัก (*Tectona grandis* Linn.f.) ยาง (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz.) ตะแบก (*Lagerstroemia floribunda* Jack) พะยอม (*Shorea roxburghii* G.Don) เต็ง (*Shorea obtusa* Wall.) รัง (*Shorea siamensis* Miq.) เป็นต้น เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัด เป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติถึง ๓ แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติคลองลาน และอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ และมีป่าสงวนแห่งชาติ ๙ แห่ง ได้แก่

ป่าหนองเสือโฮกและป่าหนองแขม
อำเภอพรานกระต่าย

ป่าแม่ระกา อำเภอเมืองกำแพงเพชร
และอำเภอพรานกระต่าย

ป่าคลองวังเจ้า - คลองสวนหมาก อำเภอเมืองกำแพงเพชรและอำเภอคลองลาน

ป่าไตรตรึงษ์ อำเภอเมืองกำแพงเพชร
ป่าเขาเขียว - เขาสว่าง และป่าคลองห้วยทราย อำเภอเมืองกำแพงเพชร และอำเภอพรานกระต่าย

ป่าหนองหลวง อำเภอพรานกระต่าย
ป่าคลองขลุงและป่าคลองแม่วงก์ อำเภอขาณุวรลักษบุรี และอำเภอขลุง

ป่าคลองสวนหมาก และป่าคลองขลุง
อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง และกิ่งอำเภอคลองลาน

ป่าหนองคล้าและป่าดงฉัตร อำเภอลานกระบือ อำเภอไทรงาม อำเภอพรานกระต่าย
อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง และอำเภอขาณุวรลักษบุรี

ภูมิอากาศ

จังหวัดกำแพงเพชร จัดอยู่ในลักษณะภูมิอากาศประเภททุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical

Cross Land or Savana) มีฝนตกสลับแห้งแล้ง มีอุณหภูมิสูงเกือบตลอดปีและสภาพอากาศแห้งแล้งในฤดูร้อน สภาพภูมิอากาศได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากอ่าวเบงกอลและอ่าวไทย และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้เกิด ๓ ฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน (ประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ - กลางเดือนพฤษภาคม) ฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม - ปลายเดือนกันยายน) และฤดูหนาว (ประมาณต้นเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์)

ประเภทของป่าที่พบในจังหวัดกำแพงเพชร

ยุคดึกดำบรรพ์

พื้นที่จังหวัดกำแพงเพชรประกอบด้วย

หินมหายุคพรีแคมเบรียน (๕,๐๐๐ - ๒,๕๐๐ ล้านปี) เป็นหินแปรเกรดสูง ประกอบด้วยหินไนส์ หินแคลก์ซิลิเกต หินชีสต์ และหินควอร์ตไซต์ พบในอำเภอลองลาน บริเวณแก่งตาตั่ว อุทยานแห่งชาติคลองลาน และในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อำเภอม่วงก

หินยุคแคมเบรียน (๕๔๔ - ๕๐๕ ล้านปี) เป็นหินแปรเกรดต่ำ ประกอบด้วยหินควอร์ตไซต์ และหินควอตซ์ชีสต์ พบบริเวณบ้านโป่งน้ำร้อน น้ำตกเต่าดำ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า บริเวณคลองเขยง และภูเขาขนาดเล็กด้านทิศตะวันตกของเขาล้าง

หินยุคออร์โดวิเซียน (๕๐๕ - ๔๓๘ ล้านปี) พบในอำเภโกสัมพินคร อำเภอลองวังเจ้า เป็นหินปูนเนื้อดิน บริเวณที่หินยุคนีโพลีซัดเจนได้แก่ คลองสวนหมาก จึงใช้ชื่อเรียกว่า *หมวดหินปูนคลองสวนหมาก*

หินยุคไซลูเรียน - ดีโวเนียน (๔๓๘ - ๓๖๐ ล้านปี) แบ่งได้เป็น ๒ หมวดหิน คือ *หมวดหินเขาเขียว* เป็นหินแกรนิต หินปูนเนื้อโคลน หินทราย หินชนวน หินฟิลไลต์เนื้อทัฟฟ์ หินทัฟฟ์เนื้อ ควอตซ์ และเฟลด์สปาร์ หินทัฟฟ์เนื้อแอนดไซต์ หินลิกทิกทัฟฟ์ และหินคริสตัลทัฟฟ์ และหินกรวดภูเขาไฟ พบแพร่กระจายตัวตามแนวภูเขาจากทิศตะวันตก ถึงตะวันออก ใกล้อำเภพรานกระต่าย *หมวดหินปูนทุ่งเสลี่ยม* เป็นหินปูนสีเทา หินดินดานเนื้อทัฟฟ์ หินทราย และหินอ่อนสีขาว ที่รู้จักกันในชื่อหินอ่อนเขาสวรรค์ ที่อำเภพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร และหินอ่อนเขามะโน ที่บริเวณตะวันตกของจังหวัดนครสวรรค์ พบในอำเภทุ่งเสลี่ยม

หินยุคคาร์บอนิเฟอรัส - เพอร์เมียน (๓๖๐ - ๒๔๕ ล้านปี) เป็นหินกรวดภูเขาไฟเนื้อแอนดไซต์ ชั้นหินสีแดง และหินกรวดภูเขาไฟเนื้อไรโอไลต์ พบเล็กน้อยบริเวณทิวเขาทางทิศเหนือของอำเภพรานกระต่าย และบริเวณเขายอดเหล็ก อำเภโกสัมพ

หินยุคเพอร์เมียน (๒๘๖ - ๒๔๕ ล้านปี) เป็นหินปูน หินชนวน หินควอตซ์ - ชีสต์ สลับด้วยหินฟิลไลต์ และหินเชิร์ตซึ่งอยู่ในหมวดหินเชิร์ตชาลุม พบกระจายตัวบริเวณพื้นที่บริเวณเขาพระ เขาตะลอมปาง เขาโพน อำเภพรานกระต่าย เขาละเวียน อำเภขามูละลักษบุรี พบซากดึกดำบรรพ์ *เรดิโอลาเรีย* อยู่ในชั้นหินที่มีสีน้ำตาล และสีดำของหินเชิร์ต

หินยุคเพอร์เมียน - ไทรแอสซิก (๒๘๖ - ๒๐๘ ล้านปี) เป็นหินทรายกึ่งแปร หินทัฟฟ์เนื้อฟิลไลต์ แทรกสลับด้วยหินทรายแป้ง หินหินปูน แทรกด้วยหินเชิร์ต พบกระจายตัวบริเวณทิศเหนือของจังหวัดกำแพงเพชร บ้านโกสัมพ อำเภโกสัมพินคร และโผล่เป็นหย่อมเขาเล็กๆ ในพื้นที่อำเภโกสัมพินคร มีซากดึกดำบรรพ์ ใบไม้ ต้นไม้

หินยุคจูแรสซิก (๒๐๘ - ๑๔๔ ล้านปี) เป็นหินตะกอนประเภทหินกรวดมน สลับด้วยหินทราย หินทรายแป้ง หินทรายอาร์โคส และหินทรายเนื้อละเอียด พบชัดเจนบริเวณน้ำตกวังชมพู เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง และบริเวณสันอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำหอม

ตะกอนยุคควอเตอร์นารี (๑.๖ ล้านปี - ปัจจุบัน) พบแพร่กระจายกว่า ๖๐% ของพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ **ตะกอน - หินผุ** พบตามเชิงเขาด้านทิศตะวันตกของจังหวัด เป็นทรายร่วน และลูกรังดินเหนียว **ตะกอนตะพักลำน้ำ** พบตอนกลางด้านทิศตะวันตก และตอนใต้ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดกำแพงเพชร เป็นเป็นทรายร่วน **ตะกอนน้ำพารูปพัด** พบในตอนกลางด้านทิศตะวันตก เป็นชั้นทรายมากกว่าชั้นกรวด **ตะกอนน้ำพา** พบเป็นส่วนมากของจังหวัดกำแพงเพชร เป็นตะกอนท้องทรายร่องน้ำ สีน้ำตาลปนแดง

ปุมบ้านปุมเมือง

กำแพงเพชร เป็นจังหวัดที่มีอารยธรรมเก่าแก่ พบหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของผู้คนมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ มีพัฒนาการต่อเนื่องจนถึงสมัยประวัติศาสตร์

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดี บริเวณเขาทะลอม อำเภขามูละลักษบุรี

ได้แก่ ขวานหิน หัวธนูหิน กำไลหิน ลูกปัดหิน ภาชนะดินเผาแบบลายขูดขีด ภาชนะดิน-

เผาเคลือบน้ำตาล และพบโครงกระดูกมนุษย์ ยุคเหล็กอายุ ๓,๐๐๐ - ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว

และยังพบขวานสำริด จัดอยู่ในยุคสำริด ส่วนที่บ้านหนองกอง ตำบลนาบ่อคำ อำเภอเมืองกำแพงเพชร พบลูกปัดแก้ว ลูกปัดแร่อาเกต ลูกปัดแร่คาร์เนเลียน เครื่องใช้ทำจากเหล็ก และสำริด หลักฐานเหล่านี้อยู่ในยุคโลหะ อายุ ๒,๐๐๐ - ๑,๕๐๐ ปีมาแล้ว

สมัยประวัติศาสตร์

สมัยทวารวดี พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖

การตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณในสมัยทวารวดีอยู่สองฝั่งลำน้ำปิง ได้แก่ บ้านคลองเมือง และเมืองไตรตรังษ์

ชุมชนคลองเมือง อำเภอโกสัมพีนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง พบหลักฐานเป็นเศษซีแร่ (ตะกรัน) ที่เหลือจากการถลุงเหล็ก ตะเกียงดินเผา แวดินเผา (ดินเผาเจาะรูตรงกลางเป็นอุปกรณ์ปั้นด้วยสมัยโบราณ) แบบล้านนาแบบจีนสมัยราชวงศ์หมิง ขวานหินขัดแบบมีบ่า เป็นต้น

เมืองไตรตรังษ์ บ้านวังพระธาตุ ตำบลไตรตรังษ์ อำเภอเมืองกำแพงเพชร อยู่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ลักษณะเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีกำแพงดินล้อมรอบสามชั้น มีคูน้ำสองชั้น พบหลักฐานยุคเหล็กต่อเนื่องสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย เช่น ตะกรันซีแร่ หินดู่ แวดินเผา ลูกปัดแก้ว ตะเกียงดินเผาแบบโรมัน เศษเครื่องสังคโลกแบบที่นิยมสมัยสุโขทัย นอกจากนี้ยังพบซากวัดและพระสถูปเจดีย์หลายแห่งทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ บ่งบอกสมัยเชื่อมต่อกับสมัยสุโขทัย

สมัยสุโขทัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๑

เมืองและชุมชนโบราณในกลุ่มเมืองกำแพงเพชร สมัยสุโขทัย ที่ปรากฏชื่อในศิลาจารึก ได้แก่ เมืองนครชุม เมืองชา-

กักราว เมืองคณที เมืองบางพาน อาจเป็นเมืองมาแล้วก่อนสมัยสุโขทัย

การสถาปนาศูนย์กลางการปกครองบริเวณสองฝั่งแม่น้ำปิงในสมัยสุโขทัยเกิดขึ้นในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยา-ลิไท) มีเมืองนครชุมบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิงเป็นเมืองหน้าด่านของแคว้นสุโขทัย ศิลาจารึกหลักที่ ๓ (จารึกนครชุม) กล่าวว่าเมื่อ พ.ศ. ๑๙๐๐ พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยา-ลิไท) ได้เสด็จมาสถาปนาพระศรีรัตนมหาธาตุ และปลูกต้นศรีมหาโพธิ์ที่ได้มาจากลังกา-ทวีปไว้กลางเมืองนครชุม หลังจากพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยา-ลิไท) สวรรคต แคว้นสุโขทัยอ่อนแอลง ทำให้ศูนย์กลางการปกครอง ความรุ่งเรืองทางศาสนาและศิลป-วัฒนธรรมย้ายไปอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ที่เมืองชากักราว ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๘ พ.ศ. ๑๙๐๒ ซึ่งอาจเป็นเมืองเดียวกับเมืองกำแพงเพชร เพื่อให้เป็นหัวอำนาจของกรุงศรีอยุธยา ดังปรากฏในหนังสือชินกาล-มาลีปกรณ์และหนังสือตำนานพระพุทธรูปที่กล่าวถึงเจ้าเมืองกำแพงเพชรได้อัญเชิญพระพุทธรูปจากกรุงศรีอยุธยามาประดิษฐานที่เมืองกำแพงเพชร

สมัยอยุธยา

พุทธศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๔

กำแพงเพชรตกอยู่ใต้อำนาจเป็นหัวเมืองของกรุงศรีอยุธยาในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในฐานะเมืองพระยามหานคร ทำหน้าที่เป็นเมืองหน้าด่านป้องกันข้าศึกจากทางเหนือคือล้านนา และทางตะวันตกคือพม่า เมื่อทัพหลวงจากกรุงศรีอยุธยาก็ไปตีพม่าหรือล้านนา จะเลือกตั้งทัพที่เมืองกำแพงเพชร ในขณะที่พม่าก็เลือกเมืองกำแพงเพชรเป็นฐานกำลังและเตรียมเสบียง กำแพงเพชรจึงเป็นเมืองยุทธศาสตร์ที่อยู่ท่ามกลางสงครามยาวนาน

ในจารึกรอบฐานพระอิศวรสำริดกล่าวไว้ว่า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโศกราชได้ประดิษฐานพระอิศวรในเมืองกำแพงเพชร เมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๓ ตรงกับสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา ข้อความจารึกถึงการทำนุบำรุงศาสนา ศิลปกรรม บุรณสถาน และระบบชลประทานควบคู่กันตลอด แต่ภายหลังการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐ เมืองกำแพงเพชรจึงลดบทบาทลง

สมัยกรุงธนบุรี

พุทธศตวรรษที่ ๒๔

หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๓๑๐ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งมีพระยศเป็นพระยาตาก แต่งตั้งให้พระยาวิชิตปราการเป็นเจ้าเมืองกำแพงเพชร หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชยกกองทัพออกจากกรุงศรีอยุธยาได้ แต่สงครามกับพม่ายังไม่สงบ เมืองกำแพงเพชรยังเป็นสมรภูมิการรบระหว่างกองทัพพม่ากับกองทัพของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทำให้เมืองกำแพงเพชรมีสภาพทรุดโทรมอย่างมาก ในปี ๒๓๑๓ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้พระยาสุรภินทร์ ข้าหลวงเดิม เป็นพระยากำแพงเพชร ครองเมืองกำแพงเพชร และในสมัยกรุงธนบุรีเมืองกำแพงเพชรยังคงฐานะเป็นหัวเมืองชั้นโทโดยตลอด

สมัยรัตนโกสินทร์

พุทธศตวรรษที่ ๒๔ เป็นต้นมา

เมืองกำแพงเพชรได้ลดบทบาทการเป็นเมืองหน้าด่านลง เพราะบ้านเมืองสงบ ผู้คนเริ่มกลับมาตั้งถิ่นฐานทั่วเมืองกำแพงเพชร ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ทรงกวาดต้อนชาวลาวจากเวียงจันทน์และหลวงพระบางให้มาตั้งถิ่นฐานบริเวณคลองสวนหมาก ตำบลนครชุม ต่อมาในสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้จัดการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล กำแพงเพชรจึงขึ้นกับมณฑลนครสวรรค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘

ร่วมกับเมืองอื่นๆ ได้แก่ ชัยนาท สรรคบุรี มโนรมย์ อุทัยธานี พยุหะคีรี ตาก และนครสวรรค์ ต่อมา พ.ศ. ๒๔๕๕ มีการเปลี่ยนคำว่าเมืองเป็นจังหวัด จึงเป็นจังหวัดกำแพงเพชร แต่ยังขึ้นกับมณฑลนครสวรรค์ กระทั่ง พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้จัดการปกครองส่วนภูมิภาคใหม่ แบ่งเป็นจังหวัดและอำเภอ กำแพงเพชรจึงเป็นจังหวัดหนึ่งมาจนปัจจุบัน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดคนแรกคือ หลวงประสิทธิ์บุรีรักษ์

กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน

จังหวัดกำแพงเพชร มีทั้งกลุ่มที่อยู่อาศัยมาแต่ดั้งเดิมและกลุ่มชนที่อพยพย้ายถิ่นเข้ามา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้แก่ ชาวอีสาน ที่หนีความแห้งแล้งเข้ามาหางานทำและทำการเกษตร ส่วนใหญ่มาตั้งรกรากในอำเภอลานกระบือ อำเภอชลุง อำเภอนิคมพัฒนา อำเภอลองลาน อำเภอทรายทองพัฒนา

ลาวโซ่ง อพยพมาจากอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี มาตั้งชุมชนในเขตอำเภอเมืองกำแพงเพชร ลานกระบือ และกระจายทั่วไป ชาวล้านนา จากจังหวัดเชียงใหม่และลำปาง มาตั้งชุมชนในอำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอชลุง อำเภอลองลาน และกระจายทั่วไป ชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่น ม้ง กะเหรี่ยง ลีซู (ลีซอ) เมี่ยน (เย้า) มูเซอ ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอลองลาน อำเภอปางศิลาทอง และอำเภอโกสัมพีนคร

จังหวัดกำแพงเพชร เป็นที่อยู่ของกลุ่มชนที่มีความหลากหลายทางภาษา วัฒนธรรม ประเพณี ทำให้มีภาษาพูดต่างกันไปตามแหล่งที่ชุมชนอพยพอยู่อาศัย เช่น ภาษาอีสาน ภาษาไทยดำ (โซ่ง) ภาษาไทยยวนหรือล้านนา และภาษาชาวเขาเผ่าต่างๆ อย่างไรก็ตามภาษาหลักของกำแพงเพชรที่ใช้กันก็ยังคงเป็นภาษาไทยภาคกลาง

ศิลปวัฒนธรรม

กำแพงเพชร เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย จึงเต็มไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรม ทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถาน เมืองโบราณ งานศิลปหัตถกรรม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีเก่าแก่ที่ผูกพันกับพุทธศาสนา เป็นแหล่งอารยธรรมอันล้ำค่าแห่งหนึ่งของไทย

ศิลปกรรม

สถาปัตยกรรม สถานที่สำคัญที่สุดคือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมจากองค์การยูเนสโกแห่งสหประชาชาติเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔ พร้อมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย มีคุณค่าในความโดดเด่นด้านสถาปัตยกรรมและเป็นตัวแทนของศิลปกรรมสยามสมัยแรก

จากการที่กำแพงเพชรเคยเป็นเมืองยุทธศาสตร์ อยู่กึ่งกลางระหว่างแคว้นสุโขทัยและอยุธยาตั้งแต่อดีต ทำให้เป็นที่มาของ “ศิลปะสกุลช่างกำแพงเพชร” จากการผสมผสานรูปแบบศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของศิลปะสุโขทัย ศิลปะอยุธยา และศิลปะล้านนาเข้าด้วยกัน พัฒนาจนมีลักษณะเฉพาะตัวที่มีเอกลักษณ์ของสกุลช่างกำแพงเพชร โดยเฉพาะความสามารถในการใช้วัสดุในการก่อสร้างศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมด้วยศิลาแลงขนาดใหญ่ที่มีในท้องถิ่น สะท้อนถึงภูมิปัญญาชั้นสูงในการขุดขนย้าย และก่อสร้าง เช่น การสร้างเสาวิหารที่วัดพระนอนด้วยศิลาแลงก้อนขนาดหน้ากว้าง ๑ เมตร โดยไม่มีการตัดต่อ

อิทธิพลของศิลปะสุโขทัยพบเห็นได้ทั่วไปในสถาปัตยกรรมของวัดและโบราณสถานในจังหวัดกำแพงเพชร เช่น เจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์หรือทรงดอกบัวตูมของวัดเจดีย์กลางทุ่ง วัดกะโลทัย ฐานเจดีย์มีช้างล้อมรอบ พระสี่อิริยาบถ เป็นต้น ส่วนอิทธิพลของศิลปะอยุธยาที่แสดงเอกลักษณ์ชัดเจน อาทิ พนักวิหารที่เป็นช่องยาวแทนหน้าต่าง กำแพงเมืองที่มีใบเสมา คือ ป้อมทุ่งเศรษฐี การสร้างศาสนสถานที่มีขนาดใหญ่ตามแบบนิยมในศิลปะอยุธยา ส่วนอิทธิพลของศิลปะล้านนาได้รับการผสมผสานไว้ในศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมมากมาย เช่น การทำฐานที่มียมุมหลายครั้งซ้อนกันโบราณสถานหลายแห่ง การทำองค์ระฆังขนาดเล็กเมื่อเทียบกับสัดส่วนทั้งองค์ของเจดีย์ ได้แก่ โบราณสถานในวัดพระแก้วและวัดพระธาตุ เป็นต้น

หัตถกรรม ศิลปหัตถกรรม เป็นงานที่ทำด้วยมือของชาวบ้านซึ่งมีความชำนาญ มีความละเอียดอ่อน ประณีต งดงาม มีความคิดสร้างสรรค์ บ่งบอกภูมิปัญญาของคนท้องถิ่น หัตถกรรมของจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หินอ่อน อำเภอฟารนกระด่าย กำแพงเพชรถือเป็นแหล่งภูเขาหินปูนที่มีหินอ่อนชั้นดี มีเนื้อหนา สีขาว และสีเทาเฉดต่างๆ นิยมนำมาทำเป็นเครื่องใช้ เช่น แจกัน โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องประดับต่างๆ ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ทอผ้ามัดหมี่ ไหม ผ้ายทอ ผ้าตีนจก ของชุมชนในหลายอำเภอ เช่น อำเภอลานกระบือ คลองขลุง ไทรงาม คลองลาน นอกจากนี้ยังมี หัตถกรรมการแปรรูปแก้ว ที่อำเภอรวยทองวัฒนา และ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแป้งปั้นเป็นรูปต่างๆ ที่อำเภอมือกำแหงเพชร และเครื่องเงินชาวเขา ที่อำเภอลองลาน เป็นต้น

ประเพณีบพระเล่นเพลง

วัฒนธรรม

วัฒนธรรม จากประวัติศาสตร์อันยาวนานของจังหวัดกำแพงเพชร ทำให้ชนบทร่วมประเพณีเก่าแก่บางอย่างสูญหายไป แต่บางอย่างยังคงอยู่ถึงทุกวันนี้ ส่วนใหญ่เป็นประเพณีเกี่ยวกับศาสนา เช่น ตรุษไทย สงกรานต์ วันเข้าพรรษา การทอดผ้าป่า-แถว และลอยกระทง เทศกาลงานนบพระ - เล่นเพลง ที่จัดขึ้นในวันมาฆบูชา วันเพ็ญเดือนสาม ช่วงเดียวกันนี้จะมีงานประเพณีไหว้พระบรมธาตุ สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองกำแพงเพชรด้วย

ประเพณีลือชื่อของกำแพงเพชรในสมัยปัจจุบัน ได้แก่ “งานวันสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพง” ซึ่งจัดในช่วงวันสารทไทยขึ้น ๑๕ ค่ำ และแรม ๑ ค่ำ เดือนสิบของทุกปี งานมหกรรมอาหารพื้นบ้าน “เทศกาลกินกล้วยเดี่ยว เทียวเมืองกำแพงเพชร” จัดขึ้นราวต้นเดือนธันวาคมของทุกปี งานสังเวจเจ้าพ่อหลักเมืองจัดขึ้นช่วงงานเทศกาลสงกรานต์ เป็นต้น

นอกจากนี้กำแพงเพชรยังมีวัฒนธรรมด้านต่างๆ ที่เป็นที่รู้จัก เช่น ตำนานโบราณเรื่อง “ท้าวแสนปม” “ตำนานบึงสาป” และวรรณกรรมที่สะท้อนภาพกำแพงเพชรอย่างเด่นชัดและยิ่งใหญ่ เรื่อง “ฟุ้งมหาราช” ของ มาลัย ชูพินิจ นักประพันธ์ชาวกำแพงเพชร และ “จดหมายเหตุการเสด็จประพาสต้น ครั้งที่ ๒” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ซึ่งทั้งตำนานและวรรณกรรมเหล่านี้ ล้วนย้อนภาพชีวิตอันมีคุณค่าของกำแพงเพชรในอดีตเป็นอย่างดี

วัดพระแก้ว อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี

กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี ตั้งอยู่นอกเมืองโบราณนครชุมทางทิศใต้ เป็นหนึ่งในโบราณสถานกลุ่มที่ ๔ บริเวณทุ่งเศรษฐีฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่ ลักษณะป้อมเป็นรูปสี่เหลี่ยมก่อด้วยศิลาแลง กำแพงป้อมยาวด้านละ ๘๔ เมตร สูง ๖ เมตร มีประตูทางเข้าตรงกึ่งกลางทุกด้าน แต่เหลือเพียงสามด้านเท่านั้น ด้านหนึ่งถูกทำลายลงแล้ว กำแพงด้านนอกก่อเป็นผนังสูง ด้านในก่อเป็นแท่นเชิงเทิน บนเชิงเทินเดินตรวจตราได้ บนป้อมมีใบเสมา ใต้ใบเสมามีช่องใช้ป็นช่องป็น ตรงหัวมุมกำแพงมีป้อมสี่ด้านยื่นออกมา

เป็นรูปสี่เหลี่ยม ตอนล่างของกำแพงมีช่องกุดทำเป็นซุ้มมียวงโค้งยอดแหลม ลักษณะคล้ายหน้าต่างวิหารวัด เป็นศิลปะสมัยอยุธยา ช่องป็นและผังของป้อมน่าจะได้รับอิทธิพลจากตะวันตก

บริเวณกำแพงป้อมทุ่งเศรษฐียังเคยพบพระเครื่อง เช่น พระซุ้มกอ พระลีลา เมตขุนน พระทุ่งเศรษฐีหรือพระกำแพงเขย่ง เนื่องจากใกล้เคียงกันนั้นเป็นที่ตั้งของวัดโบราณหลายวัด เช่น วัดหนองพิกุล วัดซุ้มกอ วัดหนองลังกา เป็นต้น

ดูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.445' E 99° 30.155'

แก่งเกาะร้อย (คลองสวนหมาก)

แก่งเกาะร้อย อยู่ที่หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติคลองลาน ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแก่งน้ำที่มีโขดหินแกรนิตรูปทรงแปลก เรียงตัวกระจายไปทั่วบริเวณกว้าง กั้นสายน้ำคลองสวนหมาก ทำให้ลำน้ำแตกเป็นสายเล็ก-สายน้อย บางช่วงมีหาดทรายขาว มองดูเหมือนมีเกาะเล็กๆ จำนวนมากอยู่กลางลำธาร จึงเรียกว่า *เกาะร้อย*

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติคลองลาน
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 19.961' E 99° 16.023'

แก่งผาคอยนาง

แก่งผาคอยนาง อยู่ในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เขตจังหวัดกำแพงเพชร เป็นแก่งน้ำและแก่งหิน ขนาดใหญ่ที่มีลำน้ำคลองขลุงไหลผ่าน จากบริเวณแก่งหาคเดินขึ้นไปตามลำน้ำอีก ๓๕๐ เมตร จะถึงน้ำตกผาคอยนาง น้ำตกขนาดเล็กมี ๔ ชั้น แต่ละชั้นมีความสูง ๒๐ เมตร สามารถเล่นน้ำและกางเต็นท์ใกล้บริเวณน้ำตกได้

แก่งผาคอยนาง ชื่อนี้มีที่มาจากตำนานคนท้องถิ่นเล่าต่อกันมาว่า มีคู่รักคู่หนึ่ง มักจะนัดมาพบกันที่บริเวณผาแห่งนี้ ต่อมาแฟนสาวเข้าไปทำงานในเมืองและไม่กลับมาอีก ชายหนุ่มจึงได้แต่มาเฝ้ารอเธอ ที่นี้จนตรอมใจตายที่ผาแห่งนี้

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 02.491' E 99° 13.732'

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง
ตำบลโกสัมพี ตำบลเพชรชมพู ตำบล-
ลานดอกไม้ อำเภอโกสัมพีนคร และตำบล
ทรงธรรม ตำบลนครชุม ตำบลนาบ่อคำ
อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
ห่างจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑
ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ ๓๘๐ - ๓๘๑

ลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงจากระดับทะเลปานกลางระหว่าง ๑๒๐ - ๘๕๒ เมตร มียอดเขาจำนวนมาก ยอดที่สูงที่สุดคือ “ยอดเขาสน” สูงจากระดับทะเลปานกลาง ๘๕๒ เมตร ทิวเขาแห่งนี้เป็นต้นน้ำของคลองต่างๆ เช่น คลองวังชมพู คลองค่าง คลองห้วยโป่ง ห้วยปลาก้าง เป็นต้น

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง มีพื้นที่ ๑๐๑ ตารางกิโลเมตร ๖๓,๑๒๕ ไร่ มีความหลากหลายทางชีวภาพ จัดให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ ประกาศให้เป็น “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง”

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘

ลักษณะป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง มีป่าหลายประเภท ได้แก่ ป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ เป็นป่าผสมของป่าเต็งรัง และป่าดิบแล้ง ป่าดิบแล้ง และป่าสนผสมเต็งรัง เช่น ที่ยอดเขาสน มีต้นสนสองใบเป็นไม้เด่น สัตว์ป่าสำคัญ ได้แก่ เสี่ยงผา เป็นสัตว์ป่าหายากที่พบได้ที่นี่ และหมูป่ามีจำนวนมากที่สุด

มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติเขาสนามเพรียง ๑๕ จุด ระยะทาง ๑.๕ กิโลเมตร มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น “น้ำตกวังชมพู” ที่สายน้ำเขาผ่านหินสีชมพูลงมารวมกันที่แอ่งขนาดใหญ่ด้านล่าง น้ำมีสีเขียวคล้ายมรกต และ “ยอดเขาสน” ยอดเขาสูงที่สุดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง บริเวณโดยรอบเต็มไปด้วยสนสองใบ มีจุดชมวิวที่ผาหินหลายแห่ง เช่น ผาแดง ผาสนบิต ผาสวรรค์ ชมทิวทัศน์ได้รอบด้าน

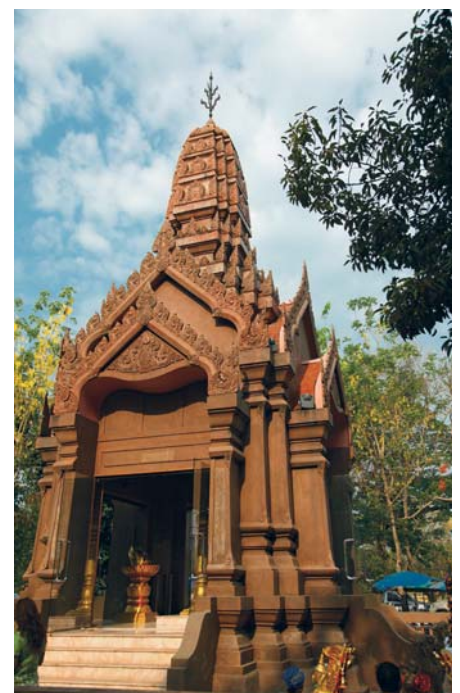
คูที่ น้ำตกวังชมพู
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 35.674' E 99° 18.315'

งานบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง

ศาลหลักเมืองกำแพงเพชรหรือเจ้าพ่อหลักเมืองกำแพงเพชร อยู่ในเขตกำแพงเมือง ท้ายวัดพระแก้วต่อกับพระราชวังโบราณออกไปทางประตูสะพานโคม อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมือง-กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวกำแพงเพชรเคารพสักการะมาช้านาน

เครื่องสักการะและแก้บนศาลเจ้าพ่อหลักเมืองมักนิยมหัวหมู ไก่ต้ม น้ำพริก เหล้า น้ำดื่ม ข้าวสุก นอกจากนี้ในวันสงกรานต์ทุกปี ชาวกำแพงเพชรจะถือเป็นวันบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง โดยมีพิธีสงฆ์เจ้าพ่อหลักเมืองและนิมนต์พระสงฆ์มารับถวายภัตตาหารเพล ตอนเย็นประชาชนจะเดินทางไปยังหาดทรายริมแม่น้ำปิง เพื่อร่วมก่อพระทรายน้ำไหล โดยช่วยกันพูนทรายขึ้นเป็นรูปพระเจดีย์และมีทางน้ำไหลรอบๆ มีการละเล่นพื้นเมืองต่างๆ เช่น รำแม่ศรี ระบำคล้องช้าง เป็นต้น มักเรียกรวมกันว่า การบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมืองและการก่อพระทรายน้ำไหล

ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองกำแพงเพชร

ศาลหลักเมืองหรือศาลเจ้าพ่อหลักเมืองนี้ สันนิษฐานว่าสร้างในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาโล) ทำด้วยศิลาแลงรูปกลมสูง ๒ เมตร ฝังโผล่พื้นดินขึ้นมา ๑ เมตร มีเศียรเทพารักษ์บนยอดศิลาแลง แต่ครั้งหนึ่งหลังคาศาลหลักเมืองพังลงมาทับหลักเมืองและเศียรเทพารักษ์ จึงถูกทิ้งร้างราว ๑๕๐ ปี กระทั่ง พ.ศ. ๒๔๗๒ จึงได้มีการสร้างศาลหลักเมืองใหม่ เป็นศาลาทรงไทย ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๖ ศาลหลักเมืองได้รับการบูรณะปฏิสังขรณ์สร้างเป็นอาคารจัตุรมุข พื้นหินอ่อน พร้อมเขตปริมณฑล และมีพิธีเชิญเจ้าพ่อหลักเมืองพร้อมเศียรเทพารักษ์ขึ้นเฉลิมฉลองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗

งานประเพณีบพระเล่นเพลงในแผ่นดินพระเจ้าลิไท

งานประเพณีบพระเล่นเพลงในแผ่นดินพระเจ้าลิไท เป็นงานที่จัดขึ้นตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ หรือวันเพ็ญเดือน ๓ มาฆบูชา เป็นประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่างานไหว้พระธาตุ เทศกาลเพ็ญเดือน ๓ หรืองานบุญวันมาฆบูชา มีประวัติว่า ในสมัยแผ่นดินพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาลิไท) แห่งกรุงสุโขทัย มีการอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากศรีลังกามาประดิษฐานไว้ในองค์เจดีย์ที่วัดพระบรมธาตุ เมืองนครชุมร พร้อมกันนั้นได้นำต้นพระศรีมหาโพธิ์มาปลูกไว้ด้านหลังเจดีย์ ซึ่งยังคงอยู่ตราบปัจจุบัน เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน ๓ ทั้งเจ้านายและประชาชนจะจัดแต่งขบวนแห่ไปนมัสการพระบรมธาตุ สมัยก่อนเรียกว่า นบพระ ตอนกลางคืนมีการเล่นทอกลั่นรื่นเริงเรียกว่า เล่นเพลง อันเป็นประเพณีที่เลือนหายไป กระทั่ง พ.ศ. ๒๕๒๖ ทางจังหวัดกำแพงเพชร

ได้ฟื้นฟูประเพณีนี้ขึ้นมาอีกครั้ง

ประเพณีบพระเล่นเพลงปัจจุบัน มีการจัดขบวนแห่แต่งกายแบบโบราณสวยงาม จากฝั่งเมืองกำแพงเพชรไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุที่องค์เจดีย์วัดพระบรมธาตุ ฝั่งนครชุมร ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ หรือวันมาฆบูชา เวียนเทียนรอบองค์พระ จากนั้นตอนกลางวันมีการละเล่นมหรสพ และการออกร้านค้าต่างๆ ที่บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด หรือมีการแสดงแสงสีเสียง บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร กิจกรรมต่างๆ กำหนดไม่แน่นอน อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามแต่คณะกรรมการจัดงานในแต่ละปี แต่จะมีการละเล่นพื้นเมืองที่เล่นเป็นประจำภายในงาน เช่น การเล่น อีกาฟักไข่ เป็นต้น

ได้ที่ วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม

งานประเพณีลอยกระทงธารประทีป จังหวัดกำแพงเพชร

งานประเพณีลอยกระทงธารประทีป จังหวัดกำแพงเพชร จัดขึ้นในวันลอยกระทงขึ้น ๑๕ ค่ำเดือน ๑๒ ของทุกปี สมัยก่อนชาวกำแพงเพชรมีการลอยกระทงที่เรียกว่า

กระทงสาย เป็นกระทงกาบกล้วยที่ปักธูปเทียนลงไป โดยจะลอยเรือไปกลางแม่น้ำ แล้วกำหนดการปล่อยให้กระทงลอยไปในน้ำเป็นระยะๆ เป็นธารประทีปอย่างสวยงาม ประเพณีรำลึกพระคุณของแม่น้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตและขอขมาแม่น้ำ ปัจจุบันลักษณะกระทงที่ใช้ลอยเปลี่ยนไปตามยุคสมัย วันงานประเพณีลอยกระทงของกำแพงเพชร จะมีการจุดพลุอย่างสวยงาม มีการประกวดนางนพมาศ การแสดงแสงสีเสียง และการแสดงพื้นบ้านเมืองกำแพงเพชร

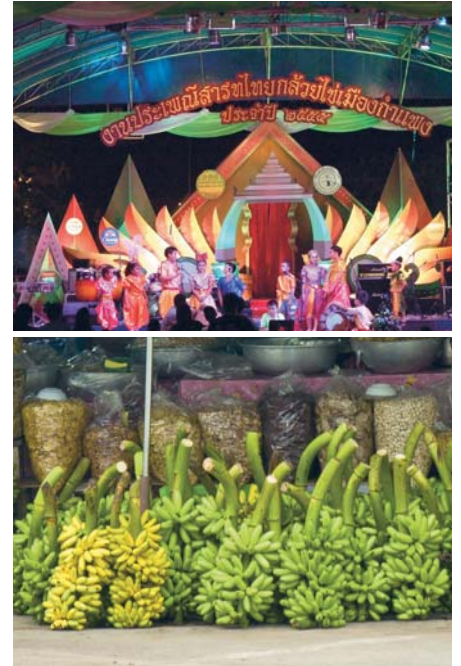

งานประเพณีวันสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพงเพชร

ประเพณีวันสารทไทยกล้วยไข่เมืองกำแพงเพชร จัดตรงกับวันสารทไทย คือ วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ เป็นเทศกาลวันสารทที่คนไทยจะทำกระยาสารทและนำกล้วยไข่ไปทำบุญถวายพระและทำบุญบรรพบุรุษ

วันสารทไทย จะตรงกับช่วงฤดูกลางที่กล้วยไข่ให้ผลผลิตมาก จังหวัดกำแพงเพชร มีชื่อเสียงเป็น “เมืองกล้วยไข่” เพราะมีกล้วยไข่ที่รสชาติดี หอมหวาน เปลือกบาง เนื้อแน่น ชุ่มเหนียว ไม่หลุดง่าย ทางจังหวัดและชาวกำแพงเพชรจึงส่งเสริมรวมเอาผล-

ผลิตกล้วยไข่เข้ากับงานประเพณีสารทไทย เรียกเป็น งานประเพณีสารทไทยกล้วยไข่-เมืองกำแพงเพชร จัดขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ วันแรม ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๐ และวันขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือปลายเดือนกันยายนถึงต้นเดือนตุลาคมของทุกปี ในงานนอกจากจะมีประเพณีการทำบุญตักบาตรแล้วยังมีการประกวดกล้วยไข่ ธิดากล้วยไข่ การแข่งขันกวนกระยาสารท การแสดงผลผลิตกันจากกล้วยไข่ และจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองต่างๆ

งานมหกรรมพื้นบ้านและเทศกาลกินกล้วยเตี๋ยวเตี๋ยวเมืองกำแพงเพชร

มหกรรมอาหารพื้นบ้าน เทศกาลกินกล้วยเตี๋ยว เตี๋ยวเมืองกำแพง จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงฤดูหนาวหรือราวต้นเดือนธันวาคม ณ ลานอนุรักษ์วัฒนธรรม ถนนเลียบริมแม่น้ำปิง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

เนื่องจาก “กล้วยเตี๋ยวเมืองกำแพง” ถือว่าเป็นอาหารยอดนิยม เหมือนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง มีเรื่องเล่าว่าช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ กล้วยเตี๋ยวเข้ามามีบทบาทแทนข้าว ความนิยมสูงสุดในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ร้านที่มีชื่อในจังหวัดกำแพงเพชรมาแต่เก่าก่อน เช่น ร้านเจ๊กเท่ง ร้านเจ๊กฮ้อ ร้านเจ๊กเชียง ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนมาจากเมืองซัวเถาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เข้ามายึดอาชีพขายกล้วยเตี๋ยวจนร่ำรวย และให้ลูกหลานสืบทอดกิจการขายกล้วยเตี๋ยวบะหมี่ถึงปัจจุบันหลายร้าน เช่น ร้านบะหมี่-ชากังราว ร้านบะหมี่เชียง ร้านฮู้ด กล้วยเตี๋ยวชากังราว ฯลฯ

“มหกรรมอาหารพื้นบ้าน เทศกาลกินกล้วยเตี๋ยว เตี๋ยวเมืองกำแพง” มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน และส่งเสริมการท่องเที่ยว นอกจากร้านบะหมี่ลือชื่อแล้ว ยังมีร้านกล้วยเตี๋ยวรสเด็ดของกำแพงเพชรมากมายมาออกร้าน เช่น กล้วยเตี๋ยวไก่ชากังราว กล้วยเตี๋ยวไก่ตาหย้า กล้วยเตี๋ยวไก่หนองปลิง กล้วยเตี๋ยวเบ็ด และกล้วยเตี๋ยวสูตรต่างๆ อีกกว่า ๕๐ ร้าน มีการออกร้านอาหารพื้นบ้านกำแพงเพชร การออกร้านจำหน่ายสินค้า OTOP เมืองกำแพงเพชร การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และกิจกรรมบันเทิงต่างๆ มากมาย

จุดชมวิวกวกระทิง

จุดชมวิวกวกระทิง อยู่ภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ระยะทาง ๑๖ กิโลเมตร บริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๘๑ ตามถนนคลองลาน - อัมพาง เป็นจุดแวะพักชมทิวทัศน์ระหว่างทางก่อนขึ้นสู่ช่องเย็น จุดชมวิวกวกระทิงมีลักษณะเป็นหน้าผา

หันไปทางทิศตะวันออก เป็นจุดชมพระอาทิตย์ขึ้น สามารถเห็นทิวทัศน์ของป่าแม่วงก์ได้โดยรอบ

ดูที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 06.935' E 99° 09.643'

จุดชมวิวน้ำเย็น

จุดชมวิวน้ำเย็น อยู่ภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ระยะทาง ๒๔ กิโลเมตร บนถนนคลองลาน - อัมพาง

หลักกิโลเมตรที่ ๘๙ เป็นจุดชมทิวทัศน์ทิวเขาถนนธงชัยตอนใต้ สามารถมองเห็นรอบทิศทาง เพราะเป็นเนินเขาสูง ๑,๓๔๐ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง เป็นสถาน

ที่สำหรับชมพระอาทิตย์ขึ้นและตก มีอากาศเย็นตลอดปี บางวันมีทะเลหมอก มีลานสำหรับจอดรถ และสถานที่สำหรับกางเต็นท์ รวมทั้งมีห้องน้ำและห้องอาบน้ำไว้สำหรับนักท่องเที่ยว

ดูที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 05.694' E 99° 07.418'

จุดชมวิวดำตั่ง

จุดชมวิวดำตั่ง อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ๓ กิโลเมตร ใช้เส้นทางจากที่ทำการอุทยานฯ ไปบ้านโล๊ะโคะ มุ่งหน้าไปหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าที่ วจ. ๕ (โล๊ะโคะ) และน้ำตกเต่าดำ ผ่านทางเข้าน้ำตกคลองวังเจ้าไป ๑ กิโลเมตร จะถึงจุดชมวิวดำตั่ง เป็นจุดชม

ทิวทัศน์ของทิวเขาในเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร เป็นจุดแวะพักริมทางสำหรับชมธรรมชาติ และชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามแห่งหนึ่ง

ดูที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.958' E 99° 09.383'

ช่องเย็น กม.ที่ ๙๓

ช่องเย็น กม.ที่ ๙๓ คือช่องเขาที่เป็นจุดชมทิวทัศน์ที่อยู่สูง ๑,๓๔๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง ในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อยู่จุดสูงสุดของถนนคลองลาน - อุ้มผาง บริเวณกิโลเมตรที่ ๙๓ ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ๒๘ กิโลเมตร และเป็นจุดสุดท้ายที่ยานพาหนะเข้าถึง บริเวณนี้เป็นช่องเขาที่มีลมพัดผ่านและมีหมอกปกคลุมอากาศหนาวเย็นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำกว่า ๒๐ องศาเซลเซียส จึงเป็นที่มาของชื่อ *ช่องเย็น* และที่นี่ยังเป็นจุดชมพระอาทิตย์ตกอีกจุดหนึ่งของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์

เนื่องจากช่องเย็นมีสภาพอากาศเย็นและชื้น เป็นป่าดิบเขา จึงมีพันธุ์กล้วยไม้หายากขึ้นในบริเวณนี้ ได้แก่ สิงโตกลอกตา เฟิร์นมหาสดำ นอกจากนี้ยังเป็นถิ่นอาศัยของนกหายากใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น นกเงือกคอแดง นกทูหงอนพม่า นกพญาปากกว้างหางยาว นกหัวขวานใหญ่ทองเหลือง เป็นต้น บริเวณ “ช่องเย็น” มีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์ไว้บริการ เส้นทางขึ้น - ลงเขาไปยัง “ช่องเย็น” เป็นทางแคบ ผ่านป่าทางอุทยานฯ จึงได้กำหนดเวลาขึ้น - ลง ซึ่งต้องตรวจสอบเวลากับทางอุทยานฯ ก่อนเดินทาง

ดูที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 06.023' E 99° 06.467'

นกเงือกคอแดง

เป็นนกที่พบได้ในป่าเขตร้อนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยมีนกเงือก ๑๓ ชนิด ส่วนใหญ่พบในผืนป่าภาคตะวันตก นกเงือกหลายชนิดอยู่ในสถานะเสี่ยงใกล้สูญพันธุ์ รวมทั้งนกเงือกคอแดง (Rufous-necked Hornbill) ด้วย นกเงือกคอแดงเป็นนกเงือกที่มีขนาดใหญ่ ความยาวลำตัว ๑๑๗ เซนติเมตร เพศผู้บนหน้าอกและคอมีสีแดงปนสีน้ำตาล ท้องมีสีน้ำตาลแกมแดง แก้วหัวและทางด้านล่างของตัวมีสีดำหนังที่หน้ามีสีฟ้าหม่น ชอบอยู่ตามป่าดงดิบที่มีภูเขาสูง อยู่เป็นคู่ หรือฝูงเล็กๆ ๔ - ๕ ตัว หรืออาจพบถึง ๑๕ ตัว ขณะบินชอบส่งเสียงร้องคล้ายเสียงเห่าของสุนัข นกเงือกคอแดงผสมพันธุ์ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มิถุนายน วางไข่ครั้งละ ๑ - ๒ ฟอง ทำรังตามโพรงต้นไม้ ใช้เวลาฟักไข่ ๓๐ วัน โดยตัวผู้จะหาอาหารตลอดเวลาที่ตัวเมียและลูกอยู่ในโพรง นกเงือกคอแดงเป็นนกประจำถิ่นที่หายากและมีจำนวนน้อยมาก จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พุทธศักราช ๒๕๓๕

ตลาดกล้วยไข่

ตลาดกล้วยไข่ ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน
หลักกิโลเมตรที่ ๓๔๒ - ๓๔๔ อำเภอเมือง
กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแหล่ง
ร้านค้าจำหน่ายกล้วยไข่และหน่อพันธุ์กล้วย
ไข่จำนวนมากที่สุดที่ตั้งเรียงรายอยู่ริมถนน
นอกจากนี้ยังจำหน่ายผลิตผลทางการเกษตร
และผลิตภัณฑ์แปรรูปที่ขึ้นชื่อของจังหวัด
กำแพงเพชร เช่น กล้วยฉาบ เพื่อกล้วย
มันฉาบ กระยาสารท ผลไม้แปรรูป ผลไม้-
ตามฤดูกาล ไม้กวาด เป็นต้น
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 23.073' E 99° 31.560'

ตัวเมืองกำแพงเพชรเก่า

ดริบรู

ดริบรู หมายถึง กำแพงเมืองสามชั้น เป็นคำที่ปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ ๑ “รอบเมืองสุโขทัยนี้ ดริบรูได้สามพันสี่ร้อยวา” กำแพงสามชั้นนี้ กำแพงนอกชั้นที่ ๑ และชั้นที่ ๒ เป็นเนินดิน และชั้นที่ ๓ เป็นกำแพงก่อ เช่นศิลาแลง อิฐก่อ มีไว้เพื่อเป็นแนวป้องกันข้าศึก กำหนดขอบเขตของเมือง ใช้ประโยชน์ในการเก็บกักและระบายน้ำ ทั้งนี้การสร้างดริบรียังเชื่อมโยงกับการสร้างศาสนสถานด้วย เช่นกำแพงวัดที่มีคูน้ำล้อมรอบ เพื่อกำหนดเขตอันศักดิ์สิทธิ์

ตัวเมืองกำแพงเพชรเก่า ปัจจุบันคือบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับเมืองนครชุม ลักษณะรูปแบบและโครงสร้างของเมืองได้รับอิทธิพลจากสุโขทัย โดยมีการสร้างศาสนสถานขนาดใหญ่อยู่กลางเมืองเป็น “วัดหลวง” คือวัดพระแก้วและวัดพระธาตุ บริเวณเดียวกันจะเป็นเขตวังหลวง มีศาลพระอิศวรเป็นเทวาลัยศาสนาฮินดูแห่งเดียวของเมือง ส่วนกำแพงเพชรจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ถัดออกไปด้านทิศเหนือเป็นเขตนอกเมือง จัดเป็น “เขตอรัญญิก” ที่มีกลุ่มวัดจำนวนมาก

ผังเมืองกำแพงเพชรเป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู วางแนวยาวตามทิศตะวันตกเฉียงเหนือถึงทิศตะวันออกเฉียงใต้ ขนานไปกับแม่น้ำปิง กำแพงเมืองกำแพงเพชรเดิมมีลักษณะเป็นกำแพงเมืองแบบดริบรู คือ มีคูน้ำคันดิน ๓ ชั้น ต่อมามีการพัฒนากำแพงเมืองชั้นในเป็นกำแพงศิลาแลง สร้างเป็นเชิงเทิน มีโบสถ์และป้อมประตูรอบ กำแพงเมืองที่เป็นคันดินชั้นกลางและชั้นนอกยังเห็น

ร่องรอยอยู่บ้างด้านทิศเหนือ

ลักษณะการก่อสร้างกำแพงเมือง มีแกนในเป็นดินที่ขุดจากคูเมืองชั้นมาถม จากนั้นก่อศิลาแลงหุ้มแกนดินขึ้นไปถึงชั้นเชิงเทินและโบสถ์มา รอบกำแพงเมืองมีทั้งหมด ๑๐ ประตู ได้แก่ ประตูน้ำอ้น (ถูกรื้อทำลายไปแล้ว) ประตูบ้านโนน ประตูต้นประตูเจ้าอินทร์ ประตูหัวเมือง ประตูผีหรือประตูฝ้ออก ประตูสะพานโคม ประตูวัดช้าง ประตูเตาอิฐ และประตูท้ายเมือง และมีป้อมปราการ ทั้งในแนวกำแพงเมืองและ

ป้อมหน้าประตูเมือง ปัจจุบันเหลือเพียง ๔ ป้อม เพราะป้อมด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ถูกรื้อทำลายหมด

ถัดจากกำแพงเมืองศิลาแลงเป็นคูเมืองกว้าง ๓๐ เมตร ปัจจุบันแคบและดินขึ้นจากการก่อสร้างถนนและอาคารต่างๆ ที่รูกล้ำเข้ามา มีการผันน้ำจากแม่น้ำปิงเข้าสู่คูเมืองทั้งสามชั้น ผ่านคลองไขน้ำบริเวณมุมเมืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ ปัจจุบันถูกถมไปแล้ว จนแทบไม่เหลือร่องรอยเดิม

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.306' E 99° 30.924'

น้ำตกคลองน้ำไหล

น้ำตกคลองน้ำไหล เดิมชาวบ้านเรียกว่า น้ำตกปางควาย เพราะพื้นที่บริเวณนี้เคยเป็นที่พักคาราวานตอนควายมาก่อน อยู่บริเวณหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติคลองลาน ที่ คล.๒ (คลองน้ำไหล) ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดกลาง ไหลลดหลั่นลงมาตามความยาวของหน้าผา มี ๔ ชั้น แต่ละชั้นมีความสูงแตกต่างกัน ชั้นสูงที่สุดคือ ชั้น ๓ มีความสูง ๖๐ เมตร น้ำไหลในลักษณะลาดเอียงลงมาสู่แอ่งขนาดใหญ่ด้านล่าง สามารถลงเล่นน้ำได้

ดูที่ อุทยานแห่งชาติคลองลาน
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 11.644' E 99° 15.699'

น้ำตกคลองโป่ง

น้ำตกคลองโป่ง อยู่กลางป่าของเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร เป็นน้ำตกที่มี ๔ ชั้น แต่ละชั้นมีความสวยงามต่างกัน ชั้นบนสุดมีความสูง ๑๐๐

เมตร จุดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของน้ำตกคลองโป่งคือ มีสายน้ำตกไหลลงมาตามผาหินชนวนสีดำที่วางตัวเป็นชั้นๆ ทำให้เกิดริ้วสีเทาดำบนแผ่นหินดูแปลกตา เป็นลักษณะที่พบได้ไม่มากในประเทศไทย

การเดินทางเข้าถึงน้ำตกคลองโป่ง ต้องเดินเท้าเข้าไปกว่า ๑๐ กิโลเมตร ผ่านป่าและลำธารจำนวนมาก จึงจะพบป่าตาวตึกดำบรรพ์

ดงกระเจียว กล้วยไม้ประเพณีสลึงม้งกร และหนอนเรืองแสง ในช่วงเดือนสิงหาคม ซึ่งต้องติดต่อกับอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า หน่วยหรือเขตพิทักษ์อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ว.๕ (โละโคะ) ก่อน เพื่อประสานงานผู้นำทาง

ดูที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.246' E 99° 10.161'

กล้วยไม้สลึงม้งกร, ปัดแดง, สลึงหิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Habenaria rhodocheila* Hance

สลึงม้งกรเป็นกล้วยไม้ดิน ชอบขึ้นตามซอกหิน บนหินและบนดินร่วนในป่าดิบ เป็นกล้วยไม้ล้มลุก มีหัวอยู่ใต้ดิน เมื่อถึงฤดูฝนจะแตกใบแทงช่อออกดอก ใบ รูปรีแกมขอบขนาน กว้าง ๑.๕ - ๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๘ - ๑๒ เซนติเมตร ปลายใบแหลม ดอกออกเป็นช่อจากปลายยอด เมื่อดอกบานจะกว้าง ๒.๕ เซนติเมตร ยาว ๓ เซนติเมตร กลีบเลี้ยงสีเขียวอ่อน กลีบปาก มีหลายสี ตั้งแต่สีส้ม สีเหลือง สีชมพู จนถึงสีแดง สีขาวพบได้ยาก กลีบปากมีขนาดใหญ่กว่ากลีบอื่น แผ่นกลีบแผ่และเว้าลึกเป็น ๓ พู พูกลางโคนสอบเรียว ส่วนปลายเว้า พบขึ้นตามริมลำธาร ในที่ชื้น เช่น ซอกหินหรือบนโขดหิน ในป่าดิบชื้น ทั่วทุกภาคออกดอกช่วงเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม

น้ำตกคลองลาน

น้ำตกคลองลาน เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ ชั้นเดียว ได้ชื่อว่าสวยที่สุดในกำแพงเพชร อยู่บริเวณอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองลาน ๒๐๐ เมตร และอยู่ห่างจากตลาดคลองลาน ๔ กิโลเมตร รถยนต์สามารถเข้าถึงได้ น้ำตกคลองลาน เป็นน้ำตกที่เกิดจากทิวเขาขุนคลองลาน ขุนเขาคลอง-ขลุง ขุนเขาคลองสวนหมาก เนื้อหน้าผา

น้ำตกคลองลานเป็นที่ราบกลางหุบเขา มีสายน้ำจากลำห้วยหลายสายไหลผ่านโตรกผาแผ่เป็นผืนกว้าง ก่อนจะตกลงจากหน้าผาสูงเกือบ ๑๐๐ เมตร ลงมายังวังน้ำขนาดใหญ่ เบื้องล่าง ซึ่งแอ่งน้ำนี้สามารถลงเล่นน้ำได้ ทั้งนี้ในช่วงฤดูฝนมีน้ำมาก ทางอุทยานฯ จะออกประกาศเตือนน้ำป่าไหลหลาก

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติคลองลาน
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 07.659' E 99° 17.438'

น้ำตกคลองวังเจ้า

น้ำตกคลองวังเจ้า อยู่ในเขตอุทยาน-แห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร เป็นน้ำตกที่เกิดจากคลองน้ำแดง คลอง-ข้าวเจ้า ไหลมารวมกับคลองวังเจ้า เนื้อตัวน้ำตก สายน้ำมีลักษณะแผ่กว้างไปตามลานโคลนหิน และไหลลงมาเป็นน้ำตกขนาด-กลางชั้นเดียว สูง ๒๐ เมตร น้ำตกจะไหลในแนวตั้งฉากกับพื้น จึงดูแตกต่างจากน้ำตก

อื่นๆ การเข้าถึงน้ำตกคลองวังเจ้า ปัจจุบันรถยนต์เข้าไปได้เกือบถึง โดยใช้เส้นทางจากที่ทำการอุทยานฯ ไปบ้านโล๊ะโคะ กิโลเมตรที่ ๒๙ และอยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ระยะทาง ๑.๕ กิโลเมตร แต่ต้องเดินลงหุบไปอีก ๑๐๐ เมตร จะถึงตัวน้ำตก

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.233' E 99° 09.648'

น้ำตกคลองสมอกล้วย

น้ำตกคลองสมอกล้วย หรือน้ำตกสมอกล้วย เป็นน้ำตกขนาดกลาง อยู่ในบริเวณอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ๒ กิโลเมตร เส้นทางเดียวกับทางไปน้ำตกวังคลองเจ้า เป็นน้ำตกขนาดกลางที่ไหลผ่านผาหินหลายชั้น มีความสูง ๔๐ เมตร แต่ละชั้นมีความสูง

แตกต่างกันไป และมีแอ่งน้ำรองรับสาย-น้ำตก การเข้าถึงน้ำตกสมอกล้วยแม้ไม่ไกลจากที่ทำการอุทยานฯ แต่ต้องใช้วิธีเดินเท้าเข้าไป ผ่านป่าไผ่ การจะเดินทางเข้าสู่ น้ำตกต้องแจ้งเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ล่วงหน้า

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.543' E 99° 10.115'

น้ำตกเต่าดำ

น้ำตกเต่าดำ เป็นน้ำตกที่มีลักษณะโดดเด่นในเขตอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า จังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้นธารของคลองวังเจ้า มีขนาดใหญ่ขนาด ๓ ชั้น แต่ละชั้นมีความสูงกว่า ๒๐๐ เมตร ความสูงของน้ำตก ๖๐๐ เมตร เมื่อขึ้นไปยืนอยู่ชั้นบนสุดของน้ำตกแล้วมองลงมาจะเป็นแอ่งน้ำสีเข้มเหมือนสีดำ คุณคล้ายหลังเต่าสีดำตัวใหญ่ จึงเป็นที่มาของชื่อ น้ำตกเต่าดำ

การเข้าถึงน้ำตกแห่งนี้ ใช้เส้นทางจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ผ่าน

หมู่บ้านชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและเผ่าม้ง คือ บ้านโล๊ะโคะ บ้านป่าหมากและบ้านป่าคา ระยะทาง ๓๔ กิโลเมตร ไปสุดทางที่ลานจอดรถเหนือ น้ำตกเต่าดำ ในฤดูร้อนถนนลูกรังเส้นนี้จะเป็นฝุ่น ส่วนในฤดูฝนจะลื่นและเป็นหล่ม ปลัก ต้องข้ามสะพานไม้ซุงหลายช่วง จึงต้องใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อเท่านั้น จากลานจอดรถต้องเดินเท้าต่อตามทางเดินลงที่ชั้นระยะทางราว ๓๐๐ เมตร จึงถึงตัวน้ำตก

คูที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 18.102' E 99° 06.717'

น้ำตกแม่กระสา

น้ำตกแม่กระสา ได้ชื่อว่าราชินีแห่งผืนป่าตะวันตก เป็นน้ำตกขนาดใหญ่ที่สูงที่สุดในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ห่างจากที่ทำการอุทยานฯ ระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่เกิดจากลำห้วยแม่กระसान้อยและห้วยแม่กระสาใหญ่ไหลรวมกัน ผ่านความสูงชันของภูเขาในความสูง ๑,๐๐๐ เมตร มีชั้นลดหลั่นถึง ๙ ชั้น บางชั้นสูงกว่า ๒๐๐ เมตร แต่ละชั้นสวยงามต่างกัน ชั้นที่สามารถชมความยิ่งใหญ่ของน้ำตกได้ดีที่สุดคือ ชั้นที่ ๒ จะเห็นสายน้ำไหลลงจากผาหินเป็นระยะทางหลายร้อยเมตร ส่วนชั้นที่เหมาะสมลงเล่นน้ำคือ ชั้นที่ ๓ และ ๔ การเข้าถึงน้ำตกแม่กระสาต้องเดินเท้าเข้าไป ใช้เวลาเดินไปกลับ ๓ - ๔ วัน และต้องพักแรมในป่า ซึ่งการจะเข้าชมต้องติดต่อเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ก่อน เนื่องจากอาจปิดการเข้าชมตามฤดูกาล

คูที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 02.318' E 99° 14.015'

น้ำตกแม่กิ

น้ำตกแม่กิ เป็นน้ำตกที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับน้ำตกแม่กะสาและน้ำตกแม่ริ้วา แต่มีขนาดเล็กกว่า อยู่ในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ที่คาบเกี่ยวกับพื้นที่สองจังหวัดคือนครสวรรค์และกำแพงเพชร น้ำตกแม่กิมียุติต้นน้ำมาจากห้วยแม่กิ ทิวเขานนธงชัย มีความสูง ๒๐๐ เมตร แบ่งเป็นชั้นๆ ถึง ๖ ชั้น แต่ละชั้นมีทัศนียภาพแตกต่างกัน มีน้ำ

ไหลเกือบตลอดปี การเดินทางต้องเดินเท้าไปกลับประมาณ ๓ วัน ทั้งนี้ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ล่วงหน้าก่อน เพื่อเตรียมเจ้าหน้าที่ผู้นำทาง ซึ่งเส้นทางเดินสู่น้ำตกจะเปิดให้เดินปีละครั้ง จึงต้องตรวจสอบช่วงเวลากับอุทยานฯ ก่อน

ดูที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 02.318' E 99° 14.015'

น้ำตกวังชมพู

น้ำตกวังชมพู เป็นน้ำตกขนาดเล็ก เกิดจากคลองวังชมพู มีต้นกำเนิดจากทิวเขาสนามเพรียง ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง อำเภอกอสนิมพิ จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยพิทักษ์ป่าวังชมพู จุดเด่นของน้ำตกวังชมพู คือ สายน้ำไหลลงมาตามรอยต่อของหุบเขา ผ่านหินสีชมพูไหลมารวมกันเป็นน้ำตกสูง ๒๐ เมตร ลงสู่แอ่งน้ำขนาดใหญ่ด้านล่าง ที่มีสีเขียวคล้ายสระมรกต สภาพป่าบริเวณโดยรอบน้ำตกเป็นป่าไผ่สลบไม้ใหญ่และสมุนไพรหลายชนิด มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ระยะทาง 300 เมตร จากลานจอดรถถึงน้ำตก ผ่านจุดให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยา

ดูที่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 32.826' E 99° 21.129'

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป)

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป) ตำบลลานดอกไม้ จังหวัดกำแพงเพชร บนทางหลวงหมายเลข ๑๐๑ สายกำแพงเพชร - พรานกระต่าย เป็นบ่อน้ำพุร้อนที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มีลักษณะเป็นลุ่มน้ำขังพื้นดินบางแห่งมีหินโผล่ขึ้นเป็นกลุ่มน้อยใหญ่สลับกัน มีน้ำพุร้อนผุดขึ้นมาจากใต้ดิน ๕ จุด อุณหภูมิ ๔๐ - ๖๕ องศาเซลเซียส สาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร ได้ตรวจวิเคราะห์น้ำร้อนไม่พบสารปนเปื้อนและเชื้อโรคที่เป็นอันตราย ไม่มีกลิ่นกำมะถัน จึงปลอดภัยในการอาบ เชื่อกันว่าน้ำร้อนในบึงแห่งนี้ช่วยบรรเทาโรคภัยไข้เจ็บได้ เช่น โรคปวดเมื่อยตามร่างกาย โรคผิวหนัง เป็นต้น

มีตำนานเล่าถึงที่มาของชื่อบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป) ว่า ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยเป็น

ราชธานี สมเด็จพระร่วงได้เสด็จประพาสป่าเพื่อล่าสัตว์ เมื่อเสด็จมาถึงบริเวณบ้านลานหินและประทับที่บริเวณนั้น พระองค์ทรงเห็นไก่อ่า จึงทรงให้นายพรานที่ตามเสด็จไก่อ่าตัวนั้นมา และทรงให้ทหารนำไก่อ่าไปปรุงอาหาร แต่บริเวณนั้นเป็นป่า พระองค์จึงทรงสาปน้ำที่อยู่ในบึงบริเวณใกล้ๆ ให้เป็นน้ำร้อนเพื่อลวกไก่และถอนขน เมื่อทำเสร็จไม่มีน้ำเย็นจึงทรงสาปน้ำเย็นขึ้นเพื่อล้างไก่ที่ถอนขน

แล้ว ด้วยเหตุนี้จึงมีบ่อน้ำร้อนและบ่อน้ำเย็นขึ้นบริเวณบึงสาปนั้น และเรียกว่า *บึงพระร่วงสาป* ต่อมาภายหลังเรียกสั้นลงว่า *บึงสาป* ปัจจุบันบ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ได้ปรับปรุงภูมิทัศน์ไว้อย่างสวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ มีบ่อน้ำร้อนสำหรับแช่เท้า มีบริการห้องอาบน้ำแร่ และนวดแผนโบราณ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 39.499' E 99° 28.174'

พิพิธภัณฑ์เฉลิมราชวัดปราสาท

พิพิธภัณฑ์เฉลิมราชวัดปราสาท หรือเดิมชื่อ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวัดปราสาท (บ้านโคกนไ้) ในวัดปราสาท หมู่ที่ ๒ บ้านโคกนไ้ ตำบลคณฑี อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

วัดปราสาท เป็นวัดโบราณที่อยู่ในเขตเมืองโบราณคณฑี ในวัดมีวิหารหลวงพ่อด

ซึ่งเป็นฐานวิหารเก่า มีการสร้างหลังคาครอบภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่สกุลช่างกำแพงเพชร คือ “หลวงพ่อด” และพระพุทธรูปปูนปั้นอีกหลายองค์ มีเจดีย์โบราณทรงปราสาทเป็นหลักฐานสำคัญที่เหลืออยู่ แสดงให้เห็นว่าพื้นที่บริเวณนี้คือเมืองโบราณคณฑีแต่เดิม

พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงภายในวัดปราสาทแบ่งออกเป็น ๒ อาคาร ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานวัดปราสาท เป็นแหล่งเก็บรวบรวมและจัดแสดงพระพุทธรูปโบราณปางต่างๆ สมัยสุโขทัยอยุธยา เส้าหงส์สำริด และถ้วยชามสังคโลกจำนวนมาก ปูนปั้นวัตถุชิ้นสำคัญคือ พระพุทธรูปปางลีลาสมัยสุโขทัย สูง ๑.๕ เมตร อายุราว

๗๐๐ ปี ที่กล่าวกันว่ามีพุทธลักษณะงดงามที่สุดในประเทศไทย ส่วนอีกอาคารเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ตำบลคณฑี จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวบ้านโคกนไ้ ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา เช่น เครื่องจักสาน เครื่องทองเหลือง เครื่องเคลือบดินเผา ที่สำคัญคือตำรายาสมุนไพรสมัยรัตนโกสินทร์ที่เก็บไว้ในหีบไม้ รวมทั้งพระไตรปิฎกจำนวนมาก เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ทั้งสองอาคารภายในวัดปราสาท เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวบ้านโคกนไ้ ตลอดจนความเป็นมาของเมืองโบราณคณฑีได้อย่างดี

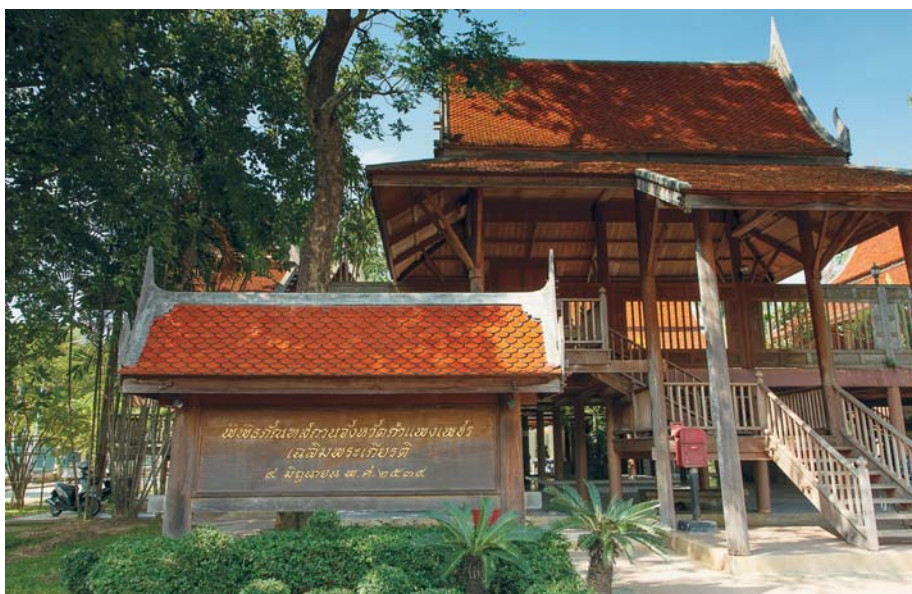
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 21.765' E 99° 39.154'

พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ (พิพิธภัณฑ์เรือนไทย)

พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ หรือพิพิธภัณฑ์เรือนไทย เลขที่ ๑๐๔/๕ ถนนปิ่นดำริห์ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ติดกับพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติกำแพงเพชร ภายในเขตกำแพงเมืองเก่าของจังหวัดกำแพงเพชร ก่อตั้งขึ้นโดยมูลนิธิปรีดิศศึกษา ญุสส. ในพระสังฆราชูปถัมภ์ พระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ร่วมกับเครือเจริญโภคภัณฑ์ จังหวัดกำแพงเพชร กรมศิลปากรและกรมสามัญศึกษา เพื่อเฉลิมฉลองในโอกาสพระราชพิธีกาญจนาภิเษก และฉลองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับพระราชทานชื่อพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ว่า “พิพิธภัณฑ์สถาน-จังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ” เปิดอย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐

อาคารพิพิธภัณฑ์ ออกแบบเป็นเรือนไทยหมู่แบบเรือนไทยภาคกลาง ก่อสร้างด้วยไม้สักทอง บนพื้นที่ ๒๕ ไร่ จึงเรียกเป็น พิพิธภัณฑ์เรือนไทยด้วย

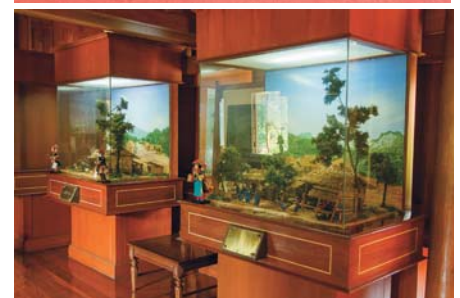

พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ ได้รวบรวมจัดแสดงข้อมูลในรูปแบบโมเดลในระบบไดโอรามา ระบบมัลติมีเดีย สไลด์มัลติวิชั่น มุ่งเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แสดงถึงภูมิปัญญาบรรพชนพื้นถิ่น การจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ห้องประวัติศาสตร์การเมือง กล่าวถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ ธรณีวิทยา ธรรมชาติวิทยา ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของเมืองกำแพงเพชร

ส่วนที่ ๒ ขาดิพันธุ์วิทยา แสดงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีของกลุ่มชน ต่างๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร

ส่วนที่ ๓ ห้องโสตทัศนูปกรณ์และนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ผลงานศิลปะ-

ประดิษฐ์ การแสดงเรื่องราว สารคดีระบบมัลติมีเดีย สไลด์มัลติวิชั่น

ส่วนที่ ๔ มรดกดีเด่นของกำแพงเพชร ทั้งทางวัฒนธรรม การเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.166' E 99° 31.329'

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร อยู่ระหว่างโรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม กับพิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ ตรงข้ามกับวัดพระธาตุ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร กรมศิลปากรจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานประจำแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี เพื่อเก็บรวบรวม สงวนรักษา จัดแสดงโบราณวัตถุศิลปวัตถุ ที่ได้จากการสำรวจ ขุดค้นแหล่งโบราณคดีภายในจังหวัดกำแพง- เพชร เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการด้าน โบราณคดี ประวัติศาสตร์และศิลปกรรมใน ท้องถิ่น อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนัก ศิลปากรที่ ๖ สุโขทัย กรมศิลปากร กระทรวง วัฒนธรรม

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร ประกอบด้วยกลุ่มอาคาร ๔ หลังเชื่อมต่อ ถึงกัน แบ่งห้องแสดงออกเป็น ๔ ส่วน ซึ่ง แต่ละส่วนจะมีเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำข้อมูล พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.298' E 99° 31.328'

โบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่ควรชมภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

ภาชนะดินเผาแบบมีสันหรือปุ่มแหลมกลางลำตัว พบที่แหล่งโบราณคดีเขาเกสรณ์ บ้านหาดชะอม ตำบลปาพุกทรา อำเภอขามเฒ่าลักษ์บุรี มีอายุ ๔,๐๐๐ ปี

ชิ้นส่วนตะเกียงดินเผาสมัยทวารวดี พบที่เมืองไตรตรัง อำเภอเมืองกำแพงเพชร ทำเลียนแบบ ตะเกียงโรมัน หลักฐานสำคัญแสดงถึงการติดต่อกับชาติตะวันตกมาช้านาน

พระอิศวร (พระคิเว) องค์จริงจากศาลพระอิศวร หล่อสำริด สูง ๒๑๐ เซนติเมตร ศิลปะอยุธยา ที่ฐานจารึกอักษรไทยถึงวันเวลาประดิษฐานเทวรูปองค์นี้เมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๓ ครั้งหนึ่งเคยถูกต่างชาติ ขโมยไปแต่ได้คืนมา จึงนำมารักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้

พระนารายณ์ (พระวิษณุ) สี่กร หล่อด้วยสำริด ชำรุด ไม่มีเศียร เหลือเพียงพระวรกายท่อนบน ศิลปะทวารวดีจัดเป็นศิลปะอยุธยา ราวกลางพุทธศตวรรษที่ ๒๑

พระพุทธรูปปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๑ หล่อด้วยสำริด สภาพสมบูรณ์ พบที่วัดพระธาตุในเขตเมืองเก่ากำแพงเพชร พระพักตร์รูปไข่ พระนลาฏกว้าง พระหนุเสี้ยว เป็นเอกลักษณ์ของสกุลช่างกำแพงเพชร

ประติมากรรมปูนปั้นประดับฐานเจดีย์วัดพระแก้ว เมืองเก่ากำแพงเพชร อายุราวพุทธศตวรรษ ที่ ๒๑ - ๒๒

เมืองคนที

เชื่อกันว่าชุมชนโบราณบ้านโคก ตำบลคนที อำเภอกำแพงเพชร น่าจะเป็นเมืองคนที อยู่บริเวณวัดกาทั้งสามัคคีธรรม ปัจจุบันถูกสิ่งก่อสร้างบ้านเรือนสมัยใหม่ปลูกทับเกือบหมดจนไม่เห็นร่องรอยของเมืองโบราณ มีเพียงเจดีย์โบราณและโบราณวัตถุที่ยังพอเห็นได้ที่วัดปราสาท พระพุทธรูปต่างๆ ที่สำคัญคือ พระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ที่เรียกว่า หลวงพ่อโต นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปสำริดปางลีลาทั้งดงามองค์หนึ่งของประเทศประดิษฐานไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติปราสาท (ชื่อเดิมคือ พิพิธภัณฑสถานวัดปราสาท)

เมืองคนทีเป็นเมืองที่ถูกกล่าวถึงในจารึกหลักที่ ๑ (ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง) จึงสันนิษฐานว่าบริเวณแถบนี้เคยเป็นเมืองโบราณมาก่อน

เมืองคนทีตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง ไม่มีคูน้ำและคันดินล้อมรอบเหมือนเมืองโบราณอื่นๆ หรือสันนิษฐานว่าอาจใช้ไม้ระแนงหรือดินแทนแนวกำแพงเมือง ทำให้สลายไปตามธรรมชาติ นอกจากนี้ที่เมืองโคกหรือเมืองคนทียังมีตำนานเล่าขานว่าเป็นสถานที่กำเนิดของพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ดังคำขวัญ ตำบลคนที ในปัจจุบันว่า ถิ่นกำเนิดพ่อขุนศรี ปราสาทเก่าเจ็ดร้อยปี คนทีเมืองโบราณ เล่าขานพระพุทธรูปลีลา กราบวันทาหลวงพ่อโต

นอกจากนี้ยังสร้างรูปปั้นพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ โดยสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม ประดิษฐานไว้หน้าพระเจดีย์โบราณแห่งวัดปราสาทด้วย

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 21.765' E 99° 39.154'

เมืองไตรตรึงษ์

เมืองไตรตรึงษ์ อยู่ที่บ้านวังพระธาตุ อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นเมืองโบราณที่ได้รับการกล่าวขานถึงบ่อยครั้งในศิลาจารึกหลักที่ ๓๘ (ศิลาจารึกกฎหมายลักษณะโจร) อยู่ทางฝั่งตะวันตก

ของแม่น้ำปิง ด้านเดียวกับเมืองนครชุมแต่อยู่ใต้ลงมา ลักษณะผังเมืองไตรตรึงษ์เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนานกับแม่น้ำปิง มีขนาดกว้าง ๘๐๐ เมตร ยาว ๘๕๐ เมตร มีร่องรอยคูเมืองและแนวกำแพงเดิมขนานกับแม่น้ำปิง แต่บางส่วนถูกกระแสน้ำกัดเซาะพังทลาย มีประตูเมืองด้านละหนึ่งประตู ภายในกำแพงเมืองไตรตรึงษ์มีโบราณสถานขนาดใหญ่ ๒ แห่ง คือ วัดเจดีย์เจ็ดยอด เป็นกลุ่มเจดีย์ก่อด้วยอิฐ เจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ โบราณสถานอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเจดีย์เจ็ดยอด ๒๐๐ เมตร ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ก่อด้วยอิฐ ส่วนภายนอกกำแพงเมืองไตรตรึงษ์มีวัดวังพระธาตุที่มีเจดีย์ประธานเป็นทรง

พุ่มข้าวบิณฑ์ ศิลปะสุโขทัย ที่มีสภาพค่อนข้างสมบูรณ์

นอกจากนี้บริเวณเมืองไตรตรึงษ์ ยังเคยพบเศษภาชนะดินเผาและเครื่องถ้วยสังคโลก จากการขุดค้นทางโบราณคดีของกรมศิลปากร พบว่าถัดจากชั้นดินที่พบเศษภาชนะดินเผาแบบสุโขทัย ยังพบโบราณวัตถุสมัยทวารวดี เช่น ลูกปัดแก้ว ภาชนะดินเผา ชิ้นส่วนตะเกียงดินเผา แบบที่พบตามแหล่งทวารวดีในลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงสันนิษฐานว่าบริเวณนี้น่าจะมีชุมชนตั้งถิ่นฐานมาก่อนตั้งแต่สมัยทวารวดี

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 22.397' E 99° 33.974'

เมืองนครชุม

เมืองนครชุม เป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีโบราณสถานเป็นหลักฐานทางอารยธรรมที่แสดงถึงความเป็นบ้านเมือง ทั้งทางกายภาพและวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอดีต เมืองโบราณนครชุมในปัจจุบันคือ บริเวณตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

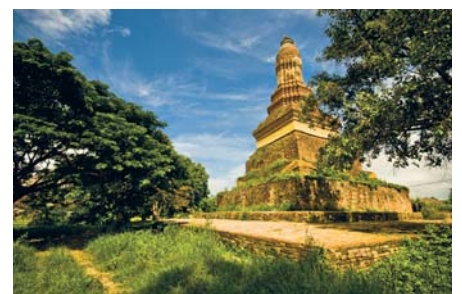
ชื่อของ “เมืองนครชุม” ปรากฏครั้งแรกในจารึกหลักที่ ๓ (ศิลาจารึกนครชุม) และจากหลักฐานทางโบราณคดีต่างๆ ทำให้เชื่อว่าเมืองนครชุมเป็นเมืองโบราณที่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมตามลำน้ำปิงฝั่งตะวันตก และเป็นเมืองมาก่อนตั้งแต่ต้นสมัยสุโขทัยสันนิษฐานว่ามีความเจริญสูงสุดในสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ) เนื่องจากพระองค์เสด็จมาทรงสถาปนาพระมหาธาตุประจำเมือง พร้อมทรงปลูกต้นพระศรีมหาโพธิ์นครชุมเป็นหัวเมืองที่สำคัญของแคว้นสุโขทัยเป็นศูนย์กลางการปกครองและการคมนาคมที่ใช้ติดต่อกับเมืองทางทิศตะวันตก เมืองนครชุมเกิดขึ้นมาก่อนเมืองกำแพงเพชร แต่

น่าจะมีความรุ่งเรืองในระยะสั้นๆ เพราะต่อมาในช่วงปลายรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ) ศูนย์การปกครองและความเจริญได้ย้ายมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงคือ เมืองกำแพงเพชรแทน

ทำเลที่ตั้งของเมืองนครชุม ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มบริเวณปากคลองสวนหมาก ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับเมืองกำแพงเพชร ลักษณะเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง ๔๐๐ เมตร ยาว ๒,๕๐๐ เมตร มีคูน้ำสองชั้น กำแพงเมืองเป็นคันดิน ๓ ชั้นเรียกว่า *ตริบูร* เช่นเดียวกับเมืองสุโขทัย แต่แนวกำแพงหลายส่วนถูกทำลายลงไปแล้วปัจจุบันภายในตัวเมืองนครชุมเหลือโบราณสถานไม่มากนัก เพราะถูกรื้อไปจนหมดจากการสร้างถนนและสิ่งปลูกสร้างอาคาร ที่คงเหลือคือเจดีย์วัดพระบรมธาตุเจดีย์ารามที่ตั้งอยู่เกือบกึ่งกลางเมืองโบราณนครชุมที่พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิทธิ) ทรงสถาปนาเมื่อ พ.ศ. ๑๙๐๐ ตามที่กล่าวถึงในจารึกหลักที่ ๓ (ศิลาจารึกนครชุม)

กลุ่มโบราณสถานเขตอรัญญิกของเมืองนครชุม อยู่ห่างจากตัวเมืองโบราณออกไป ๕๐๐ เมตร ส่วนใหญ่ก่อสร้างด้วยอิฐขนาดสี่เหลี่ยมก่อสร้างไม่ใหญ่โต รูปแบบได้รับอิทธิพลจากศิลปะสุโขทัย วัดที่สำคัญในเขตนี้ เช่น วัดเจดีย์กลางทุ่ง วัดหนองพิกุล วัดหนองลังกา วัดชุมก้อ เป็นต้น ส่วนโบราณสถานที่น่าสนใจที่อยู่นอกเมืองด้านทิศใต้ คือ ป้อมทุ่งเศรษฐี และวัดสว่างอารมณ์ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ศิลปะเชียงแสน เป็นต้น

ดูที่ วัดเจดีย์กลางทุ่ง / วัดชุมก้อ
วัดหนองพิกุล / วัดหนองลังกา
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.778' E 99° 30.619'

แม่น้ำปิง

แม่น้ำปิง มีต้นกำเนิดจากทิวเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีความยาว ๖๕๘ กิโลเมตร ไหลผ่านหุบเขาลงมายังที่ราบลุ่มในจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านจังหวัดลำพูน จากนั้นไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ผ่านอำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลลงทิศใต้ ผ่านอำเภอฮอด ก่อนจะลงสู่อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลที่จังหวัดตาก ส่วนแม่น้ำปิงตอนล่างได้เขื่อนภูมิพล แม่น้ำปิงจะไหลผ่านที่ราบในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ในหลายอำเภอ ได้แก่ อำเภอโกสัมพีนคร อำเภอเมืองกำแพงเพชร อำเภอคลองขลุง อำเภอชาณุวรลักษบุรี เป็นระยะทางยาว ๑๐๔ กิโลเมตร ก่อนจะไปบรรจบกับแม่น้ำยมวัง และแม่น้ำน่าน รวมเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

ลุ่มน้ำปิงครอบคลุมพื้นที่ ๕ จังหวัด

ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ตาก กำแพงเพชร และนครสวรรค์ รวมพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งสิ้น ๓๓,๘๘๖ ตารางกิโลเมตร มีลุ่มน้ำย่อยถึง ๒๐ ลุ่มน้ำ สภาพภูมิศาสตร์ของลุ่มน้ำปิงมีลักษณะเรียวยาว วางตัวในแนวเหนือ - ใต้ โดยทิศเหนือและทิศตะวันตกติดกับลุ่มน้ำสาละวินและลุ่มน้ำกก ทิศใต้ติดกับลุ่มน้ำสะแกกรังและลุ่มน้ำแม่กลอง ทิศตะวันออกติดกับลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำวัง ส่วนลุ่มน้ำปิงในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ลุ่มน้ำคลองวังเจ้า ลุ่มน้ำคลองแม่ระกา และลุ่มน้ำคลองสวนหมาก

พื้นที่ลุ่มน้ำปิงนับว่ามีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการเกษตร เช่น ปลูกข้าวและพืชไร่ พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ของจังหวัดกำแพงเพชรอยู่บริเวณที่ราบลุ่มตอนล่างของลุ่มน้ำปิง บริเวณอำเภอคลองขลุง อำเภอ

ชาณุลักษบุรี นอกจากนี้ยังมีการสำรวจพันธุ์ปลาในแม่น้ำปิงช่วงที่ไหลผ่านอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร พบพันธุ์ปลาสำคัญหลายชนิด เช่น ปลาชิวสุมาตรา ปลา-สังกะวาด ปลาแดง ปลาดตะเพียนขาว ปลา-แป้นแก้ว เป็นต้น

ลุ่มแม่น้ำปิงมีความอุดมสมบูรณ์ สองฝั่งของแม่น้ำจึงเหมาะแก่การตั้งชุมชนอยู่อาศัยและทำการเพาะปลูกมาแต่อดีต ดังปรากฏหลักฐานเป็นแหล่งประวัติศาสตร์และอารยธรรมโบราณมากมาย เช่น เมืองไตรตรึงษ์ เมืองคนที เมืองซากังราว เมืองนครชุม เป็นต้น กระทั่งปัจจุบันความเจริญก็ยังขยายตัวตามแนวแม่น้ำปิงตลอดมา

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.662' E 99° 31.073'

ยอดเขาโมโกจู

ยอดเขาโมโกจู เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในป่าด้านตะวันตกและอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ครอบคลุมพื้นที่สองจังหวัดคือ จังหวัดนครสวรรค์และกำแพงเพชร ยอดเขาโมโกจูเป็นขุนเขาที่มีความสูงถึง ๑,๙๖๔ เมตร

จากระดับทะเลปานกลาง คำว่า *โมโกจู* เป็นภาษากะเหรี่ยง แปลว่า เหมือนฝนจะตก มีที่มาจากการที่ยอดเขาถูกปกคลุมด้วยเมฆหมอกและมีอากาศหนาวเย็นตลอดปี ยอดเขาโมโกจู อยู่ห่างจากที่ทำการ

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ๒๗ กิโลเมตร การไปสู่ยอดเขาจะต้องเดินเท้าเข้าไปตามเส้นทางเดินป่าระยะไกล โดยใช้เวลาเดินไปกลับประมาณ ๔ - ๕ วัน สภาพเส้นทางมีความลาดชัน บริเวณยอดเขามีหินลักษณะคล้ายเรือใบเป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นของที่นี่ การเดินขึ้นสู่ยอดเขาโมโกจูจะเปิดให้เห็นเพียงปีละครั้ง ต้องติดต่อเจ้าหน้าที่อุทยานฯ เพื่อจองการเข้าล่วงหน้าตั้งแต่เดือนตุลาคม และจะเปิดให้เดินระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ เนื่องจากหน้าฝนน้ำมาก ต้องข้ามคลองหลายแห่ง ส่วนหน้าแล้งอาจมีอันตรายจากไฟป่า ทั้งนี้ผู้ที่ต้องการเดินป่าสู่ยอดเขาโมโกจูหนึ่งกลุ่มต้องมีสมาชิกอย่างต่ำ ๕ คน

อยู่ที่ อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
พิกัดภูมิศาสตร์ N 15° 55.417' E 99° 05.847'

วังโบราณสระมน

วังโบราณสระมน เป็นโบราณสถานกลุ่มที่ ๑ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งในเขตกำแพงเมืองด้านทิศเหนือของวัดพระแก้ว ลักษณะผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีแนวคันดินเป็นขอบเขตรอบนอก มีคูน้ำแบ่งพื้นที่ออกเป็นสองส่วนคือ เขตชั้นในกับเขตชั้นนอก ตรงกลางพื้นที่มีสระรูปสี่เหลี่ยมขนาด ๑ เมตร เรียกว่า *สระมน*

กรมศิลปากรได้ขุดลอกสระมนและขุดแต่งเนินดินพบแนวกำแพงวังก่อด้วยอิฐและศิลาแลง ฐานอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง เครื่องบนเป็นเครื่องไม้ มุง

หลังคาด้วยกระเบื้องดินเผาแบบตะขอก ซึ่งพบกระจายทั่วไป และพบโบราณวัตถุ เช่น แหวนสำริด ไชยค้องประตูลำริด เศษภาชนะดินเผาเครื่องสังคโลกและเครื่องถ้วยจีนลายครามสมัยราชวงศ์หมิง จากหลักฐานต่าง ๆ สันนิษฐานว่าภายในบริเวณ “สระมน” เป็นเขตที่อยู่อาศัย

และอยู่ในบริเวณกึ่งกลางเมืองใกล้กับวัดที่เป็นศูนย์กลางคือ วัดพระแก้วและวัดพระธาตุ บริเวณนี้จึงน่าจะเป็นที่ตั้งของวังเจ้าเมืองกำแพงเพชรมาก่อน

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.434' E 99° 31.056'

วัดกะโลทัย

วัดกะโลทัย เป็นโบราณสถานกลุ่มที่ ๓ บริเวณนอกเมืองด้านทิศตะวันออก บริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เชื่อกันว่าเป็นวัดที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เคยเสด็จมาประทับแรมเมื่อครั้งเสด็จเมืองกำแพงเพชร

วัดกะโลทัยเป็นวัดขนาดเล็กที่หันหน้าไปทางทิศตะวันออก สิ่งก่อสร้างภายในวัดประกอบด้วยวิหารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านหลังวิหารเป็นเจดีย์ประธาน ลักษณะเจดีย์ทรงดอกบัวตูมหรือพุ่มข้าวบิณฑ์ ฐานล่างเป็นแบบฐานหน้ากระดานซ้อนลดหลั่น ก่อด้วยศิลาแลงและอิฐ ถัดขึ้นไปเป็นฐานลูกแก้ว-อกไก่ที่ปรับทรงให้สูงขึ้น จากนั้นเป็นแนวพ่าย่อเหลี่ยม ส่วนยอดเป็นทรงดอกบัวตูม แต่ปัจจุบันส่วนยอดหักพังแล้ว

ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิงหรือฝั่งเมืองกำแพงเพชรมีเจดีย์ประธานทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดกะโลทัยนี้แห่งเดียว ซึ่งเป็นวัดร่วมสมัยกับวัดในเมืองนครชุมที่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ก่อนจะย้ายศูนย์กลางเมืองมาอยู่ฝั่งเมืองกำแพงเพชร คาดว่าเจดีย์วัดกะโลทัยนี้เก่าแก่กว่าเจดีย์อื่นๆ ในฝั่งเมืองกำแพงเพชร

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.978' E 99° 31.807'

เจดีย์ทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์

เจดีย์ทรงดอกบัวหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ เป็นแบบเฉพาะของสถาปัตยกรรมสุโขทัย สร้างเป็นเจดีย์องค์ประธานของวัด ส่วนฐานของเจดีย์เป็นฐานสี่เหลี่ยมหน้ากระดานซ้อนลดหลั่นเป็นชุด ถัดขึ้นไปเป็นแนวพ่าย่อเหลี่ยมไม้สิบสองเพิ่มมุม รองรับชุดฐานของเรือนธาตุทรงแท่งเพริ้ว ต่อยอดด้วยองค์เจดีย์ทรงดอกบัวตูมและครอบปลายยอดด้วยทรงกรวย ประกอบด้วยปล้องไฉนและปลี

วัดกำแพงงาม

วัดกำแพงงาม ตั้งอยู่ในเขตอรัญญิก ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร แพนผังของวัดกำแพงงามเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงศิลาแลงโดยรอบทั้งสี่ด้าน เขตพุทธาวาสมีบริเวณด้านหลังของเขตพุทธาวาส มีวิหารก่อด้วยศิลาแลงเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีมุข

หน้า - หลัง เจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงระฆังฐานสี่เหลี่ยมก่อด้วยศิลาแลง องค์ระฆังและส่วนยอดหักพังแล้ว ส่วนที่ยังเหลืออยู่คือฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยมซ้อนลดหลั่น ๓ ชั้น ส่วนด้านหน้าและด้านหลังเจดีย์ประธานยังมีเจดีย์รายรวม ๗ องค์ ส่วนอุโบสถตั้งอยู่นอกกำแพงวัดด้านทิศตะวันออก

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.222' E 99° 30.904'

กำแพงแก้ว

กำแพงแก้ว หมายถึง กำแพงเตี้ยใช้กันล้อมสิ่งที่ดีงามมีคุณค่าควรรักษา เช่น อาคารที่มีสิ่งเคารพบูชาทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ โบสถ์วิหาร เจดีย์ เป็นต้น และอาคารอันเกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ เช่น พระที่นั่ง ปราสาท เป็นต้น

วัดฆ้องชัย

วัดฆ้องชัย เป็นโบราณสถานในเขต อรัญญิก อยู่ในอุทยานประวัติศาสตร์- กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร วัดนี้มีวิหารที่อยู่บนฐานหน้ากระดานสูง จนเกือบเหมือนผนังสูงถึง ๒.๑ เมตร นับเป็นฐานสูงที่สุดที่พบในเขตเมืองกำแพงเพชร หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงศิลาแลงเพียง ๒ ด้าน คือ ทิศใต้และทิศตะวันตก ใกล้เคียงมีป้อมศิลาแลงขนานยาวไปกับกำแพงวัด วิหารของวัดตั้งอยู่ด้านหน้า เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ฐานล่างก่อเป็นฐานหน้ากระดานมีความสูงมาก และมีบันไดทางขึ้นทั้งด้านหน้าและด้านหลัง โถงอาคารมี ๙ ห้อง เสารับเป็นศิลาแลงแปดเหลี่ยม บริเวณ ขานชาลामุขหน้าเดิมประดับด้วยมกรสังคโลก

จากการขุดแต่งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ พบชิ้นส่วนมกรจำนวนมากในบริเวณนี้ สามารถนำไปประกอบจนได้ตัวมกรที่เกือบสมบูรณ์ ปัจจุบันแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร

เจดีย์ประธานของวัดฆ้องชัยเป็นทรงระฆังศิลปะสุโขทัยสกุลช่างกำแพงเพชร ตั้งบนฐานเขียงสี่เหลี่ยมและฐานหน้ากระดานแปดเหลี่ยมที่ซ้อนลดหลั่นกันขึ้นมา ปัจจุบันองค์ระฆังและส่วนยอดหักพัง ด้านหลังเจดีย์ประธานมีเจดีย์รายขนาดเล็ก ๔ องค์ มีเขตสังฆาวาสอยู่ด้านทิศใต้ของวัด และเขตพุทธาวาสทางทิศตะวันตก บริเวณนี้ขุดพบเศษภาชนะดินเผาเครื่องเคลือบจำนวนมาก ทั้งเครื่องสังคโลก เครื่องลายครามจีนสมัยราชวงศ์หมิง พบพระพุทธรูปสำริดศิลปะผสมผสานระหว่างสุโขทัยกับอยุธยา

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.039' E 99° 30.978'

มกร หรือมังกร

มกร หรือมังกร เป็นศิลปกรรมเชิงสถาปัตยกรรมที่นิยมในสมัยสุโขทัย ได้อิทธิพลมาจากเขมรและจีน มกรสุโขทัย มีทั้งแบบปูนปั้นและสังคโลกที่เรียกว่า *มกรสังคโลกสุโขทัย* โดยมีลักษณะของสิงโต นาค และมังกรรวมกัน มินันดาโปนาโต คล้ายสิงห์โตและมังกร มีครีบทองเหมือนมังกร และลำตัวมีเกล็ดเหมือนนาค เป็นต้น มักใช้ประดับเป็นซุ้มทางประตู เืองบันไดของวัด มกรสังคโลกของวัดฆ้องชัยที่รักษาไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร เป็นมกรสังคโลกเขียนลายสีดำ-ได้เคลือบ ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๑

วัดเจติยกลางทุ่ง

วัดเจติยกลางทุ่ง ตั้งอยู่นอกเมืองนครชุมทางทิศใต้ อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ริมถนนก่อนขึ้นสะพานข้ามแม่น้ำปิงเข้าสู่ตัวเมืองกำแพงเพชรจะเห็นเจติยตั้งเด่นเห็นได้ชัด หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ไม่ปรากฏแนวกำแพงวัด แต่มีการขุดคูน้ำโดยรอบ ลักษณะที่เรียกว่า อุทกสีมา ซึ่งเป็นการจัดแผนผังวัดที่นิยมในสมัยสุโขทัย โบราณสถานที่เหลือให้เห็นมีเพียงเจติยประธานทรงดอกบัวตูมหรือทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ก่อสร้างด้วยอิฐ มีฐานสี่เหลี่ยมกว้าง ฐานเรียงซ้อน ๓ ชั้น มีหน้ากระดานย้อยเหลี่ยม ๔ มุม เจติยประธานของวัดเจติย

กลางทุ่งนั้นนับว่ายังค่อนข้างสมบูรณ์มาก

คูที่ เมืองนครชุม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.337' E 99° 30.860'

อุทกสีมา

อุทก หมายถึง น้ำ

สีมาหรือเสมา มีความหมายเดียวกัน หมายถึง หลักแสดงเขตหรือสิทธิ์ เช่น เสมาที่ใช้ปักล้อมพระอุโบสถกำหนดเป็นเขตที่พระสงฆ์ทำสังฆกรรม เสมาที่ปักบนกำแพงเมืองเพื่อเป็นเครื่องหมายเขตเมือง

ดังนั้น “อุทกสีมา” หมายถึง การแสดงเขตโดยใช้คูน้ำเป็นแนวกำหนดขอบเขต เช่น บริเวณวัด เป็นต้น

วัดช้าง หรือวัดนาควัชรโสภณ

วัดช้างหรือวัดนาควัชรโสภณ อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๓ บริเวณนอกกำแพงเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โบราณสถานเก่าแก่ของวัดช้างคือเจติยประธาน ตั้งอยู่ใกล้กับพระตำหนักสมเด็จพระญาณสังวร ภายในบริเวณวัดนาควัชรโสภณ สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ที่ยังมีพระสงฆ์จำพรรษาในปัจจุบัน

ลักษณะผังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ล้อมรอบด้วยคูน้ำ ด้านในคูวัดมีกำแพงก่อด้วยศิลาแลงอีกชั้นหนึ่ง สิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัดประกอบด้วย วิหาร เจติยประธานทรงระฆังแบบสุโขทัย และเจติยราย ๓ องค์ มีกำแพงแก้วศิลาแลงล้อมรอบเจติยประธานอีกชั้น ที่ฐานเจติยประธานประดับด้วยช้างปูนปั้นครึ่งตัวจำนวน ๑๘ เชือก คล้ายกับวัดช้างรอบ ถัดขึ้นไปเป็นฐานหน้ากระดานแปดเหลี่ยมซ้อน ๓ ชั้น ตามด้วย

ฐานบัวแปดเหลี่ยม ขึ้นมาลาเการองรับองค์ระฆังที่ยังเหลือให้เห็นบางส่วน ส่วนยอดชำรุดพังทลาย ส่วนวิหารเป็นแบบจัตุรมุขขนาดใหญ่ ฐานเชิงศิลาแลง ในวิหารประ-

ดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นศิลปะสุโขทัยหมวดกำแพงเพชร

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.570' E 99° 31.371'

วัดช้างรอบ

วัดช้างรอบ อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ บริเวณเขตอรัญญิกด้านเหนือของกำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร มีเจดีย์ประธานทรงระฆังขนาดใหญ่ที่ประดับช้างปูนปั้นล้อมรอบฐานใหญ่ที่สุดในกำแพงเพชร ผังของวัดช้างรอบเป็นแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าหันหน้าไปทางทิศตะวันออก สิ่งก่อสร้างสำคัญภายในวัดประกอบด้วยวิหารและเจดีย์ประธานด้านหน้าวิหารมีบ่อน้ำรูปสี่เหลี่ยม อุโบสถเป็นอาคารขนาดเล็กตั้งอยู่เกือบติดกำแพงวัดด้านตะวันออก ภายในวิหารปรากฏฐานชุกชีประดิษฐานพระประธาน ซึ่งองค์พระหักพังหมดแล้ว เจดีย์ประธานทรงระฆังบนฐานสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ เรียกว่า ฐานทักษิณ ขนาดกว้าง ๓๒ เมตร รอบฐานประดับช้าง

ปูนปั้นเห็นแค่สองขาหน้า จำนวน ๖๘ เชือก ลักษณะช้างเป็นช้างทรงเครื่องลายปูนปั้นตามส่วนต่างๆ ชานบันไดทางขึ้นแต่ละด้านประดับสิงห์และทวารบาลปูนปั้นอยู่บนแท่นเดี่ยว บริเวณกลางลานมีเจดีย์ฐานเชิงแปดเหลี่ยมทรงลังกาออดหัก

ลักษณะเจดีย์ทรงระฆังที่ประดับช้างปูนปั้นโดยรอบฐานนี้เรียกกันทั่วไปว่า เจดีย์ช้างล้อม เป็นรูปแบบที่นิยมสร้างกันมาในสมัยสุโขทัย ได้รับอิทธิพลมาจากลังกา

ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของวัดช้างล้อม เป็นการผสมผสานกันระหว่างสุโขทัยและอยุธยา

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.176' E 99° 30.587'

ฐานทักษิณ

ฐานทักษิณ เป็นส่วนฐานที่รองรับองค์เจดีย์ มีทางเดินโดยรอบ มักทำเป็นทางเดินแคบๆ ฐานทักษิณทำขึ้นโดยเฉพาะสิ่งที่ก่อสร้างขึ้นเป็นประธาน เช่น เจดีย์ประธาน เป็นต้น

วัดขุ่มกอ

วัดขุ่มกอ อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๔ บริเวณทุ่งเศรษฐี ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง หรือฝั่งนครชุม อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

วัดขุ่มกอ เป็นวัดขนาดเล็กแต่มองเห็นได้ชัด เพราะอยู่ริมถนน ใกล้สะพานข้ามแม่น้ำปิง ก่อนเข้าเมืองกำแพงเพชร ไม่ปรากฏแนวกำแพงวัด มีคูน้ำล้อมรอบ ปัจจุบันชำรุด

ทรุดโทรมมาก เหลือเพียงองค์เจดีย์ประธานทรงลังกานาดย่อมยอดหัก มีฐานแปดเหลี่ยมที่วัดแห่งนี้มีการขุดค้นพบพระพิมพ์ที่มีชื่อเสียงมากของเมืองกำแพงเพชร เรียกกันว่า พระกำแพงขุ่มกอ เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิอยู่ในขุมเรือนแก้ว คล้ายอักษรตัว ก จึงเรียกว่า พระขุ่มกอ

อยู่ที่ เมืองนครชุม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.399' E 99° 30.566'

พระกำแพงขุ่มกอ

พระกำแพงขุ่มกอ เป็นพระศิลปะสุโขทัยผสมศิลปะลังกา พุทธลักษณะขององค์พระเป็นปางสมาธิอยู่บนฐานบัวเล็บช้าง และมีลายกนกอยู่ด้านข้างขององค์พระ คำว่า “ขุ่มกอ” มาจากเอกลักษณ์ของขุมเรือนแก้วที่ครอบเศียรองค์พระ มีลักษณะโค้งงอคล้ายอักษร ก จึงเรียก พระขุ่มกอ

พระกำแพงขุ่มกอ เป็นพระเครื่องอันดับหนึ่งของจังหวัดกำแพงเพชร ขุดค้นพบที่กรุวัดขุ่มกอและกรุวัดต่าง ๆ ในบริเวณทุ่งเศรษฐี เมืองโบราณนครชุม มีหลายพิมพ์ เช่น “พระกำแพงขุ่มกอ พิมพ์นมเปี้ยว” “พระกำแพงขุ่มกอ พิมพ์กลาง” แต่ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ “พระกำแพงขุ่มกอ พิมพ์ใหญ่ มีลายกนก” ที่มีพุทธศิลป์ขององค์พระสง่างาม ล้ำสัน แฝงความอ่อนช้อย เป็นเอกลักษณ์ศิลปะสุโขทัย จัดอยู่ในอันดับหนึ่งในห้าของทำเนียบพระชุดเบญจภาคี เป็นพิมพ์ที่มีค่านิยมสะสมสูง กอปรกับพบจำนวนพระที่สมบูรณ์จริง ๆ ค่อนข้างน้อย

วัดดงหวาย

วัดดงหวาย อยู่นอกกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ ริมถนนใกล้กับทางเข้าอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ปัจจุบันทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๑ กำแพงเพชร - สุโขทัย ตัดผ่านด้านหลังวัด ทำให้บริเวณสังฆาวาสและเจดีย์รายบางส่วนหายไปกับการสร้างถนน

วัดดงหวาย เป็นวัดขนาดใหญ่ มีสภาพสมบูรณ์มาก มีชื่อเสียงจากการค้นพบพระเครื่องและพระบูชา เหตุที่เรียกว่าวัดดงหวาย เพราะสมัยที่มีการเข้าไปขุดค้นพระเครื่องต้องแหวกดงหวายรกทึบเข้าไปถึงเจดีย์และวิหาร เจดีย์ประธานของวัดดงหวายเป็นแบบเจดีย์ทรงระฆังก่อด้วยอิฐ ลักษณะเด่นคือสร้างฐานแปดเหลี่ยมลดหลั่นลงมาหลายชั้น

จนทำให้รูปทรงของเจดีย์องค์ระฆังเล็กมากเพรียวชะลูด เป็นลักษณะเฉพาะของเจดีย์เมืองกำแพงเพชร เจดีย์นี้อยู่ต่ำกว่าพื้นปกติ คาดว่าน่าจะมีการบูรณะปฏิสังขรณ์ในภายหลัง ส่วนเจดีย์รายที่อยู่รอบเจดีย์ประธานมีการสร้างไม่เป็นระเบียบ อาจเป็นเพราะสร้างเพิ่มเติมภายหลังในพื้นที่จำกัด นอกจากนี้ยังมีวิหารขนาดใหญ่ตั้งอยู่ด้านหน้าของเจดีย์ประธาน ฐานเดิมก่อด้วยศิลาแลงเสริมอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่อเป็นแบบฐานหน้ากระดานขนาดใหญ่ เมื่อเทียบกับองค์พระประธานซึ่งมีขนาดใหญ่มากที่ได้รับการปฏิสังขรณ์เพียงแค่พระอุระ ส่วนพระเศียรและพระอังสะพังทลายไปแล้ว

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.756' E 99° 31.164'

วัดบาง

วัดบาง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
กำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดคณะ
สงฆ์มหานิกาย มีปูชนียวัตถุคือ พระประธาน
ในอุโบสถและเจดีย์เก่าจำนวน ๒๐ องค์ และ
พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองกำแพงเพชรที่มีชื่อ-
เสียงคือ “หลวงพ่อเพชร” อายุราว ๘๐๐ ปี

หลวงพ่อเพชรได้รับการอัญเชิญมาจาก
วัดตอม่อ ซึ่งเป็นวัดโบราณ มาประดิษฐาน
ในอุโบสถวัดบาง หลวงพ่อเพชรเป็นพระ-
พุทธรูปเนื้อสำริด ปางมารวิชัย ศิลปะเชียง-

แสนสิงห์หนึ่ง ซึ่งหาชมได้ยาก หน้าตักกว้าง
๑.๓๗ เมตร (๒ ศอก) สูง ๑.๗๕ เมตร
(๓ ศอก) มีพุทธลักษณะงดงาม และมีขนาด
ใหญ่กว่าหลวงพ่อเพชรของจังหวัดพิจิตร
พระพุทธรูปแบบเชียงแสนได้รับอิทธิพล
มาจากพระพุทธรูปของอินเดียแบบปา-
ละ มีพุทธลักษณะอวบอ้วน พระพักตร์
กลมสั้น พระหนุหรือคางเป็นปุ่มยื่น เม็ด
พระศกเป็นกันหอยขนาดใหญ่ พระอุระ
นูนใหญ่ จีวรบางแนบพระวรกาย และที่สำคัญ

ชายสังฆาฏิพาดสั้นอยู่เหนือราวพระอุระด้าน
ซ้าย ประทับปางมารวิชัยแบบขัดสมาธิเพชร
งดงามมาก ชาวกำแพงเพชรเชื่อว่าหากใคร
ได้มาสักการบูชา จะร่ำรวย

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.386' E 99° 31.730'

วัดป่าเขาเขียว

วัดป่าเขาเขียว (หลวงพ่อถัง) บ้านปางใหม่
พัฒนา ตำบลปางตาไว อำเภอปางศิลาทอง

จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดที่มีชื่อเสียงโด่งดัง
ในด้านความเชื่อและศรัทธาของประชาชนใน

จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดใกล้เคียง
เนื่องจากพระครูสังฆรักษ์ ปัญญาสีลโชโต
(ถ) หรือที่รู้จักกันดีในชื่อ “หลวงพ่อถัง”
ชาวบ้านเชื่อว่าท่านมีความสามารถพิเศษใน
การลงยันต์ และเสกคาถาอาคมลงบนถัง
ตวงข้าวสาร หากใครนำไปบูชาแล้วจะทำมา-
ค้าขายดี นอกจากนี้ภายในวัดป่าเขาเขียว
ยังมีพิพิธภัณฑ์ถังตวงข้าวแบบโบราณและ
แบบสมัยใหม่หลายขนาด บางถังมีอายุกว่า
๑๐๐ ปี เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ประวัติ
การใช้มาตรการตวง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
พิกัดภูมิศาสตร์ N 15° 59.792' E 99° 20.282'

วัดป่ามด

วัดป่ามด เป็นโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ บริเวณเขตอรัญญิก ด้านเหนือของกำแพงอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดขนาดกลางตั้งอยู่ใกล้กับวัดพระนอน เหตุที่ได้ชื่อว่าวัดป่ามด เพราะสมัยก่อนบริเวณนี้รกร้างไปด้วยไม้ใหญ่และเถาวัลย์ปกคลุมไปทั่ว จึงเรียกกันว่า *วัดป่ามด*

ด้านหน้าของวัดมีป้อมน้ำศิลาแลงที่ขุดขึ้น เพื่อนำศิลามาสร้างวัด ใกล้กันมีห้องอาบน้ำสองห้อง เป็นที่ชำระร่างกายและล้างเท้าก่อนเข้าสู่วัด เหมือนกับที่พบในอีกหลายวัดโบราณของเมืองกำแพงเพชร จากบ่อน้ำถัดมาเป็นวิหารขนาดใหญ่ ฐานพระประธานก่อด้วย

ศิลาแลง ปัจจุบันเหลือเพียงฐานองค์พระชำรุดหมดแล้ว ซึ่งองค์พระและพระอุระตกอยู่ข้างฐาน ถ้าไม่สังเกตจะไม่เห็นว่าเป็นชิ้นส่วนของพระพุทธรูป นอกจากนี้ยังมีฐานเจดีย์ราย

จำนวนมากตั้งอยู่รายรอบองค์พระประธาน แต่เหลือเพียงฐานเช่นกัน

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.895' E 99° 30.864'

วัดป่าแลง

วัดป่าแลง เป็นวัดที่อยู่ในเขตอรัญญิก ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร วัดนี้มีลานที่ปูด้วยศิลาแลงเกือบทั้งบริเวณ

วัด จึงเป็นที่มาของชื่อ “วัดป่าแลง”

ภายในวัดมีเจดีย์ประธานเป็นเจดีย์ทรงระฆัง สภาพองค์เจดีย์เหลือเฉพาะส่วนฐานล่างรูปสี่เหลี่ยมหน้ากระดานขนาดใหญ่ ด้านหน้าเจดีย์มีบันไขึ้น-ลงสองข้าง ส่วนที่อยู่เหนือฐานขึ้นไปพังทลายหมดแล้ว ส่วนวิหารเป็นโถงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก่อด้วยศิลาแลงไม่มีผนัง ฐานวิหารเป็นฐานเตี้ยหน้ากระดานสี่เหลี่ยม มีบันไดทางขึ้น - ลง อยู่ด้านหน้าเพียงด้านเดียว มีเจดีย์ราย ๙ องค์ สิ่งที่น่าสนใจที่วัดป่าแลง นอกจากพระเครื่องและพระบูชาจำนวนมากแล้ว ยังพบกระเบื้องดินเผาขนาดใหญ่สำหรับมุงหลังคาตกอยู่เกลื่อนกลาด มีครกบดยา และตะคันดินเผา

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.809' E 99° 30.731'

วัดพระแก้ว

วัดพระแก้ว เป็นอารามหลวงขนาดใหญ่หนึ่งในโบราณสถานกลุ่มที่ ๑ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร วัดพระแก้วเป็นวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและตั้งอยู่กลางเมืองกำแพงเพชร โดยก่อสร้างขนานกับแนวกำแพงเมืองด้านทิศใต้ ติดกับบริเวณ “สระมน” เป็นวัดหลวงที่ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษา มีเพียงเขตพุทธาวาสเช่นเดียวกับวัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย และวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลักษณะผังของวัดพระแก้วเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงศิลาแลงเป็นขอบเขตวัด สิ่งก่อสร้างภายในส่วนใหญ่เป็นศิลาแลง ใช้อิฐปนบางส่วน มีการปฏิสังขรณ์เพิ่มเติมหลายยุคสมัย กำแพงวัดแต่ละด้านมีรูปแบบศิลปะและขนาดของศิลาแลงแตกต่างกันคนละสมัย สถาปัตยกรรมที่สำคัญของวัดพระแก้วคือ เจดีย์ประธานองค์ใหญ่ทรงระฆัง มีการขุดแต่งบริเวณวัดพบฐานเจดีย์แบบต่างๆ รวม ๓๕ ฐาน วิหารใหญ่เล็กอีก ๘

แห่ง ฐานโบสถ์ ๓ แห่ง แสดงถึงความสำคัญและยิ่งใหญ่ของวัดนี้ในอดีต

รูปแบบทางสถาปัตยกรรมของกลุ่มโบราณสถานในวัดพระแก้วปรากฏร่องรอยของศิลปะล้านนา เช่น การย่อมุมหลายชั้นของฐานและบัลลังก์ การทำองค์ระฆังที่มีสัดส่วนเล็กเมื่อเทียบกับสัดส่วนทั้งองค์ของเจดีย์ ในขณะที่มีแบบฉบับศิลปะสุโขทัยอยู่ด้วย เช่น เจดีย์ประธานทรงระฆังแบบฐานเตี้ย ด้านหลังวัด ตั้งอยู่ภายในระเบียงคดก่อด้วยศิลาแลง รอบฐานสี่เหลี่ยมล่างประดับช้างปูนปั้นครึ่งตัวจำนวน ๓๒ เชือก ล้อมรอบ ลวดลายที่องค์เจดีย์เป็นศิลปะสุโขทัย ถัดขึ้นไปชำรุดหักพัง นอกจากนี้ พระพุทธรูปยืนที่เหลือเพียงพระบาทสองข้าง และวิหารด้านหน้า รวมทั้งกำแพงวัดในบริเวณนั้น ใช้เสาศิลาแลงขนาดใหญ่ มีทับหลังวางพาดด้านบน เป็นศิลปะสุโขทัยเช่นกัน ในขณะที่พบอิทธิพลของศิลปะอยุธยา รวมอยู่ในกลุ่มโบราณสถานตอนหน้าสุดของ

วัดพระแก้วด้วย เช่น ฐานของวิหารอุโบสถมีขนาดใหญ่โตและสูง สมัยอยุธยานิยมสร้างพุทธสถานที่มีขนาดใหญ่สูงกว่าสมัยสุโขทัย จึงกล่าวได้ว่า กลุ่มโบราณสถานในวัดพระแก้ว ได้พัฒนารูปแบบจากอิทธิพลทางศิลปกรรมสุโขทัย ล้านนา และอยุธยา จนกลายเป็นแบบฉบับของตนเองในที่สุด

อยู่ที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.293' E 99° 31.085'

วัดพระแก้ว สันนิษฐานว่าเคยเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปหิมาลัยมาก่อน ตามตำนานพระพุทธรูปหิมาลัย ในคัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ พ.ศ. ๒๐๖๐ - ๒๐๗๑ ได้กล่าวถึงการอัญเชิญพระพุทธรูปหิมาลัยมาประดิษฐานที่เมืองกำแพงเพชร ในสมัยพระยาญาณทิศเป็นเจ้าเมือง ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาธิไท) แห่งกรุงสุโขทัย อันเป็นยุคที่พุทธศาสนารุ่งเรือง ซึ่งน่าจะหมายถึงวัดพระแก้วแห่งนี้

วัดพระธาตุ

วัดพระธาตุ เป็นอารามหลวงในโบราณสถานกลุ่มที่ ๑ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดใหญ่รองลงมาจากวัดพระแก้วซึ่งตั้งอยู่ใกล้กัน วัดนี้จึงมีเฉพาะเขตพุทธาวาส ไม่ปรากฏเขตสังฆาวาสหรือเขตสงฆ์ แผนผังของบริเวณวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีแนวกำแพงวัดทั้งสี่ด้าน มีประตูด้านหน้าด้านเดียว สิ่งก่อสร้างในวัดประกอบด้วยวิหารอยู่ด้านหน้า ถัดไปเป็นเจดีย์ประธานแบบศิลปะสุโขทัยสกุลช่างเมืองกำแพงเพชร เป็นทรงระฆัง มีระเบียงคกรอบฐานเจดีย์ประธาน ฐานระเบียงคกด้านหน้าเชื่อมต่อกับฐานวิหารด้านข้าง ทำให้ส่วนหลังของวิหารอยู่ภายในระเบียงคด ด้านหน้าของวิหารมีเจดีย์ทรงระฆังเช่นเดียวกับเจดีย์ประธานตั้งอยู่ ๒ องค์ การตั้งวิหารให้อยู่ด้านหน้าเจดีย์ประธานทรงระฆังเป็นรูปแบบที่นิยมแบบสุโขทัย ส่วนระเบียงคดรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ล้อมรอบเจดีย์ประธาน การเชื่อมต่อกับฐานวิหารด้านข้างเป็นรูปแบบที่พบในสมัยอยุธยาตอนต้น

นอกจากนี้ภายในวัดพระธาตุยังมีเจดีย์อีกหลายองค์ที่มีลักษณะคล้ายเจดีย์ประธาน ทั้งนี้กลุ่มโบราณสถานต่างๆ ภายในวัด

พระธาตุนี้ได้รับอิทธิพลจากศิลปะสุโขทัยล้านนา และอยุธยา เช่นเดียวกับกลุ่มโบราณสถานในวัดพระแก้ว

คู่มืออุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.256' E 99° 31.207'

วัดพระนอน

วัดพระนอน อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ อยู่ใกล้กับวัดปามัดในบริเวณเขตอรัญญิกด้านเหนือของกำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดขนาดใหญ่ ก่อด้วยศิลาแลง มีอิฐปนบ้างเล็กน้อย ความพิเศษของวัดนี้คือ เสาววิหารพระนอนแต่ละต้นเป็นศิลาแลง ขนาดสูงและใหญ่ที่สุดในเขตกำแพงเพชรและสุโขทัย กว้าง ๑ เมตร ยาว ๔ - ๕ เมตร จำนวน ๑๒ ต้น น้ำหนักต้นละ ๓๐ ตัน จึงสร้างความอลังการให้แก่โบราณสถานแห่งนี้ อีกทั้ง

ยังแสดงถึงเทคนิคพิเศษในการก่อสร้างด้วยศิลาแลงของสกุลช่างกำแพงเพชรที่ใช้เทคนิคขั้นสูงในการก่อสร้างเสาทันต์ด้วยหินทั้งก้อนโดยไม่มีการตัดต่อ แผนผังของวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ด้านหน้าของวัดมีกลุ่มโบราณสถาน เช่น บ่อน้ำศิลาแลง ศาลาโถง และห้องอาบน้ำ ภายในวัดแบ่งพื้นที่เป็นสองส่วน มีกำแพงแก้วแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาส

พื้นที่ภายในกำแพงแก้วเขตพุทธาวาสประกอบด้วย เจดีย์ประธาน เจดีย์ราย วิหารอุโบสถ และมณฑป อยู่บนฐานขนาดใหญ่

ในแบบศิลปะอยุธยา มีฐานใบเสมาหินชนวนแปดฐานรอบอุโบสถ ใบเสมาหินชนวนบางใบแกะสลักเรื่องรามเกียรติ์ ปัจจุบันนำไปแสดงไว้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ส่วนวิหารที่มีเสาศิลาแลงแห่งเดียวขนาดใหญ่ดังกล่าวตั้งอยู่ด้านหลังอุโบสถนี้ ภายในวิหารมีแท่นประดิษฐานพระนอนขนาดใหญ่ แต่องค์พระถูกทำลายไปแล้ว เจดีย์ประธานของวัดเป็นเจดีย์ทรงระฆังขนาดใหญ่ ก่อด้วยศิลาแลง

บนฐานแปดเหลี่ยม ถัดจากเจดีย์ประธานไปด้านหลังมีกลุ่มโบราณสถานที่ประกอบด้วย

วิหารสี่เหลี่ยมจัตุรัส มณฑปสี่เหลี่ยมแบบก่อผนังหนา ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปนั่งปูนปั้น ขนาดใหญ่เต็มห้อง รูปแบบเดียวกับมณฑปวัดหนองพิกุลและมณฑปวัดศรีชุม เมืองสุโขทัย บริเวณใกล้เคียงยังมีเจดีย์ราย

เล็ก ๆ หลายองค์

คูที่ ๑ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.933' E 99° 30.904'

วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม

วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๔ บริเวณทุ่งเศรษฐี ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง เป็นวัดเอกของเมืองนครชุมมาแต่ครั้งโบราณ ปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่ที่บ้านนครชุม ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร และเป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง เป็นศูนย์ศึกษาปริยัติ-

ธรรมสำหรับพระภิกษุสามเณร

เจดีย์ของวัดพระบรมธาตุเจดีย์ารามเป็นโบราณสถานที่หลงเหลืออยู่ของเมืองโบราณนครชุม เพราะตัวเมืองนครชุมแทบไม่เหลือร่องรอย เป็นผลมาจากการสร้างถนนและปลูกอาคารบ้านเรือน องค์เจดีย์เป็นแบบพม่าสี่ทองอร่ามทั้งองค์ ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมซ้อนลดหลั่นเป็นชั้น แต่ละชั้นมีซุ้มพระยืน

ออกมาทั้งสี่ทิศ ส่วนยอดมีฉัตรทองประดับอย่างสวยงาม

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงกล่าวว่า พระเจดีย์นี้ น่าจะเป็นพระมหาธาตุที่พระมหาธรรมราชาที่ ๑ (พระยาสิท) ทรงสถาปนาใน พ.ศ. ๑๙๐๐ ตามข้อความในจารึกหลักที่ ๓ (ศิลาจารึกนครชุม) เจดีย์เดิมเชื่อกันว่าเป็นทรงดอกบัวตูมหรือพุ่มข้าวบิณฑ์ แต่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้มีพระบรมราชานุญาตให้พ่อค้าชาวพม่า ภูมิสงขรณ์ใหม่จนเป็นเจดีย์รูปแบบพม่า มีขนาดใหญ่กว่าองค์เดิมและใหญ่ที่สุดในจังหวัดกำแพงเพชร โดยมีงานไหว้พระมหาธาตุ เป็นงานประจำปีในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ จนถึงแรม ๕ ค่ำ

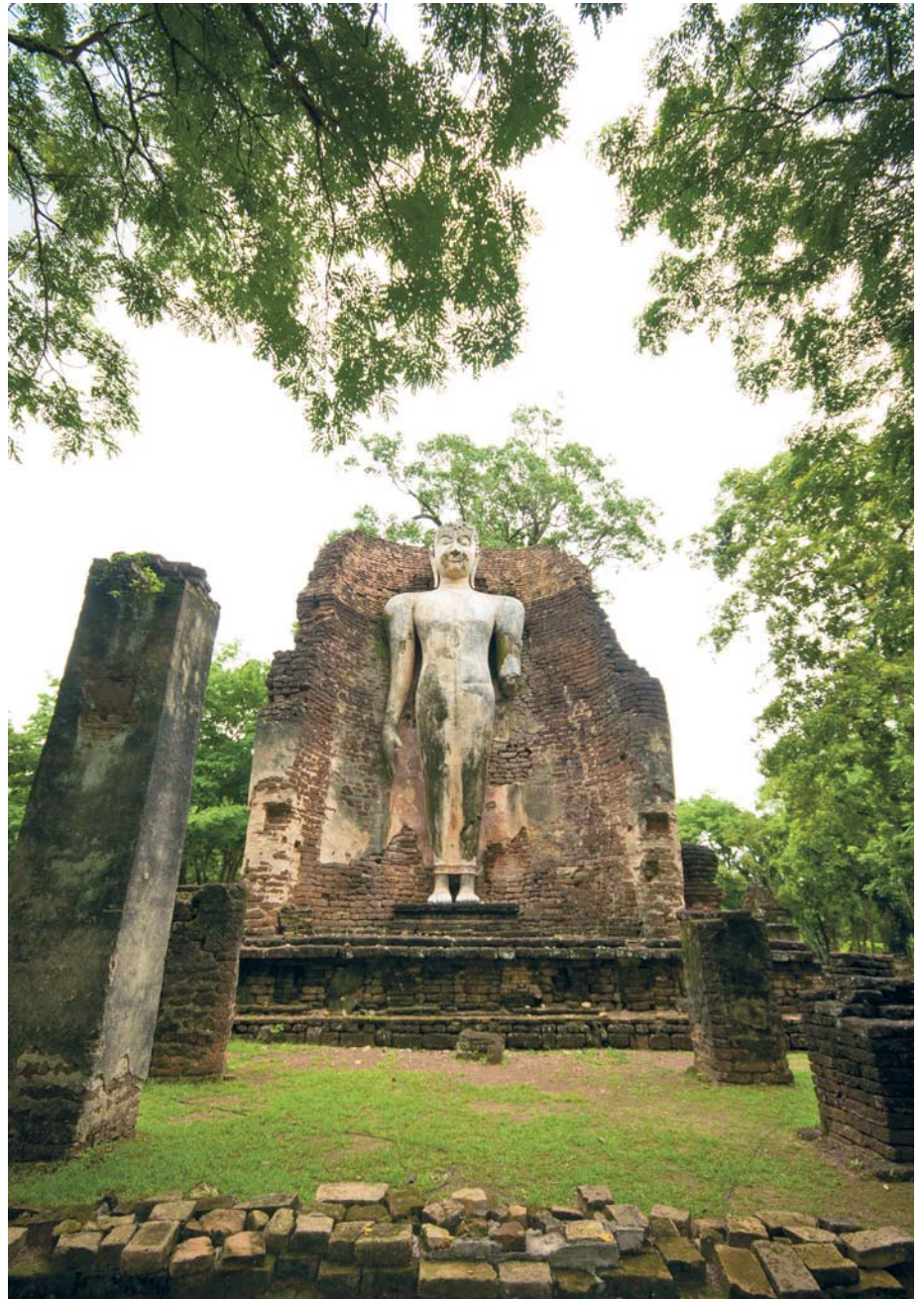
คูที่ ๑ งานประเพณีบพระเล่นเพลงใน-
แผ่นดินพระเจ้าสุริยพงษ์ /
ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใย-
ชุมชน ตำบลนครชุม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.793' E 99° 30.638'

วัดพระสี่อิริยาบถ

วัดพระสี่อิริยาบถ อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ เป็นวัดใหญ่อีกแห่งหนึ่งในเขตอรัญญิกด้านเหนือของกำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของวัดพระนอน วัดสี่อิริยาบถเรียกกันทั่วไปว่า *วัดพระยืน* พังวัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีกำแพงศิลาแลงทั้งสี่ด้าน มีบ่อน้ำอยู่ด้านหน้าเช่นเดียวกับวัดพระนอน ใกล้บ่อน้ำมีห้องอาบน้ำ สำหรับชำระร่างกายก่อนเข้าประกอบพิธีทางศาสนา มีศาลาโถงคร่อมทางเดินเข้าประตูวัด ภายในวัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส เขตพุทธาวาสประกอบด้วยวิหารใกล้กับแนวกำแพง ฐานศิลาแลงใหญ่ยกสูงมีเสาสูงทรงเป็นศิลาแลงเหลี่ยมและมีทับหลัง ฐานนี้มีบันไดขึ้นด้านข้างและด้านหลังด้านละ ๒ บันได ที่ฐานมีร่องรอยตั้งพระพุทธรูปประทับนั่ง คาดว่าเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ส่วนมณฑปอยู่หลังวิหารมีขนาดใหญ่ สร้างเป็นประธานวัดแทนเจดีย์ มีกำแพงแก้วล้อมรอบ ๓ ด้าน ยกเว้นด้านตะวันออก มณฑปของวัดพระสี่อิริยาบถมีขนาดใหญ่ วางผังแบบจัตุรมุข ตรงกลางทำเป็นแท่นทึบ ก่อด้วยศิลาแลงและอิฐ และทำเป็นมุขยื่นออกมาทั้ง ๔ ด้าน ๔ ทิศ ผนังแต่ละด้านประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่าง ๆ คือ ทิศตะวันออกหรือด้านหน้าประดิษฐานพระพุทธรูปปางลีลา ทิศใต้ประดิษฐานพระพุทธรูปปางมารวิชัย ทิศตะวันตกประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทานอภัย (ยืน) ทิศเหนือเป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ หันพระเศียรไปทางทิศตะวันออก พระพุทธรูป ๓ ด้านชำรุดหมดแล้ว ที่ยังเหลือสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ มีเฉพาะด้านตะวันตกคือพระยืน

ที่มีพระพักตร์แบบศิลปะสุโขทัย ส่วนโครงหลังคามณฑปพังทลายหมดแล้ว

ภายในกำแพงแก้วรอบมณฑปพระสี่อิริยาบถ พบฐานเจดีย์รายหลายองค์ตั้งอยู่ประจํามุมกำแพงแก้ว เป็นเจดีย์ทรงปราสาท ยอดระฆังแบบสุโขทัย ส่วนอุโบสถอยู่ทิศใต้ของเขตพุทธาวาส เป็นอาคารเล็กฐานเตี้ย

ชั้นเดียว เสาศิลาแลงเหลี่ยม มีใบเสมาหินชนวนปักบนพื้นดินโดยรอบ อย่างไรก็ตามโบราณสถานภายในวัดนี้มีขนาดใหญ่โตตามแบบศิลปะอยุธยาผสมกับรูปแบบศิลปะสุโขทัย

คู่มือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.072' E 99° 30.896'

วัดสระแก้ว

วัดสระแก้ว อยู่ห่างจากกำแพงเมืองด้านทิศเหนือ ในเขตอรัญญิก อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร วัดนี้เป็นวัดที่ต่างจากวัดอื่นๆ เพราะภายในวัดไม่มีเจดีย์ ไม่มีวิหาร ไม่มีมณฑป ปรากฏสิ่งก่อสร้างที่เป็นหลักฐานคืออุโบสถเพียงอย่างเดียวเท่านั้น รอบวัดสระแก้วมีคูน้ำล้อมด้านทิศเหนือติดกับคลองส่งน้ำโบราณที่เรียกว่า คลองท่อทองแดง อุโบสถเป็นโบราณสถานสิ่งเดียวที่มีในวัดสระแก้ว ตั้งอยู่บนฐานหน้ากระดานหรือฐานเชิงซ้อน ลดหลั่นกัน ๔ ชั้น ก่อด้วยศิลาแลง มีบันไดทางขึ้นอยู่ด้านหน้าอุโบสถ มีแท่นปักใบเสมาหินชนวนโดยรอบ

จากที่วัดสระแก้วมีเพียงอุโบสถ ไม่ปรากฏสิ่งก่อสร้างอื่นๆ สันนิษฐานว่าอาจ

เป็นเพราะสมัยนั้นใช้เป็นอุโบสถกลาง ในการประกอบสังฆกรรม กรณีที่วัดบริเวณใกล้เคียงไม่มีอุโบสถ

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.755' E 99° 30.947'

วัดสว่างอารมณ์

วัดสว่างอารมณ์ ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร บริเวณปากคลองสวนหมาก เป็นวัดที่สร้างขึ้นในแบบศิลปะพม่าผสมศิลปะล้านนา มีชื่อ

เสียงด้านความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อบุญรอด ในวัดมีสิ่งน่าสนใจ เช่น ศาลาเก่าของวัดท่าหมื่น ภายในประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอดมิ่งมงคลนิมิต พระพุทธรูปศิลปะพม่า และคันธกุฎี

เป็นมณฑปที่มีฐานเตี้ย รายละเอียดของลวดลายแม้ได้รับการซ่อมแซมจนเป็นของใหม่แล้ว แต่ทรวดทรงและองค์ประกอบโครงสร้างยังเป็นแบบศิลปกรรมล้านนา

หลวงพ่อบุญรอด เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัยสมัยเชียงแสน ขนาดหน้าตักกว้าง ๒ เมตร สูง ๓ เมตร มีพุทธลักษณะที่งดงามด้วยพระวรกายล้ำสัน พระพักตร์อัมเอบ ขมวดพระเกศาใหญ่ และพระขนงโค้งแบบศิลปะเชียงแสน ตามตำนานเล่าว่าพบหลวงพ่อบุญรอดในดินที่มีลักษณะคล้ายจอมปลวก จึงขุดออกมา ตอนพบ มองดูคล้ายองค์พระอยู่ในอุโมงค์ จึงเป็นที่มาของชื่อ หลวงพ่อบุญรอด เป็นที่เคารพบูชาของชาวนครชุมและชาวกำแพงเพชรมาช้านาน

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.178' E 99° 29.591'

วัดสิงห์

วัดสิงห์ อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ บริเวณเขตอรัญญิก ด้านเหนือของกำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ถัดจากวัดพระสี่อริยาบถไปทางทิศเหนือ เนื่องจากพบร่องรอยของรูปสิงห์ตั้งอยู่ตรงบันไดทางขึ้นอุโบสถ จึงเป็นที่มาของชื่อ “วัดสิงห์”

วัดสิงห์ เป็นวัดขนาดย่อม มีกำแพงศิลาแลงรอบสี่ด้าน ภายในวัดแบ่งเขตพุทธาวาสและเขตสังฆาวาสเช่นเดียวกับวัดอื่นในเขตอรัญญิก จากการขุดแต่งโบราณสถาน พบหลักฐานว่ามีการปรับปรุงซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างและเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของอาคาร เช่น อุโบสถที่มีฐานใบเสมาตั้งอยู่บนฐานทักษิณโดยรอบ แต่ภายในโถงอาคารมีแนวอาสนสงฆ์ตรงผนังด้านทิศใต้ สันนิษฐาน

ว่าดั้งเดิมอาคารนี้คือวิหารที่สร้างให้เป็นแกนหลักของวัดตามแบบสุโขทัย ต่อมาสมัยอยุธยาานิยมสร้างโบสถ์ขนาดใหญ่ จึงเปลี่ยนหน้าที่อาคารจากวิหารเป็นอุโบสถ โดยปักใบเสมาที่มีลวดลายแบบศิลปะอยุธยาารอบวัดอุโบสถและวิหารของวัดสิงห์ ตั้งอยู่บนฐานขนาดใหญ่ บนฐานทักษิณก่อเป็นแท่นยกสูงจากระดับพื้นระดับสิงห์ปูนปั้น ทวารบาลและนาคที่มีแกนเป็นศิลาแลง เจดีย์ประธานของวัดสิงห์ก่อด้วยศิลาแลงและอิฐ ปัจจุบันเหลือเฉพาะส่วนฐานหน้ากระดานสี่เหลี่ยม ถัดขึ้นไปเป็นฐานบัวส่วนยอดหักพังลง มีขุ้มนีย่นออกมาจากฐานล่างทั้งสี่ด้าน ภายในขุ้มนีย่นร่องรอยการประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นแกนศิลาแลง

โบราณวัตถุที่ค้นพบในวัดสิงห์ ได้แก่ เศียรพระพุทธรูปสำริด เศษกระเบื้องดินเผา

เครื่องเคลือบสังคโลก เครื่องถ้วยลายคราม สมัยราชวงศ์หมิง ตะปุดดอกเครื่องไม้ ใบเสมาหินชนวน ฯลฯ ซึ่งเป็นโบราณวัตถุ ทั้งแบบสุโขทัยและอยุธยา

ดูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.141' E 99° 30.846'

วัดเสด็จ

วัดเสด็จ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นวัดมหานิกาย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.๒๔๑๐ นับเป็นวัดเก่าแก่ที่มีอายุร้อยกว่าปี มีปูชนียวัตถุสำคัญ

มากมาย เช่น พระประธานในอุโบสถ ปางมารวิชัยเนื้อสำริด ศิลปะสุโขทัย มีพระพุทธรูปยืน ๔ องค์ เจดีย์เล็ก ๑ องค์หลังพระประธาน พระพุทธรูปประดิษฐานล้อมรอบองค์เจดีย์

๑๑ องค์

วัดเสด็จเคยเป็นที่เก็บศิลาจารึกนครชุมหลักที่ ๓ มีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองมาแต่โบราณ มีงานประเพณีการทำบุญสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ที่ชาวบ้านเรียก **ทำบุญเพ็ญเดือน ๓** เป็นการทำบุญไหว้พระธาตุนครชุม (งานประเพณีบพระเล่นเพลงโนแผ่นดินพระเจ้าลิไท) และไหว้พระพุทธรูปบาทจำลองวัดเสด็จ เป็นงานที่จัดคู่กันเป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ตำนานวัดเสด็จยังจารึกว่า ทั้งสมเด็จพระพุทธาจารย์ (โต) วัดระฆัง และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จที่วัดนี้ อันอาจเป็นเหตุให้เปลี่ยนชื่อเดิมจาก **วัดราชพฤกษ์** เป็น **วัดเสด็จ**

มาแต่ครั้งนั้น

ภายในวัดเสด็จมีพระอุโบสถเดิมที่เคยเป็นไม้ แต่ได้รับการบูรณะขึ้นใหม่ จุดเด่นของพระอุโบสถอยู่ที่ภายในมีพระเจดีย์ประธานทรงลังกา สันนิษฐานว่าประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่อยู่ในเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์เดิมบริเวณมณฑปสวมรอยพระพุทธรูปจำลองไว้ หลังจากพระเจดีย์ปรักหักพังลงอาจนำมาประดิษฐานไว้ในอุโบสถหลังนี้ ซึ่งพระพุทธรูปภายในอุโบสถบางส่วนถูกโจรกรรมไป ทางวัดจะเปิดอุโบสถหลังนี้เฉพาะเวลาที่มียาน

พิธีสำคัญเท่านั้น

ส่วนวิหารปัจจุบันนี้ได้รับการปฏิสังขรณ์ใหม่ทั้งหมด เพราะหลังเดิมแม้จะมีฐานเป็นศิลาแลงแข็งแรงแต่ก็ทรุดโทรมลงมาก โดยได้ยกพื้นและฐานพระประธานสูงขึ้น ปรับพระวิหารเป็นตรีมุข ให้เหมาะสมกับพื้นที่และการใช้สอยปัจจุบัน ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ๑๐ องค์ มีพระพุทธรูปปูนปั้นโคลนศิลาแลงโบราณขนาดใหญ่งดงามได้ฐานพระประธานเคยพบกรุพระเครื่องจำนวนมากที่ฝังทับถมมาหลายยุคสมัย

วัดเสด็จนับเป็นวัดโบราณเก่าแก่คู่เมือง

กำแพงเพชร ปัจจุบันมีชื่อเสียงเรื่องวัดถลุงคลเมื่อ พ.ศ.๒๕๕๕ พระอธิการสะอาด ธีรปัญญาเจ้าอาวาสวัดเสด็จ ได้จัดสร้างและพุทธาภิเษก “พระกำแพงสามขา” ที่จัดว่าเป็นสุดยอดแห่งพระบูชาในอดีตของเมืองกำแพงเพชร มีพุทธศิลป์ที่งดงามมากเพื่อศาสนิกชนได้นำไปบูชาเพื่อเป็นสิริมงคล

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.528' E 99° 31.613'

วัดหนองพิกุล

วัดหนองพิกุล เป็นวัดที่สร้างขึ้นในกลุ่มอรัญญิกของเมืองนครชุม ตั้งอยู่ที่บ้านปากคลองใต้ ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นต้นพุทธศตวรรษที่ ๒๐ ในขณะที่ศูนย์กลางการปกครองอยู่ที่เมืองนครชุมแผนผังการวางศาสนสถานของวัดนี้ มีมณฑปเป็นศูนย์กลางของวัดแทนการใช้เจดีย์ ฐานเป็นสี่เหลี่ยมสูง ๑.๕ เมตร ผนังทึบสามด้าน ด้านหน้าเปิดโล่ง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่เต็มพื้นที่ เป็นสิ่งก่อสร้างที่เรียกว่า *คันธกุฎี* หรือ *กุฎีของพระพุทธเจ้า* อันเป็นแบบฉบับของศิลปะสุโขทัยที่พบมากในสุโขทัยและศรีสัชนาลัย ปัจจุบันมณฑปนี้เหลือเพียงโครงสร้างและฐานรูปสี่เหลี่ยมเท่านั้น นอกจากนั้นรอบวัดหนองพิกุลยังมีคูน้ำหรืออุทกสีมาทั้งสี่ด้านอีกด้วย

คูที่ เมืองนครชุม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.209' E 99° 30.546'

คันธกุฎี

ในครั้งพุทธกาลหมายถึง ที่อยู่ของสงฆ์ มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่ากุฎี คันธกุฎี คือชื่อกุฎีที่ประทับของพระพุทธเจ้า ภายหลังพระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพาน จึงมีการสร้างพระพุทธรูปเป็นตัวแทนพระพุทธองค์ แล้วสร้างอาคารเพื่อประดิษฐานพระพุทธรูป เป็นสถานที่สมมุติให้เป็นที่พักประทับของพระพุทธองค์ ดังนั้น ทั้งปราสาท วิหาร มณฑป คันธกุฎี และเจดีย์รูปทรงต่างๆ จึงมีนัยเป็นที่สถิตของพระพุทธเจ้า

วัดหนองลังกา

วัดหนองลังกา เป็นโบราณสถานในเมืองนครชุม อยู่ใกล้กับวัดหนองพิกุล บ้านปากคลองใต้ ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร แผนผังของวัดมีลักษณะคล้ายกับวัดในสุโขทัย โดยเฉพาะการขุดคูน้ำล้อมรอบเขตพุทธาวาส อันเป็นลักษณะแบบอุทกสีมาของพุทธศาสนาแบบลังกาวงศ์ กำแพงวัดหนองลังกามีการเจาะช่องสำหรับตั้งตะเกียง เจดีย์ประธานเป็นทรงระฆังแบบสุโขทัย ก่อด้วยอิฐ แต่สูงชะลูดสภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ตั้งบนฐานเตี้ย มีซุ้มพระยื่นออกมาทั้ง ๔ ด้าน ส่วนบนเป็นฐานเขียง เป็นชั้นมาลัยเถาซ้อนลดหลั่นกันรองรับองค์ระฆัง

ด้านหน้าเจดีย์เป็นวิหาร ปัจจุบันชำรุดเหลือแต่ฐาน ด้านหลังเจดีย์ประธานทิศตะวันตกมีเจดีย์รายทั้งเล็กและใหญ่ ๔ องค์ แต่ชำรุด

พังทลายไปมากแล้ว บางองค์เหลือแต่ฐาน

คูที่ เมืองนครชุม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.105' E 99° 30.660'

วัดหมาผี

วัดหมาผี เป็นโบราณสถานที่อยู่ในเขตอรัญญิก อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ชื่อของวัดหมาผี เป็นชื่อที่ชาวบ้านเรียกต่อๆ

กันมาจากตำนานที่ว่า วัดแห่งนี้อยู่ในป่าทึบ มักมีสิ่งประหลาดเกิดขึ้น เมื่อมีผู้ลักลอบเข้าไปขุดพระยามกลางคืนจะพบหมาขนาดใหญ่ ดู น่ากลัว เผากระดูก แต่มีการไปมาที่

ไร่ร่องรอย รวกับเป็นหมาผี จึงเรียกกันว่า *วัดหมาผี* มาจนปัจจุบัน

แผนผังของวัดหมาผีเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีกำแพงรอบวัด และคูน้ำใหญ่ทั้งสี่ด้าน ภายในวัดมีวัดเดียวๆ กันเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส ด้านหน้ามีวิหารขนาดใหญ่ ฐานสูง มีบันไดยื่นออกมาสองข้าง วิหารมีร่องรอยของพระพุทธรูปขนาดใหญ่ตั้งอยู่ แต่หาหลักฐานมิได้แล้ว ข้างฐานพระประธานมีพระพุทธรูปที่แกะด้วยหินทราย ๒ องค์ วางอยู่กับพื้น ด้านหลังของพระวิหารมีเจดีย์ประธานขนาดใหญ่ ฐานเขียงสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีบันไดขึ้นบนลานก่อเป็นเจดีย์ราย ๔ ทิศ ที่ฐานเจดีย์ประธานมีซุ้มพระพุทธรูปขนาดเล็กทั้งสี่ด้าน ด้านละ ๕ ซุ้ม รวมทั้งหมด ๒๐ ซุ้ม

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.783' E 99° 30.662'

วัดอวาสใหญ่

วัดอวาสใหญ่ เป็นโบราณสถานกลุ่มที่ ๒ บริเวณเขตอรัญญิกด้านเหนือของกำแพงเมือง เป็นวัดขนาดใหญ่อีกแห่งในเขตอรัญญิก อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัด

กำแพงเพชร มีโบราณสถานใหญ่โต เจดีย์และวิหารจำนวนมากสร้างด้วยศิลาแลงเป็นวัสดุหลัก หันหน้าไปทางทิศตะวันออก หน้าวัดมีบ่อน้ำสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ที่

ชุดเจาะลงไปเป็นศิลาแลง เรียกว่า บ่อสามแสน วัดนี้ไม่มีกำแพงวัดเหมือนวัดใหญ่อื่นๆ ในเขตเดียวกัน มีเฉพาะกำแพงแก้วรอบเขตพุทธาวาสเท่านั้น ด้านหน้าวัดเป็นฐานพระเจดีย์แปดเหลี่ยมกว้างใหญ่ย่อมุมสองฐาน ถัดไปเป็นวิหารที่ตั้งอยู่บนฐานใหญ่สี่เหลี่ยมผืนผ้า มีบันไดทางขึ้น ๓ ทาง ที่ด้านหน้าและด้านข้างทั้งสองด้าน วิหารหลังนี้เป็นแบบก่อผนังสูงแล้วเจาะช่องเป็นซี่ลูกกรงที่เรียกว่า ผนังช่องลม หลังวิหารเป็นเจดีย์ประธานขนาดใหญ่ ปัจจุบันเหลือเพียงฐานล่างแปดเหลี่ยมย่อมุม ส่วนยอดเจดีย์หักพังและสูญหายไป ด้านหลังเจดีย์ยังมีฐานวิหารอีกแห่ง และบ่อน้ำขนาดใหญ่เกือบเท่าบ่อสามแสนด้านหน้า

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.489' E 99° 31.119'

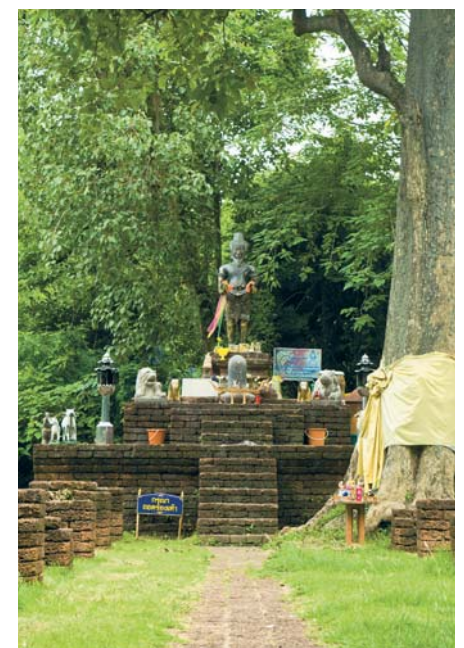
ศาลพระอิศวร

ศาลพระอิศวร อยู่ในโบราณสถานกลุ่มที่ ๑ ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ตั้งอยู่ด้านตะวันออกหน้าวัดพระธาตุ เป็นศาสนสถานพราหมณ์ เนื่องจากในสมัยนั้นแม้จะมีการนับถือศาสนาพุทธลัทธิหินยาน แต่มีพราหมณ์เป็นผู้ประกอบพระราชพิธีต่างๆ ของราชสำนัก เจ้าเมืองกำแพงเพชรจึงสร้างศาลพระอิศวรขึ้นเพื่ออุปถัมภ์ศาสนาพราหมณ์ด้วย

ศาลแห่งนี้มีฐานอาคารเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าก่อด้วยศิลาแลง มีบันไดเล็กขั้นสู่ฐานชั้นบนที่มีแท่นประดิษฐานเทวรูป ศาลพระอิศวรนี้เคยประดิษฐานเทวรูปพระอิศวรสำริด

ขนาดใหญ่ มีจารึกที่ฐานเทวรูปว่าเจ้าพระยาศรีธรรมมาโสกราช ทรงสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๐๕๓ ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ แห่งกรุงศรีอยุธยา ปัจจุบันเทวรูปพระอิศวรเป็นองค์จำลอง องค์จริงเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร เพราะในสมัยรัชกาลที่ ๕ เทวรูปพระอิศวรองค์จริงเคยถูกลักลอบขโมยตัดพระเศียรและพระกรทั้งสองข้าง เตรียมส่งออกนอกประเทศ แต่จับได้และได้กลับคืนมา จึงนำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร จนถึงปัจจุบัน

คูที่ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.221' E 99° 31.451'

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม

(พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น)

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม เป็นพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเมืองนครชุม ตั้งอยู่ภายในวัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม บ้านนครชุม ตำบลนครชุม อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

นครชุมเป็นเมืองโบราณบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง โดยมีพระบรมธาตุ และเป็นโบราณสถานที่สำคัญคู่เมืองนครชุมจากอดีตถึงปัจจุบัน ด้านหน้าทางเข้าบริเวณพระบรมธาตุเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม ตัวอาคารเป็นสถาปัตยกรรมเรือนไทยภาคกลาง ๒ ชั้น ๓ หลังเชื่อมติดกัน ภายในรวบรวมโบราณวัตถุและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่ขุดพบภายในวัดและที่พุทธศาสนิกชน

นำมาบริจาค จัดแสดงไว้เป็นแหล่งเรียนรู้พื้นบ้าน

ชั้นบนของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม เป็นที่จัดแสดงโบราณวัตถุต่างๆ เช่น ขวานหินขัดและภาชนะดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เครื่องสังคโลก เครื่องถ้วยจีน เครื่องถ้วยเบญจรงค์ เครื่องเขิน ภาชนะทองเหลือง พระกรุเมืองกำแพงเพชร - นครชุม ฉัตรพระบรมธาตุ สมัยรัชกาลที่ ๕ เงินโบราณ ตราช้างโบราณ ตราสัญลักษณ์และอุปกรณ์ไปรษณีย์โทรเลข เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของชาวนครชุมในอดีต รวมถึงการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเมืองโบราณนครชุมและการเสด็จประพาสต้นของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

ส่วนชั้นล่าง แบ่งเป็น ห้องโถงใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและจัดกิจกรรมต่างๆ ส่วนที่ ๒ เป็นห้องที่ใช้สำหรับการบรรยายพิเศษเกี่ยวกับเมืองโบราณนครชุม วัดพระบรมธาตุและพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านสำหรับผู้มาเยือนเป็นหมู่คณะ และใช้เป็นที่พักผ่อนของพระสงฆ์ในจังหวัดกำแพงเพชรด้วย

คู่มือ วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.780' E 99° 30.626'

สิริจิตอุทยาน

สิริจิตอุทยาน เป็นสวนสาธารณะอเนกประสงค์ อยู่ริมฝั่งแม่น้ำปิงฝั่งตะวันออกเนื้อที่ ๐.๒๗ ตารางกิโลเมตร (๑๗๐ ไร่) ภายในอุทยานมีสนามเด็กเล่น สวนสุขภาพ ศาลาพักผ่อน สวนไม้ดอกไม้ประดับ ลานเวทีกลางแจ้ง และลานอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยสร้างเป็นเรือนไทย มีศูนย์โอท็อป “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จำหน่ายสินค้าและหัตถกรรมพื้นเมือง มักใช้เป็นสถานที่จัดงานประจำปีจังหวัดต่างๆ ของจังหวัดกำแพงเพชร

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.532' E 99° 31.441'

หมู่บ้านไม้ประดับวังน้ำแดงใต้

หมู่บ้านไม้ประดับวังน้ำแดงใต้ บ้านวังน้ำแดงใต้ ตำบลทุ่งทราย อำเภอทรายทองวัฒนา จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายพันธุ์ไม้นานาชนิด โดยเฉพาะไม้ล้มลุกขนาดใหญ่สำหรับนำไปจัดภูมิทัศน์ เช่น ต้นปีบ พญาสัตบรรณ ลั่นทม ประดู่ เป็นต้น มีบริการจัดส่งและปลูกให้ถึงสถานที่ที่ต้องการ ถือเป็นอีกอาชีพเสริมของเกษตรกรบ้านวังน้ำแดงใต้

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 16.260' E 99° 47.173'

หอไตร วัดคูยาง

วัดคูยาง ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย เป็นศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา และเป็นสำนักเรียนพระธรรมวินัยของพระภิกษุ สามเณรและประชาชน เป็นสนามสอบบาลีสนามหลวงประจำจังหวัด เป็นศูนย์กลางของคณะสงฆ์จังหวัดกำแพงเพชร สภาพเดิมเป็นวัดเก่าแก่มาตั้งแต่โบราณกาล มีรากฐานอุโบสถและแท่นพระประธานซึ่งก่อด้วยศิลาแลง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ตั้งอยู่บริเวณวัดด้านเหนือ สันนิษฐานว่าวัดนี้สร้างมาแล้วไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ปี แต่ต่อมาได้มีการก่อสร้างวัดขึ้นใหม่ในบริเวณที่ตั้งเดิม

หอไตร วัดคูยาง เป็นสถาปัตยกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ ปี ซึ่งมีการปรับปรุงมาอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างไว้กลางน้ำ ใต้ถุนสูง เพื่อป้องกันปลวก แมลง และหนู ปัจจุบันยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์

งดงาม รูปแบบสถาปัตยกรรมมีหลังคาและโถงกลางทรงจั่ว มีช่อฟ้าใบระกาทางหงส์ทำด้วยปูนปั้น ประดับอยู่รอบจั่ว ทั้งสองด้าน มีหลังคาปีกนกคลุมฝาผนังทั้งสี่ด้าน ฝาผนังเป็นแบบฝาปะกน มีบันไดพาดขึ้นสู่หอไตรและทางเชื่อมต่อกับสะพานไปยังพื้นดิน ภายในหอไตรมีโบราณวัตถุที่สำคัญและทรงคุณค่า

เช่น ตู้พระธรรมลายรดน้ำลงรักปิดทอง ภาพเขียนสมัยต้นรัตนโกสินทร์ หีบพระธรรมลายรดน้ำลงรักปิดทอง ธรรมาสน์เท้าสิงห์ลงรักปิดทอง เอกสารโบราณทั้งที่เป็นใบลานและสมุดข่อยและผ้าห่อคัมภีร์ เป็นต้น

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 28.644' E 99° 31.804'

หินอ่อนพรานกระต่าย

ตำบลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีชื่อเสียงด้านหัตถกรรมหินอ่อน เพราะเป็นแหล่งหินอ่อน

คุณภาพดีที่มีอายุราว ๗๕๐ ปี มีความพิเศษที่เป็นหินอ่อนเนื้อสีชมพู แกร่ง คงทน ไม่แตกร้าวง่าย มั่นาวเงางามยาวนาน ผู้ผลิตและจำหน่ายหินอ่อนในตำบลพรานกระต่าย มีการรวมตัวกันตั้งเป็นสหกรณ์หินอ่อนพรานกระต่ายและศูนย์หัตถกรรมหินอ่อนบ้านพรานกระต่าย

ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมหินอ่อนพรานกระต่าย มีทั้งที่ทำเป็นโรงงานอุตสาหกรรม และทำเป็นงานหัตถกรรมในครัวเรือนออกจำหน่าย มีร้านจำหน่ายหัตถกรรมหินอ่อน

เรียงรายตลอดริมถนนสองข้างทางสายกำแพงเพชร-พรานกระต่าย ก่อนเข้าสู่ตัวอำเภอพรานกระต่าย รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายและส่งไปจำหน่ายทั่วประเทศ เช่น ศาลเจ้าจีน โต๊ะหมู่บูชา พระพุทธรูป แจกัน กะถาง ฐานขาตั้ง พักทอง รูปสัตว์มงคลต่างๆ แผ่นปูพื้น ชุดโต๊ะเก้าอี้ ฯลฯ ราคาจำหน่ายตั้งแต่ไม่ถึงร้อยบาทถึงหลายแสนบาท

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 40.009' E 99° 34.972'

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์ หรือน้ำมันลานกระบือ อยู่ในอำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร เป็นแหล่งผลิตน้ำมันดิบบนบกแห่งแรกของประเทศไทย ขุดค้นพบเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยบริษัท ไทยเชลล์ เอ็กซพลอเรชั่น แอนด์ โพรดักชั่น จำกัด ได้รับสัมปทานขุดเจาะน้ำมันดิบและผลิตเป็นครั้งแรก เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๒๕ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “แหล่งน้ำมันสิริกิติ์”

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์ มีพื้นที่การขุดเจาะครอบคลุมเป็นบริเวณกว้างถึง ๓ จังหวัด ได้แก่ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย และอำเภอลานกระบือ จังหวัดกำแพงเพชร มีการตั้งขี้น้ำมันดิบที่ขุดได้จากหลุมลานกระบือว่า น้ำมันดิบเพชร ตามชื่อจังหวัดกำแพงเพชร ผลิตน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และก๊าซปิโตรเลียมเหลว (แอลจีจี) ต่อมา พ.ศ. ๒๕๔๗ บริษัท ปตท. สำรวจและผลิต-

ปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.สผ. เข้าซื้อหุ้นทั้งหมดของบริษัทไทยเชลล์ฯ และเป็นผู้ดำเนินการแหล่งน้ำมันสิริกิติ์ทั้งหมดจวบจนทุกวันนี้

นอกจากจะเป็นแหล่งขุดและผลิตน้ำมันดิบแล้ว ภายในบริเวณมีศูนย์นิทรรศการจัดแสดงกระบวนการการขุดเจาะและกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม เปิดให้เข้าชมเป็นหมู่คณะ

เฉพาะวันจันทร์ - ศุกร์ โดยต้องติดต่อแผนกกิจกรรมสัมพันธ์ ปตท.สผ. โครงการ S1 บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) โทร. ๐-๕๕๗๓-๑๑๕๐ (ล่วงหน้าหนึ่งสัปดาห์)

พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 38.570' E 99° 53.008'

อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดงเพื่อการเกษตร

อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดงเพื่อการเกษตร บ้านวังตะกั่ว อำเภอฟนนาทราย จังหวัด กำแพงเพชร เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ เนื้อที่ ประมาณ ๒.๕ ตารางกิโลเมตร มีน้ำตลอดปี เป็นแหล่งตกปลา ปลุกพืชไร่ มีไร่มะขาม หวานและสวนส้มเขียวหวานอยู่ใกล้ๆ สภาพ ภูมิประเทศสวยงาม มีเนินเขาล้อมรอบ พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 33.798' E 99° 34.339'

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อยู่ใน อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร เป็นกลุ่มโบราณสถานที่สร้างขึ้นราวพุทธ ศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๐ แบ่งออกเป็นโบราณ สถานฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ซึ่งใช้วัสดุก่อสร้างที่แตกต่างกัน ฝั่ง ตะวันออกคือ “เมืองกำแพงเพชร” โบราณ สถานสร้างด้วยศิลาแลงและมีขนาดใหญ่ ส่วนโบราณสถานฝั่งตะวันตกคือ “เมืองนคร- ชุม” ก่อสร้างด้วยอิฐและมีขนาดเล็กกว่า แต่รูปแบบศิลปะมีลักษณะร่วมสมัยระหว่าง ศิลปะสุโขทัย อุทยาน และล้านนา กรม- ศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘ และ พ.ศ. ๒๔๘๐

กลุ่มโบราณสถานทั้งในเขตฝั่งเมือง กำแพงเพชรและฝั่งเมืองนครชุม ได้รับการ บำรุงอย่างจริงจังทั้งเขตในและนอกกำแพง เมืองตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๘ และได้รับการ

บูรณะเรื่อยมาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ - ๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้เปิดเป็น “อุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร” อย่างเป็นทางการในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๓๔

โบราณสถานของเมืองกำแพงเพชร เกือบทั้งหมดเป็นศาสนสถานในพุทธศาสนา นิกายเถรวาทแบบลังกาวัศ มีสถาปัตยกรรม อันเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น ทั้งในด้านการใช้ ศิลาลงเป็นวัสดุก่อสร้างขนาดใหญ่ และ

การรวมกลุ่มของโบราณสถานในบริเวณป่าธรรมชาติ อันเป็นบรรยากาศพุทธสถานเขตรัญญาสมาแต่อดีต

ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งกลุ่มโบราณสถานออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ บริเวณภายในกำแพงเมือง มีเนื้อที่ ๐.๔๘ ตารางกิโลเมตร (๓๐๔ ไร่) มีโบราณสถาน ๑๔ แห่ง

กลุ่มที่ ๒ บริเวณเขตรัญญิก ทางด้านทิศเหนือของกำแพงเมือง มีเนื้อที่ ๒.๕๗ ตารางกิโลเมตร (๑,๖๑๑ ไร่) มีโบราณสถาน ๔๐ แห่ง

กลุ่มที่ ๓ บริเวณนอกเมืองด้านทิศตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ ๒๖,๘๐๐ ตารางเมตร

(๑๖ ไร่ ๓ งาน) มีโบราณสถาน ๑๕ แห่ง กลุ่มที่ ๔ กลุ่มทุ่งเศรษฐี ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง (เมืองนครชุม) มีเนื้อที่ ๔๙,๒๐๐ ตารางเมตร (๓๐ ไร่ ๓ งาน) มีโบราณสถาน ๕ แห่ง

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง มีพื้นที่ ๓.๔ ตารางกิโลเมตร และแบ่งเป็น ๒ เขต คือ

เขตภายในกำแพงเมือง(คามวาสี) มีพื้นที่ ๐.๘๐ ตารางกิโลเมตร (๕๐๓ ไร่) ผังพื้นที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมคางหมู ทอดตัวในแนวยาวขนานกับแม่น้ำปิง ล้อมรอบด้วยแนวกำแพงเมืองเก่าขนาดใหญ่ที่แข็งแกร่งดุจ “เพชร” จึงเป็นที่มาของชื่อเมือง “กำแพงเพชร”

มีโบราณสถานสำคัญๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นศาสนสถานในพุทธศาสนา คือ วัดพระแก้ว วัดพระธาตุ เขตวังโบราณ (สระมน) ศาลพระอิศวร กำแพงเมือง คูเมืองและป้อมประตูต่างๆ เป็นต้น

เขตนอกกำแพงเมือง (เขตรัญญิก) มีพื้นที่ ๒.๖ ตารางกิโลเมตร (๑,๖๑๑ ไร่) ตั้งอยู่บนเนินลูกวัง มีโบราณสถานส่วนใหญ่เป็นวัดใหญ่น้อยรวม ๔๐ แห่ง โบราณสถานที่สำคัญ ได้แก่ วัดพระนอน วัดพระสี่อริยาบถ วัดสิงห์ วัดฆ้องชัย วัดนาคนาคเจ็ดเศียร วัดกำแพงงาม วัดช้างรอบ วัดอวาสใหญ่ เป็นต้น

กลุ่มโบราณสถานเขตรัญญิกของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร นับเป็นเอกลักษณ์ของเมืองกำแพงเพชร เนื่องจากเป็นโบราณสถานที่เป็นของแท้ดั้งเดิม ตั้งอยู่หนาแน่นต่อเนื่องเป็นผืนเดียวกัน รายรอบบริเวณเป็นป่าที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้ควบคู่กับโบราณสถานเป็นอย่างดี ด้วยความสมบูรณ์และทรงคุณค่าเช่นนี้ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจึงได้รับการประกาศให้เป็นมรดกโลก ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัย จากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ เนื่องจากแสดงให้เห็นถึงความล้ำเลิศงดงามอลังการทางสถาปัตยกรรมไทยสมัยแรก

คูที่ วังโบราณสระมน / วัดกะโลทัย /
วัดดงหวาย / วัดป่ามด / วัดป่าแดง /
วัดพระแก้ว / วัดพระธาตุ /
วัดสระแก้ว / วัดหมาผี /
ศาลพระอิศวร / วัดพระนอน /
วัดพระสี่อริยาบถ / วัดสิงห์ /
วัดฆ้องชัย / วัดนาคนาคเจ็ดเศียร /
วัดกำแพงงาม / วัดช้างรอบ /
วัดอวาสใหญ่
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 29.464' E 99° 30.896'

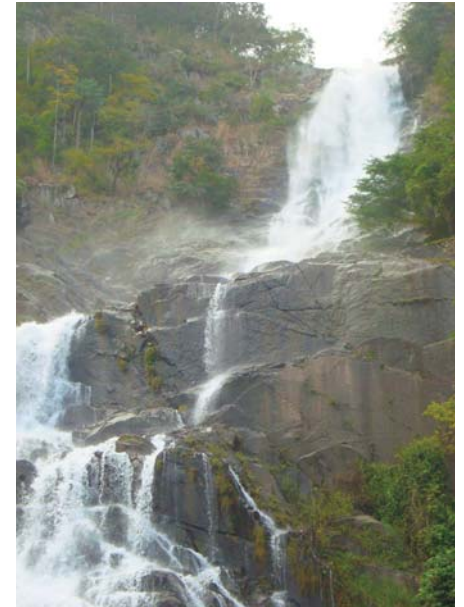

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เป็นพื้นที่ป่าสมบูรณ์ขนาด ๗๔๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๔๖๖,๘๗๕ ไร่ ครอบคลุมท้องที่อำเภอโกสุมพินคร อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร และบางส่วนของอำเภอเมืองตาก และอำเภอพบพระ จังหวัดตาก พื้นที่ป่ามีความสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำลำธารของคลองและห้วยหลายสายที่ไหลลงสู่แม่น้ำปิง มีจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม จึงได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๓๓ สภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อน เป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาดงพญาเย็น แนวเขาวงตัวในทิศเหนือ - ใต้ ทิวเขาสำคัญ เช่น เขาเย็น เขาสน เขาอีโละโคะ เขาวังเจ้า เป็นต้น มีความสูง ๒๐๐ - ๑,๘๘๘ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง มี “ยอดเขาเย็น” เป็นยอดเขาที่สูงที่สุด และมีที่ราบอยู่ตอนกลางของอุทยานฯ ในลักษณะแอ่งกระทะ

พื้นที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้ามีป่า ๕ ชนิด ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเต็งรัง และป่าสนเขา มีไม้สำคัญ เช่น ประดู่ กระบาก สัก ตะเคียนทอง มะค่าโมง ชิงชัน เต็ง รัง พลวง สนมสองใบ สนมสามใบ และไม้หลายชนิด เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด เช่น หมูป่า ไก่ป่า กระต่าย กวาง เก้ง เสือปลา เสี่ยงผา ชะนี ลิง ค่างกระรอกบิน และนกหลายสายพันธุ์ มีสัตว์ป่าที่ถูกคุกคามและสภาพใกล้สูญพันธุ์หลายชนิด เช่น ลิงเสน หมีหมา เสือไฟ นกแก้วโม่ง นกเงือกสีน้ำตาล เต่าปูลู อีกรายแถบข้าง อีกรายปากแคบ ปลาเสือตอ เป็นต้น

ภายในอาณาเขตของอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้ามีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ มีเส้นทางเดินป่า ทั้งระยะใกล้และระยะไกล ทางอุทยานฯ

ได้จัดกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวใน อุทยานฯ ไว้ ๕ กลุ่ม ได้แก่

๑. บริเวณที่ทำการอุทยานฯ มีน้ำตกคลองวังเจ้า น้ำตกสมอกล้วย จุดชมวิวดั้ง
๒. บริเวณรอบหมู่บ้านโละโคะ ชมวิถีชีวิตชาวไทยภูเขา หมู่บ้านโละโคะ ถ้ำเทพพนม
๓. บริเวณน้ำตกเต่าดำ มีน้ำตกเต่าดำ น้ำพุร้อน
๔. บริเวณน้ำตกคลองโป่ง มีน้ำตกคลองโป่ง ป่าดาว โป่งแก๊ส
๕. หมู่บ้านกะเหรี่ยงวังกะลัง ทางทิศใต้

ของอุทยานฯ มีเส้นทางเดินป่า และชมวิถีชีวิตชาวบ้าน

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้ามีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักและสถานที่กางเต็นท์ รวมทั้งห้องประชุมสัมมนาและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

จุดที่
จุดชมวิวดั้ง / น้ำตกคลองวังเจ้า /
น้ำตกสมอกล้วย / น้ำตกเต่าดำ /
น้ำตกคลองโป่ง
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 30.247' E 99° 10.161'

อุทยานแห่งชาติคลองลาน

อุทยานแห่งชาติคลองลาน อยู่ในตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ด้านเหนือติดกับอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ด้านใต้ติดกับอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ อุทยานแห่งชาติคลองลานเป็นส่วนหนึ่งของผืนป่ามรดกโลกทุ่งใหญ่นเรศวร ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๕ เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของจังหวัดกำแพงเพชร ในอดีตอุทยานฯแห่งนี้ เคยเป็นที่อยู่ของชาวเขาหลายเผ่า ในการดูแลของศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ทำให้สภาพป่าบางส่วนถูกทำลาย การประกาศให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติ จึงเป็นการอนุรักษ์สภาพป่าที่มีไม้สักและไม้กระยาเลยที่ค่อนข้างสมบูรณ์ มีทิวทัศน์สวยงาม เป็นป่าต้นน้ำลำธารต่อไป

อุทยานแห่งชาติคลองลานมีพื้นที่ ๓๐๐ ตารางกิโลเมตร (๑๘๗,๕๐๐ ไร่) สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนตามแนวยาวของทิวเขาดงขี้เหล็ก มียอดเขาที่สูงที่สุด ๑,๔๓๙ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง สภาพป่าสมบูรณ์ เป็นต้นน้ำของลำน้ำหลายสาย เช่น คลองขลุง คลองสวนหมาก คลองน้ำไหล ที่ไหลรวมกันลงสู่แม่น้ำปิง ป่าในอุทยานแห่งชาติคลองลาน เป็นป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณ มีไม้สำคัญ เช่น สัก เต็ง รัง ประดู่ แดง ตะแบก ชิงชัน พะยอม มะค่าโมง และไม้ชนิดต่างๆ ได้สำรวจพบสัตว์ป่าหลากหลาย เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ๙๒ ชนิด นก ๘๒ ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ๒๖ ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน ๓๕ ชนิด และปลา ๓๐ ชนิด อย่างไรก็ตามพบว่ามีสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์จากปัจจัยการถูกคุกคามหลายชนิด เช่น นาก-

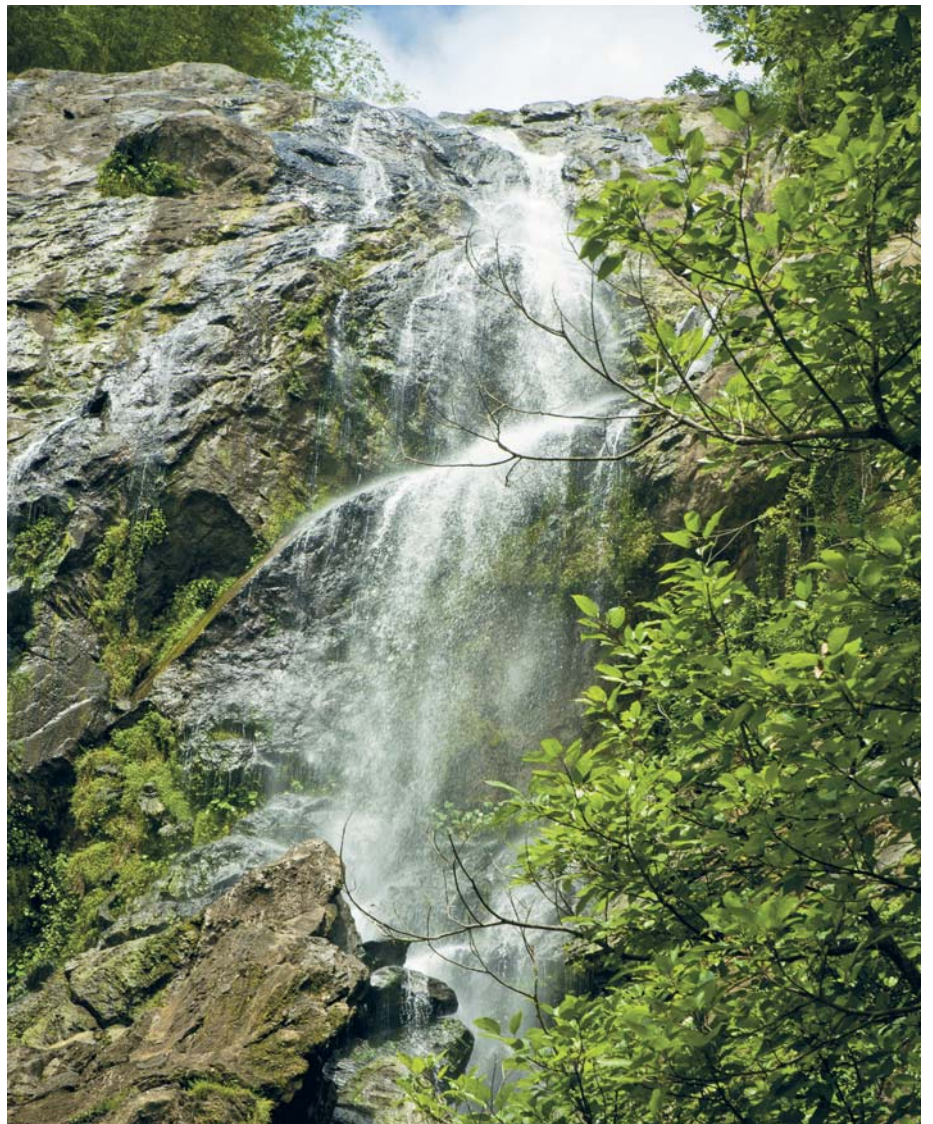
ใหญ่ขนเรียบ ชะมดขีด แมวป่า เสือลายเมฆ เสือดำ เสือโคร่ง วัวแดง ช้างป่า กระทิง เป็นต้น

ภายในอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองลาน มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกคลองลาน แก่ง น้ำตกคลองน้ำไหล น้ำตกเพชรจะขอ คลองสวนหมาก เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกคลองลาน และจุดชมวิวเขาหัวช้าง บริเวณที่ทำการอุทยานฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักรักษาทางเดินเท้า และบ้านพักของอุทยานฯ ไว้บริการนักท่องเที่ยว

เที่ยว โดยเจ้าหน้าที่อุทยานฯ จะประกาศปิดไม่ให้เข้าไปเที่ยวในฤดูฝน ช่วงที่มีฝนตกชุกหรือน้ำมาก

อุทยานแห่งชาติคลองลาน ได้รับรางวัลดีเด่น ประเภทแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในการประกวดรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ ๘ ประจำปี ๒๕๕๓ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อยู่ที่ แก่งเกาะร้อย / น้ำตกคลองลาน / น้ำตกคลองน้ำไหล / น้ำตกเพชรจะขอ / คลองสวนหมาก
พิกัดภูมิศาสตร์ N 16° 07.778' E 99° 16.885'

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เป็นผืนป่ากว้างใหญ่เชื่อมต่อกับผืนป่าตะวันตกและมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมพื้นที่อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร และอำเภอแม่วงก์ และแม่เปิน จังหวัดนครสวรรค์ มีลำน้ำแม่วงก์เป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัด ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๓๐ พื้นที่ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร ๔๔๗.๕๒ ตารางกิโลเมตร (๒๗๙,๐๕๐ ไร่) และอยู่ในเขตนครสวรรค์ ๘๙๔ ตารางกิโลเมตร (๒๗๙,๗๐๐ ไร่) ทิศเหนือติดกับอุทยานแห่งชาติคลองลาน อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ทิศใต้ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี ทิศตะวันตกติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้มปาง จังหวัดตาก สภาพภูมิประเทศเป็นทิวเขาสูงสลับซับซ้อนของทิวเขาถนนธงชัย ลดหลั่นลงมาจนถึงพื้นราบ ยอดที่สูงที่สุดคือ “ยอดเขาโมโกจู” สูงจากระดับทะเลปานกลาง ๑,๙๖๔ เมตร เป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำแม่วงก์และแม่น้ำหลายสาย เช่น ห้วยคลองขลุง แม่น้ำแม่วงก์

คลองโพธิ์ ไหลลงสู่แม่น้ำแม่ปิงและแม่น้ำเจ้าพระยา

สภาพป่าของอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีความหลากหลายได้แก่ ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และทุ่งหญ้าหรือไร่ร้าง มีพรรณไม้สำคัญ ได้แก่ ไม้สัก พะยอม ชิงชัน มะค่าโมง แดง ประดู่ จันทน์หอม ยาง ตะแบก ตะเคียน ก่อ กะบากเต็ง รัง เหียง พลวง เป็นต้น สัตว์ป่าหายาก เช่น ช้างป่า กระทิง เสือ กวาง เก้ง หมี แมวลาย

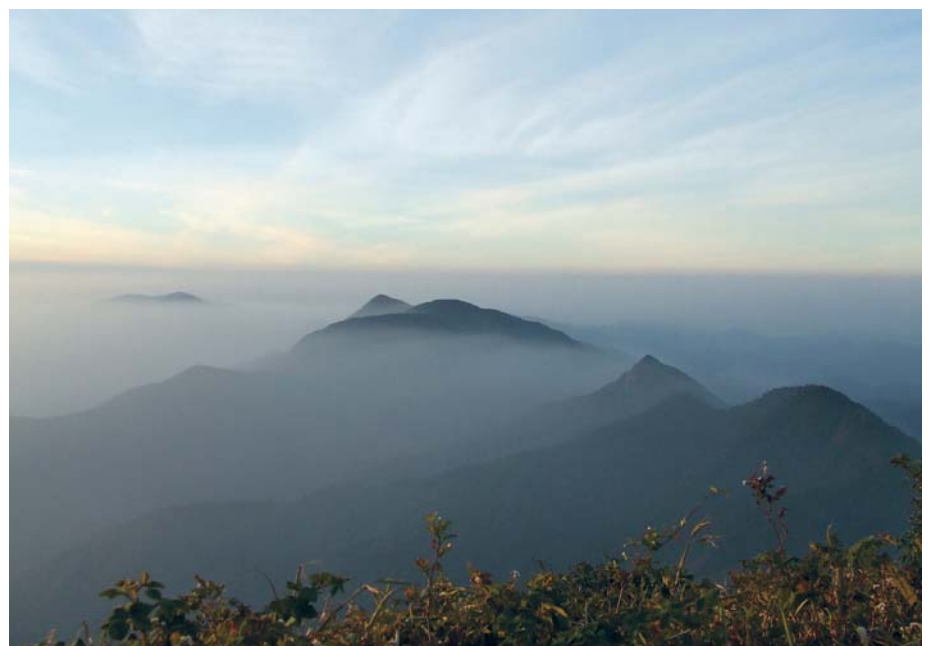
อุทยานแห่งชาติแม่วงก์เป็นแหล่งดูนกหายากที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ มีนกหายาก เช่น นกเงือกคอแดง นกกระแต้้นขาวดำใหญ่ นกภูทองนพมา นกโพระดกหูเขียว นกพญาปากกว้างหางยาว และพบนกมุ่นรกหน้าผากน้ำตาล ซึ่งพบเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่นี่

ภายในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น บ่อน้ำแร่บริเวณที่ทำการอุทยานฯ ช่องเย็นเป็นจุดที่มีอากาศหนาวเย็นตลอดปี (สามารถขึ้นชมได้ถึง

๑๘.๐๐ น. ทุกวัน) แก่งผาคอยนาง จุดชมวิวกว๊กระทิง จุดชมวิวน้ำเย็น ยอดเขาโมโกจู น้ำตกแม่กระสา น้ำตกแม่รีว น้ำตกแม่กิ เป็นต้น กิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ได้แก่ การดูนก การเดินป่าศึกษาธรรมชาติทั้งระยะใกล้และไกล ทั้งนี้ น้ำตกแม่กระสา น้ำตกแม่รีว น้ำตกแม่กิ และยอดเขาโมโกจู จะเปิดให้เดินป่าได้ปีละครั้ง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงกุมภาพันธ์เท่านั้น เนื่องจากน้ำมากในฤดูฝน ส่วนหน้าแล้งอาจมีอันตรายจากไฟป่า

ดูที่ แก่งผาคอยนาง / จุดชมวิวกว๊กระทิง / จุดชมวิวน้ำเย็น / ช่องเย็น กม. ๙๓ / ยอดเขาโมโกจู / น้ำตกแม่กระสา / น้ำตกแม่กิ

พิกัดภูมิศาสตร์ N 15° 54.744' E 99° 19.656'

วัดช้างรอบ

ดัชนีคำ

ก

กระยาสารท ๑๙
กรุงศรีอยุธยา ๘
กล้วยไข่ ๑๙ ๒๒
กลุ่มชาติพันธุ์ และชุมชน ๙
กะเหรี่ยง ๙ ๒๒ ๓๔ ๕๗
กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี ๑๔
แก่งเกาะร้อย ๑๕
แก่งผาคอยนาง ๑๕ ๕๙

ข

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง ๑๖ ๒๗

ค

คลองท่อทองแดง ๔๗
คันธกุฎี ๔๗ ๔๙
เครื่องสังคโลก ๓๔ ๓๗ ๕๒

ง

งานประเพณีบพระเล่นเพลงในแผ่นดิน
พระเจ้าลิไท ๑๘ ๔๘
งานประเพณีลอยกระทงธารประทีป
จังหวัดกำแพงเพชร ๑๘
งานประเพณีวันสารทไทยกล้วยไข่
เมืองกำแพงเพชร ๑๙
งานมหรหรรรมพื้นบ้านและเทศกาล
กินกล้วยเดี่ยวเที่ยวเมืองกำแพงเพชร ๑๙
งานสังเวยเจ้าพ่อหลักเมือง ๑๑

จ

จารึกนครชุม ๘ ๓๒ ๔๘
จารึกหลักที่ ๑ ๒๓ ๓๑
จุดชมวิวกว๊านพะเยา ๒๐
จุดชมวิวน้ำเย็น ๒๐
จุดชมวิวดั้ง ๒๑

ช

ช่องเย็น ก.ม.ที่ ๙๓ ๒๑ ๕๙
ซากงูราว ๘

ฉ

ฐานทักษิณ ๓๙ ๔๘
ฐานหน้ากระดาน ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๔๐ ๔๗ ๔๘

ด

ต้นศรีมหาโพธิ์ ๘

ตริบูร ๒๓ ๓๒
ตลาดกล้วยไข่ ๒๒
ตะพัก ๕

ท

ทวารวดี ๗ ๓๐ ๓๑
เทศกาลเพ็ญเดือน ๓ ๑๘

น

นกเงือกคอแดง ๒๑ ๕๙
น้ำตกคลองน้ำไหล ๒๔
น้ำตกคลองโป่ง ๒๔
น้ำตกคลองลาน ๒๕
น้ำตกคลองวังเจ้า ๒๕
น้ำตกคลองสมอกล้วย ๒๕
น้ำตกเต่าดำ ๒๖
น้ำตกแม่กระสา ๒๖
น้ำตกแม่กิ๊ ๒๗
น้ำตกวังชมพู ๒๗
น้ำตกสมอกล้วย ๒๕

บ

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง ๒๘
บ้านวังพระธาตุ ๓๑
บึงสาป ๒๘

ป

ป้อมทุ่งเศรษฐี ๑๔ ๓๒

พ

พระชุมกอย ๑๔ ๔๐
พระพุทธรูปหินศิ ๘ ๔๓
พิพิธภัณฑสถานวัดปราสาท ๒๘ ๓๑
พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร
เฉลิมพระเกียรติ ๒๙
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร ๓๐
พุ่มข้าวบิณฑ์ ๑๐ ๓๑ ๓๕ ๔๕ ๔๙

ม

มกร ๓๗
เมืองคนที ๓๑ ๓๓
เมืองไตรดิงษ์ ๗ ๓๐ ๓๑ ๓๓
เมืองนครชุม ๘ ๑๘ ๒๓ ๓๒

ย

ยอดเขาโมโกจู ๓๔

ยอดเขาสน ๑๖

ล

ลั่นมังก ๒๔

ว

วังโบราณสระมน ๓๔
วัดกะโลทัย ๑๐ ๓๕
วัดกำแพงงาม ๓๖
วัดฆ้องชัย ๓๗
วัดเจติยกลางทุ่ง ๓๘
วัดช้าง หรือวัดนาควัชรโสภณ ๓๘
วัดช้างรอบ ๓๘
วัดชุมกอย ๔๐
วัดดงหวาย ๔๐
วัดบาง ๔๑
วัดป่าเขาเขียว ๔๑
วัดป่ามด ๔๒
วัดป่าแดง ๔๒
วัดพระแก้ว ๔๓
วัดพระธาตุ ๔๔
วัดพระนอน ๔๔
วัดพระบรมธาตุเจติยาราม ๔๕
วัดพระสี่อิริยาบถ ๔๖
วัดสระแก้ว ๔๗
วัดสว่างอารมณ์ ๔๗
วัดสิงห์ ๔๘
วัดเสด็จ ๔๘
วัดหนองพิกุล ๔๙
วัดหนองลังกา ๕๐
วัดหมาผี ๕๐
วัดอวาสใหญ่ ๕๑
แวนดินเผา ๗

ศ

ศาลพระอิศวร ๒๓ ๓๐ ๕๑
ศาลหลักเมือง ๑๗
ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน
ตำบลนครชุม ๕๒

ส

สกุลช่างกำแพงเพชร ๑๐ ๒๘ ๓๐ ๓๗ ๔๔
สิริจิตอุทยาน ๕๒

ท

หมู่บ้านไม้ประดับวังแดงใต้ ๕๓

หลวงพ่อดำ ๒๘ ๓๑

หลวงพ่อดำ ๔๑

หลวงพ่อดำ ๔๑

หลวงพ่อดำ ๔๗

หอไตรวัดคูยาง ๕๓

หินอ่อนพราณกระต่าย ๕๔

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์ ๕๔

อ

อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดงเพื่อการเกษตร ๕๕

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ๑๐ ๑๔ ๑๘

๒๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๔๐ ๔๒ ๔๔ ๔๘

๕๐ ๕๑ ๕๕ ๕๖

อุทยานแห่งชาติคลองลาน ๖ ๑๕ ๒๔ ๒๕ ๕๘

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ๕ ๖ ๒๑ ๒๔ ๒๖

๕๗ ๕๘

อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ๖ ๑๕ ๒๑ ๒๖ ๒๗ ๓๔

๕๘ ๕๙

ดัชนีภาพ

ก

กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี ๑๔

แก่งเกาะร้อย ๑๕

แก่งผาคอยนาง ๑๕

ข

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เขาสน-เขาสนามเพரிய ๑๖

ง

งานบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง ๑๗

งานประเพณีนบพระ-เล่นเพลง ในแผ่นดิน

พระเจ้าลิไท จังหวัดกำแพงเพชร ๑๑ ๑๘

งานประเพณีลอยกระทงธารประทีป

จังหวัดกำแพงเพชร ๑๘

งานประเพณีสารทไทยกล้วยไข่

เมืองกำแพง ๑๙

งานมหกรรมอาหารพื้นบ้านและเทศกาล

กินกล้วยเดี่ยวเที่ยวเมืองกำแพง ๑๙

จ

จุดชมวิวกว๊านพะเยา ๒๐

จุดชมวิวน้ำเย็น ๕ ๒๐

จุดชมวิวดำตัง ๒๐

ช

ช่องเย็น กม.ที่ ๙๓ ๒๑

ชาวกระเหรี่ยง ๙

ด

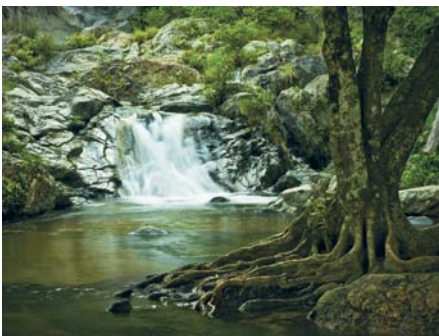
ดวงตราประจำจังหวัดกำแพงเพชร ปกรอง

ด

ตลาดกล้วยไข่ ๒๒

ตัวเมืองกำแพงเพชรเก่า ๒๓

น

น้ำตกคลองน้ำไหล ๒๔

น้ำตกคลองโป่ง ๒๔

น้ำตกคลองลาน ปก ๒๕

น้ำตกคลองวังเจ้า ๒๕

น้ำตกคลองสมอกล้วย ๒๕

น้ำตกเต่าดำ ๒๖

น้ำตกแม่กระสา ๒๖

น้ำตกแม่กิ๊ ๒๗

น้ำตกวังชมพู ๒๗

บ

บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง (บึงสาป) ๒๘

ป

ป่าไม้ ๖

พ

พิพิธภัณฑสถานเจ้าพระยา

(พิพิธภัณฑสถานเจ้าพระยา) ๒๘

พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร

เฉลิมพระเกียรติ (พิพิธภัณฑสถานไทย) ๑๐

๒๙

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร ๓๐

พ

แผนที่จังหวัดกำแพงเพชร ๔

ม

เมืองคนที ๓๑

เมืองไตรดริงซ์ ๓๑

เมืองนครชุม ๓๒

แม่น้ำปิง ๕ ๓๓

ย

ยอดเขาโมโกจู ๓๔

ว

วังโบราณสระมน ๓๕

วัดกะโลทัย ๓๕

วัดกำแพงงาม ๓๖

วัดฆ้องชัย ๓๗

วัดเจติยกลางทุ่ง ๗ ๑๐ ๓๒ ๓๘

วัดช้าง หรือวัดนาควัชรโสภณ ๓๘

วัดช้างรอบ ปก ๓๙ ๖๑

วัดชุมก้อ ๔๐

วัดดงหวาย ๔๐

วัดบาง ๔๑

วัดป่าเขาเขียว ๔๑

วัดป่ามืด ๔๒

วัดป่าแดง ๔๒

วัดพระแก้ว ปก ๑๐ ๑๑ ๔๓

วัดพระธาตุ ๘ ๔๔

วัดพระนอน ๔๔

วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม ๔๕

วัดพระสี่อิริยาบถ ปก ๑๐ ๔๖

วัดสระแก้ว ๔๗

วัดสว่างอารมณ์ ๔๗

วัดสิงห์ ๔๘

วัดเสด็จ ๔๘

วัดหนองพิบูล ๔๙

วัดหนองลังกา ๕๐

วัดหามาดี ๕๐

วัดอวาสใหญ่ ๕๑

ศ

ศาลพระอิศวร ๕๑

ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

สายใยชุมชนตำบลนครชุม

(พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่น) ๕๒

ส

สิริจิตอุทยาน ๕๒

ท

หมู่บ้านไม้ประดับวังน้ำแดงใต้ ๕๓

หอไตร วัดคูยาง ๕๓

หินอ่อนพรานกระต่าย ๕๔

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์ ๕๔

อ

อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดงเพื่อการเกษตร ๕๕

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ๕๕

อุทยานแห่งชาติคลองลาน ๕๗

อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ๕๘

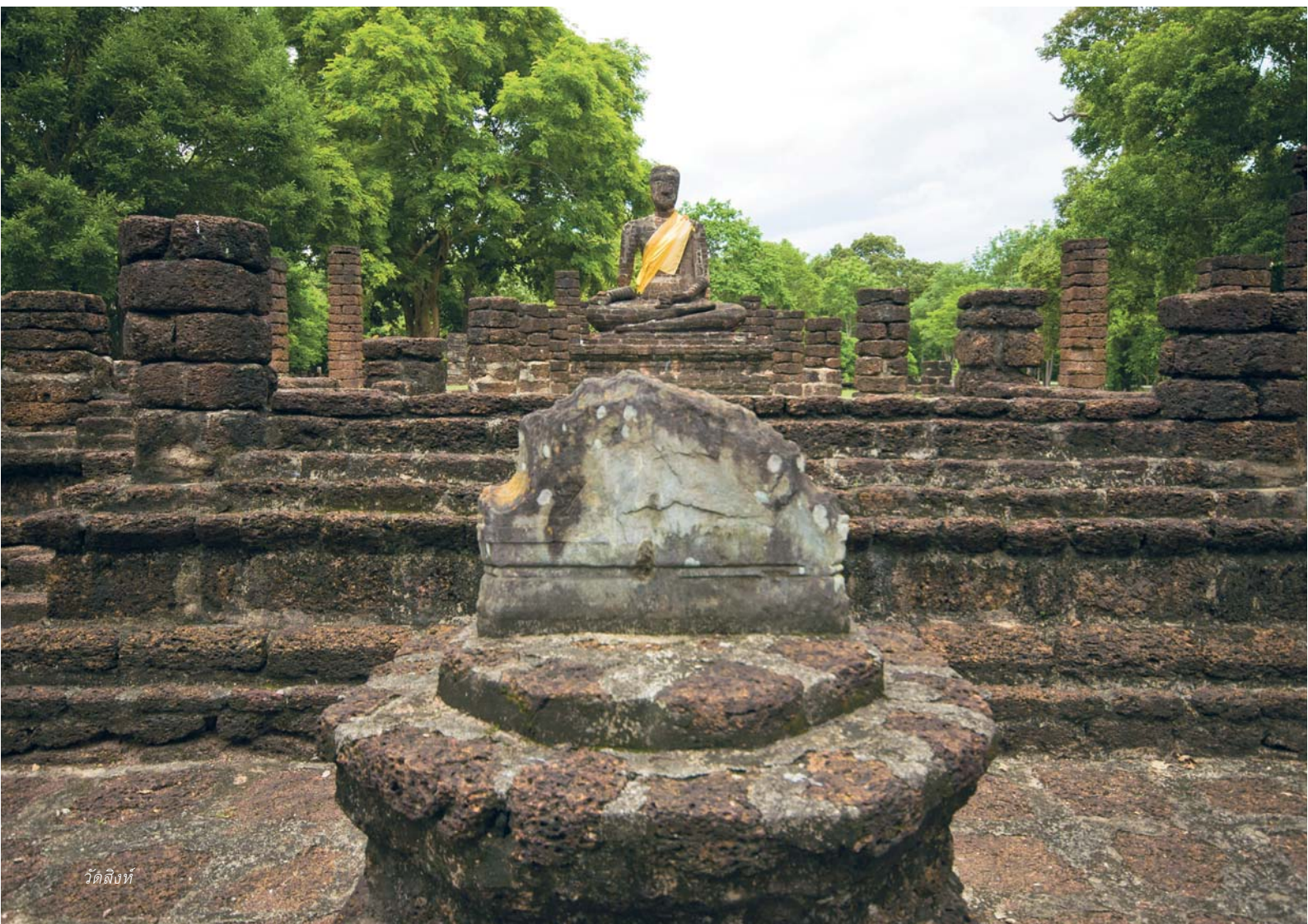
อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ ๕๙

แหล่งภาพ

กำแพงป้อมทุ่งเศรษฐี	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดปราสาท (พิพิธภัณฑ-	
แก่งเกาะร้อย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	ท้องถิ่นวัดปราสาท)	
แก่งผาคอยนาง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	พิพิธภัณฑสถานจังหวัด-	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
เขตรักษาพันธุ์สัตว์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	กำแพงเพชรเฉลิม	
ป่าเขาสน-เขาสนามเพ็ญ		พระเกียรติ	
งานบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร	(พิพิธภัณฑสถานเรือนไทย)	
งานประเพณีบพระ-	องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
เล่นเพลง ในแผ่นดิน		กำแพงเพชร	
พระเจ้าลิไท จังหวัด		เมืองคนที	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
กำแพงเพชร		เมืองไตรดริงษ์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
งานประเพณีลอยกระทง-	เทศบาลเมืองกำแพงเพชร	เมืองนครชุม	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ธารประทีป จังหวัด		แม่น้ำปิง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
กำแพงเพชร		ยอดเขาโมโกจู	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
งานประเพณีสารทไทย-	สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร	วังโบราณสระมน	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
กล้วยไข่เมืองกำแพง		วัดกะโลทัย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
งานมหรหรรษาอาหารพื้นบ้าน-	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดกำแพงงาม	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
และเทศกาลกินกล้วยเตี้ย-		วัดซ่งชัย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
เที่ยวเมืองกำแพง		วัดเจดีย์กลางทุ่ง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
จุดชมวิวกว๊านพะยิง กม.ที่ ๘๑	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดช้าง หรือวัดนาควัชรโสภณ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
จุดชมวิวกวนน้ำเย็น กม.ที่ ๘๔	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดช้างรอบ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
จุดชมวิวกวนตัง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดขุมกอก	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ช่องเย็น กม.ที่ ๙๓	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดดงหวาย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
	Ujjal Ghosh	วัดบาง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ตลาดกล้วยไข่	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดป่าเขาเขียว	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ตัวเมืองกำแพงเพชรเก่า	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดป่ามด	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกคลองน้ำไหล	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดป่าแดง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกคลองโป่ง	นายสุรศักดิ์ ราชเจริญ	วัดพระแก้ว	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกคลองลาน	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดพระธาตุ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกคลองวังเจ้า	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดพระนอน	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกคลองสมอกล้วย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกเต่าดำ	อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า	วัดพระสี่อริยาบถ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกแม่กระสา	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	วัดสระแก้ว	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกแม่กิ	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	วัดสว่างอารมณ์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
น้ำตกวังชมพู	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดสิงห์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง(บึงสาป)	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดเสด็จ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ป่าไม้	บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด	วัดหนองพิบูล	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
พิพิธภัณฑสถานเฉลิมราช-	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด	วัดหนองลังกา	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด

วัดมหาฬี	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
วัดอวาสใหญ่	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ศาลพระอิศวร	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
สายใยชุมชนตำบลนครชุม	
(พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น)	
สิริจิตอุทยาน	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
หมู่บ้านไม้ประดับ	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
วังน้ำแดงใต้	
หอไตร วัดคูยาง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
หินอ่อนพรานกระต่าย	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด

แหล่งน้ำมันสิริกิติ์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
อ่างเก็บน้ำคลองน้ำแดง	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
เพื่อการเกษตร	
อุทยานประวัติศาสตร์	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
กำแพงเพชร	
อุทยานแห่งชาติคลองลาน	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า	อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด
อุทยานแห่งชาติแม่วงก์	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
	บริษัท สำนักพิมพ์แพนสยาม จำกัด

วัดสิงห์

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ โสภณวัฒนวิจิตร. กำแพงเพชร. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๔๓.
- กรมศิลปากร. สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. นามานุกรมพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ภาคเหนือ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๖.
- กระทรวงวัฒนธรรม.วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดกำแพงเพชร. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : ๒๕๔๒.
- กฤษกร วงศ์กรวุฒิ. หนังสือชุด “นายรอบรู้” นักเดินทาง: กำแพงเพชร พิจิตร. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๑.
- โชติ กัลยณมิตร.พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปเกี่ยวเนื่อง. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๔๘.
- ธีระวัฒน์ แสงคำ. “พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นตำบลคณทิ” จุลสารก้าวไปด้วยกัน .๒(๘): ๓๖ – ๔๐; กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม ๒๕๕๕.
- ธีระวัฒน์ แสงคำ. “พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม”. จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ. ๓(๖); มิถุนายน-กันยายน ๒๕๕๓.
- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร.เอกสาร “พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กำแพงเพชร”.กำแพงเพชร.
- พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ. เอกสาร “พิพิธภัณฑสถานจังหวัดกำแพงเพชร เฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช”.กำแพงเพชร.
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. กำแพงเพชรมรดกโลกทางวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๑.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. รายงานสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง กำแพงเพชร อดีต ปัจจุบัน อนาคต.พิมพ์ครั้งที่ ๑. กำแพงเพชร : วิทยาลัยครูกำแพงเพชร, ๒๕๓๔.
- _____. เมืองโบราณในอาณาจักรสุโขทัย. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๒.
- สันติ เล็กสุขุม. ศิลปะสุโขทัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๕.
- สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร. ประวัติมรดกไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดกำแพงเพชร.พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ, ๒๕๒๙.
- สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ ๑๒ (นครสวรรค์) สำนักอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. เอกสาร “น้ำตกคลองลาน” อุทยานแห่งชาติคลองลาน _____ . เอกสาร “อุทยานแห่งชาติแม่วังก์” _____ .เอกสาร “คลองวังเจ้า” _____ .เอกสาร “สนสองใบ ถิ่นเลี้ยงพา ผืนป่าตะวันตก เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง”
- สุรพัฒน์ ไปชู. อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า.พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมาบรรณ, ๒๕๔๓.
- _____. อุทยานแห่งชาติคลองลาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ธรรมาบรรณ, ๒๕๔๓.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคณทิ. บทความพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมวงศ์ ราชวงศ์พระร่วง แห่งอาณาจักรสุโขทัย. กำแพงเพชร, ๒๕๕๓.
- อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ์. ๓ เมืองมรดกโลก เมืองประวัติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๐.

เว็บไซต์

กรมชลประทาน. ลุ่มน้ำปิง. (<http://kromchol.rid.go.th>)

กรมป่าไม้. ชื่อป่าสงวนแห่งชาติ. (<http://forestinfo.forest.go.th>)

กรมศิลปากร. ประวัติความเป็นมาของเมืองกำแพงเพชร. (www.finearts.go.th)

กรมศิลปากร. สำนักศิลปากรที่ ๖ สุโขทัย. (www.finearts.go.th)

กรมศิลปากร. อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (www.finearts.go.th)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. สำนักงานหอพรรณไม้ สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช. สารานุกรมพืชในประเทศไทย. (<http://web3.dnp.go.th>)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ศูนย์ข้อมูลพืช สำนักวิชาการ-วิจัย องค์การสวนพฤกษศาสตร์. ลิ่นมังกร. (www.qsbg.org)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ศูนย์ข้อมูลพืช สำนักวิชาการ-วิจัย องค์การสวนพฤกษศาสตร์. (www.qsbg.org)

กระทรวงวัฒนธรรม. ข้อมูลวัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร. (www.m-culture.go.th)

ชาลี จารุวัตรและบุษบรณ จินเจริญ. ปตท.สผ. ข้อมูลทั้งหมดของไทยเซลล์. บริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน). (www.pttep.com/th)

มหาวิทยาลัยมหิดล. โครงการศึกษาชีววิทยาและนิเวศวิทยาของนกเงือก. ความสำคัญและความน่าสนใจของนกเงือก. ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์. (www.sc.mahidol.ac.th)

มูลนิธิสืบนาคเสถียร. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง. (www.seub.or.th)

มูลนิธิสืบนาคเสถียร. อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า. (www.seub.or.th)

มูลนิธิสืบนาคเสถียร. อุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองลาน. (www.seub.or.th)

มูลนิธิสืบนาคเสถียร. อุทยานแห่งชาติแม่วงก์. (www.seub.or.th)

วัดเสด็จ. ประวัติวัดเสด็จ. (<http://watsadej.com>)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย. พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ (พิพิธภัณฑ์เรือนไทย). (www.eighteggs.com)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย. ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนตำบลนครชุม. (www.eighteggs.com)

ศูนย์วิจัยและประมงน้ำจืดกำแพงเพชร. โครงการสำรวจสถานภาพสัตว์น้ำในแม่น้ำปิง. (www.fisheries.go.th)

ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง. กรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย. “ข้อมูลการปกครอง”. (www.dopa.go.th)

สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร. ข้อมูลพื้นฐานของลุ่มน้ำปิง. (<http://www.haii.or.th/>)

สันติ อภัยราช. สนง. วัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร. แหล่งท่องเที่ยวและภูมิปัญญากำแพงเพชร. (<http://sunti-apairach.com>)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม. แหล่งที่มาแห่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม บ่อน้ำมันสิริกิติ์. (<http://kanchanapisek.or.th>)

สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร. (www.kamphaengphet.go.th)

สำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดกำแพงเพชร. วัดคูยาง. (<http://kpt.onab.go.th>)

สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม. อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (www.archae.go.th)

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนามเพรียง. (www.dnp.go.th)

สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.อุทยานแห่งชาติคลองลาน. (<http://park.dnp.go.th>)
สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า. (<http://park.dnp.go.th>)
สำนักอุทยานแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช.อุทยานแห่งชาติแม่วงก์. (<http://park.dnp.go.th>)
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง. (www.kpppao.go.th)
องค์การบริหารส่วนตำบลคณที.แหล่งท่องเที่ยวตำบลคณที. (www.khontee.go.th)
อภินันท์ มุสิกะพงษ์. ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. น้ำตกวังชมพู. (<http://work.m-culture.in.th>)

โครงการจัดทำหนังสือ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุดภาคเหนือ
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

คณะที่ปรึกษา

ประธานกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
นายกราชบัณฑิตยสถาน
นายวันชัย ศารทูลทัต
นายเสรี วังสไพจิตร
นายพิสิฐ เจริญวงศ์
นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นางสาววนิดา สถิตานนท์
นางสายสุนีย์ สิงห์ทัศน์
นางศศิอาภา สุคนธ์รัตน์

คณะกรรมการอำนวยการ

ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ประธานกรรมการ
ที่ปรึกษาระดับ ๑๑	รองประธานกรรมการ
รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว	รองประธานกรรมการ
รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ	รองประธานกรรมการ
รองผู้ว่าการด้านบริหาร	รองประธานกรรมการ
รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน	รองประธานกรรมการ
ที่ปรึกษาระดับ ๑๐	กรรมการ
อธิบดีกรมการท่องเที่ยว	กรรมการ
อธิบดีกรมศิลปากร	กรรมการ
อธิบดีกรมการศาสนา	กรรมการ
อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	กรรมการ
อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ
ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

รองผู้ว่าการด้านสินค้าและธุรกิจท่องเที่ยว	ประธานกรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออก	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ในประเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองกฎหมายและระเบียบ	กรรมการ
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองวารสาร	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองข่าวสารการท่องเที่ยว	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่	กรรมการ
ผู้อำนวยการกองเผยแพร่โฆษณาในประเทศ	กรรมการ
ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการบริการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคกลาง
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือ
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคใต้
หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นางเพ็ญประภา ธนากร
นายพรพล ปิ่นเจริญ
นางสาวเกศมณี รัศมี
นางสาวปยุตดา ยิ่งสว่าง

บริษัท วิเสจ จำกัด

พิสูจน์อักษรและบรรณาธิการ

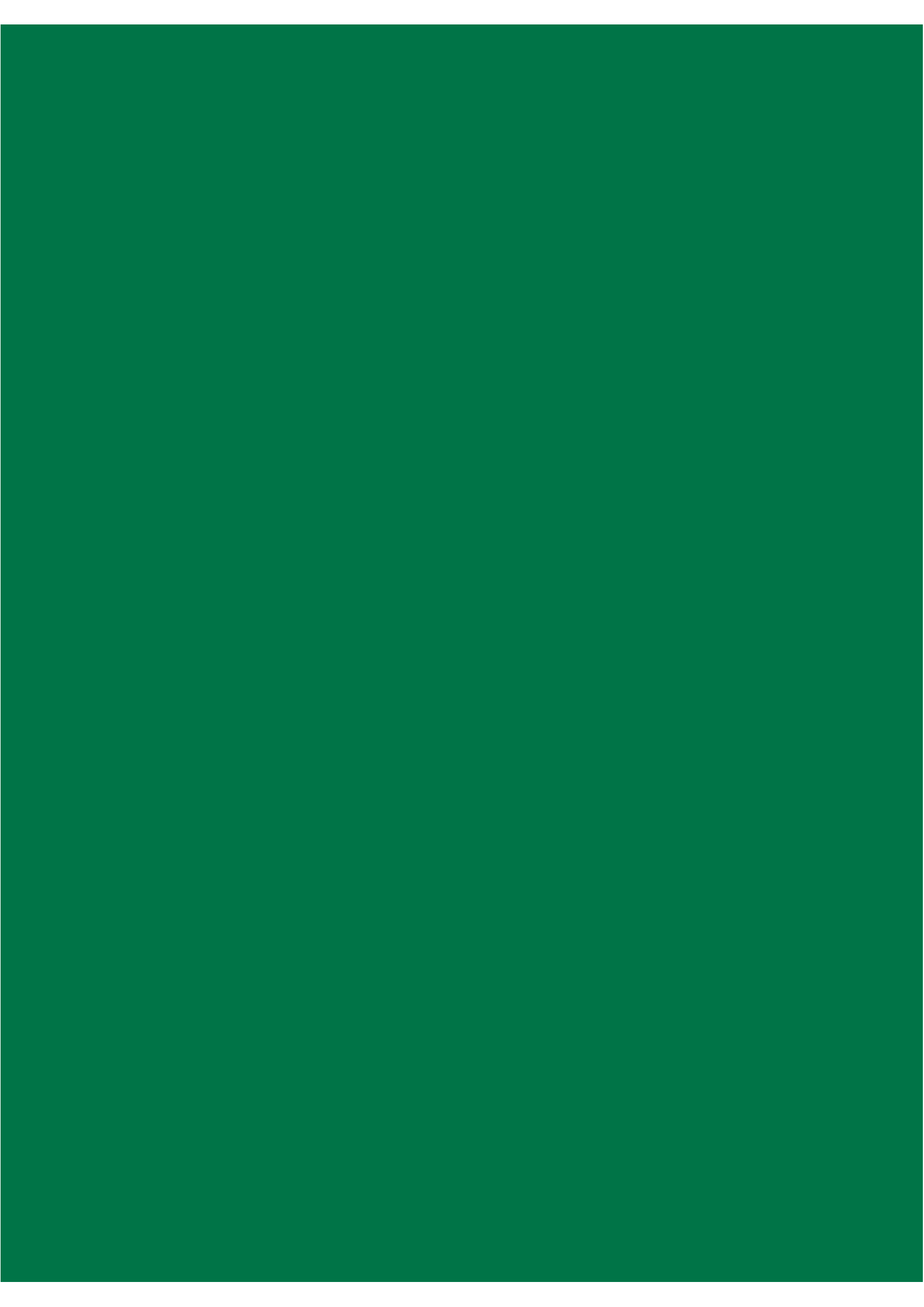
ดำเนินการผลิต

ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

© ๒๕๕๖ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สงวนลิขสิทธิ์ การพิมพ์ซ้ำ
และ/หรือลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าด้วยสื่อใดๆ
จะกระทำโดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของลิขสิทธิ์มิได้

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ

ISBN 978-974-679-240-0

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๑๑

Website : www.tourismthailand.org E-mail : info@tat.or.th

9 789746 792400